

Jat. 24/4-68

M

Kertomus kaivauksista, jotka Pirkko-Liisa Lehtosalo suoritti kesinä 1965-66 E U R A N Isovahen kylässä Kumlanderin, Yhteiskoulun Hannulan ja Yli-Nuoranteen y.m. tonttien alueella olevassa rautakautisessa kalmistossa. Tutkimuksia tällä alueella ovat aikaisemmin suorittaneet A. Hackman, S. Pälsi, A. Kopisto ja C.F. Meinander, ks. kaivauskertomuksia KM:n top. arkistossa. Tähän kertomukseen liittyy 59 karttaliitettä, 60 valokuvaa (filmien n:ot 31420-31450 ja 32052-32078) sekä diapositiivit (32155-32164.) Kaivauksista saadut löydökset on luetteloitu KM:n esih. osaston luettelonumeroilla 16950:1-215 ja 17251:1-47.

82-91

Keväällä 1965 sain Muinaistieteelliseltä toimikunnalta tehtäväkseni selvittää olisiko poliisikonstaapeli Kumlanderin rakennusvaiheessa olevalla omakotitontilla, joka on entistä Yli-Nuoranteen maata, rautakautisia ruumishautoja (ks. asiaa käsittelevää kirjeenvaihtoa sekä allekirjoittaneen tarkastuskertomusta KM:n top. arkistossa). Samassa yhteydessä piti myös selvittää laajemmalti kalmistoalueen ulottuvhutta ja sen luonnetta, koska Kumlanderin tonttia ympäröiviltä alueilta, varsinkin Yli-Nuoranteen ja Hannulan tonteilta, oli eri yhteyksissä tullut runsaasti rautakautisiin ruumishautoihin kuuluvia löydöksiä. Työni tuli lopulta käsittämään kolme eri tehtävää: koko alueen löytöpaikkojen kartoituksen, koekaivaukset Kumlanderin, Yhteiskoulun, Hannulan sekä eläinlääkäri Rasmusin tonteilla sekä kaivaukset Yli-Nuoranteen pihalla, johon oli tarkoitus upottaa vesijohtoputkia sekä laajahko säiliö. Ensimmäisimmät tehtävät suoritettiin kokonaisuudessaan kesällä 1965, mutta Yli-Nuor

teen pihalla jatkettiin kaivauksia vielä seuraavana kesänä. Kartoitustehtävissä avustivat kesällä 1965 Asko Waltari ja Raija Laine, kesällä 1966 Asko Waltari, Mauno Lehtosalo ja Rauno Hilander, kaivajina oli opiskelijoita ja koululaisia Helsingistä, Turusta ja Laitilasta. Maansiirtoa varten saatiin vuonna 1966 käyttää Yli-Nuoranteen etukuormaaajaa, mikä helpotti kaivausta huomattavasti; hiekan siirrot ja poiskuljetukset hoiti Rauno Hilander.

Koekaivaukset poliisikonstaapeli Kumlanderin omakotitontilla

Tutkimukset aloitettiin Kumlanderin tontilta, missä C.F. Meinander jo aikaisemmin keväällä oli tarkastanut rakennuksen alle jäävän alueen. Nyt kaivettiin metrin levyisiä koeojia kaikkialle rakennuksen ympärille (ks. karttaliite 1 ja valokuva 1). Näiden pinta-ala oli yhteensä n. 140 m² ja yhdistettyinä sekä vanhoista että uusista kaapeliojista tehtyihin havaintoihin näistä koeojista saadut tulokset riittänevät todistamaan, että kalmisto ei ulotu Kumlanderin tontille. Yhdestäkään koeojasta ei näet tavattu mitään hautaan viittaavaa, vaikka jokainen tummempi maaläikkä tutkitiin (tästä johtuvat kartassa 1 näkyvät koeojien laajentumat). Löydökset KM 16950:1-15 ovat kaikki sellaisia, että ne saattavat olla myöhäisiäkin, eivätkä ne sitäpaitsi löytyneet syvältä, vaan pintamullasta (tontti on vanhaa peltoa). Jokin erillinen hauta voi tontilta luonnollisesti vielä löytyä, mutta mitään yhtenäistä hauta-alueetta sillä ei ole.

Yhteiskoulun tontin koealueet

Kumlanderin tontti ei jatku Yhteiskoulun tiehen asti, vaan sen ja tien välissä on Yhteiskoululle myyty kaistale, jolle on nyttemmin tehty paikoitusalue koulun autoille. Tällä alueella oli hieman kohoava kohta, jonka päällä oli pellostasta koottuja irtonaisia kiviä. Paikkaa peitti sitkeän näköinen turve, jonka alla tuntui olevan latomusta (kartoissa 1 ja 2 näkyvä alue koeojan 8 A eteläpäässä on aukaistutälle paikalle). Turpeen poiston jälkeen kiveys näytti aika lupaavalta (ks. kuva 2), mutta siitä ei löydetty mitään muutamaa hiilensirua lukuunottamatta. Ilmeisesti se oli joko luontainen tai sitten jo aikoja sitten kasattu viljelysröykkiö.

Seuraavat koekaivauksen kohteet Yhteiskoulun tontilla valittiin sen paikan läheltä, mistä v. 1959 likakaivoa tehtäessä oli löydetty keihäänkärki KM 14660 (kartassa 1 n:o 9). Paikkaan, joka oli Yhteiskoulun pihalla vanhan koulurakennuksen itäpuolella n. 50 m:n päässä siitä ja n. 5 m:n päässä Hannulan vastaisesta aidasta, paalutettiin n. 15 m² laaja koealue (ks. kuva 3). Alueen pohjoispäässä oli maanlaatu savea, joten näytti hyvin epätodennäköiseltä, että siinä olisi ruumishautoja. Eteläpäässä maa oli hienoa hiekkaa, johon hautoja olisi hyvin voinut tehdä, mutta sellaisia ei tavattu. Myös tulokset koekuopasta, joka tehtiin n. 6 m:n päähän viimeksimainitusta alueesta, olivat negatiivisia. Löydökset, jotka on lueteltu numeroilla KM 16950:16-26, on saatu koealueen eteläpäästä (ks. karttal. 3), jonka poikki kul-

ki myöhäinen oja, joten niiden esihistoriallisuus on kyseenalaista.

Koekaivaukset kelloseppä Hannulan tontilla

Hannulan puolelle aittaa, hieman edellistä aluetta pohjoisemmaksi, avattiin n. 6 m² laaja koealue I, jonka kohdalta irto-
maasta löytyi mahdollisesti angosta oleva rautaesineen katkelma (KM 16950:31). Mullasta muodostuvan n. 30-40 cm paksun pintamaan alla oli maa hienoa hiekkaa, mutta alueelta ei tavattu yhtään hautaa, mihin ehkä oli syynä se, että hiekka muuttui tässäkin pian saveksi. Hannulan tontin koealueilla II ja III ei ollut mitään muinaisjäännöksiin viittavaa, mutta koealue IV sattui haudan kohdalle. Tässä erotui n. 35-45 cm paksun mullan alla olevassa keltaisessa hiekkassa lounais-koillissuuntainen n. 225 cm pitkä ja n. 55 cm leveä kirjava, selväreunainen alue, joka jatkui miltei saman kokoisena n. 110 cm:n syvyyteen alkuperäisestä maanpinnasta (ks. karttaliite 4 ja valokuvat 4-7). Hautakuopan reunoja kiersi paikoitellen tumma juova, joka kuitenkin teki niin paljon mutkia, ettei se oikein vaikuttanut arkun reunalta, mahdollisesti se saattoi olla jätettä vaatteesta tai tuohesta. Haudassa oli pienehköjä hiililäikkiä sekä rautakuonan murusia; vainajasta oli todistuksena vain epämääräisiä tahmeita maaläikkiä, joissa saattoi erottaa luutöhnää. Haudan lounaispäästä löytyi eläimen hammaskilteen kappaleita (KM 16950:34), mutta mitään esineitä ei tavattu. Sekä tummat läikät että hammaskilteen kappaleet olivat n. 30 cm

pohjatasoa ylempänä, kun taas rautakuonaa löytyi miltei pohjastakin.

Koekaivaus eläinlääkäriin tontilla

Koalueista viimeinen oli eläinlääkäri Rasmusin tontilla, missä joskus sotien jälkeen eläinlääkäriin taloa rakennettaessa oli havaittu haudan kuvia. Euran kunnan toimesta oli tarkoitus upottaa suuri öljysäiliö sanotulle tontille ja sen tähden minua pyydettiin tarkastamaan kohta. Kaivoimme 4 m pitkän ja 1 m leveän koekuopan viiden metrin etäisyydelle eläinlääkäriin asuinrakennuksesta, sen luoteispuolelle, suunnilleen paikkaan, johon öljysäiliö upotettaisiin (merkitty karttaan 1). Turpeen paksuus tässä oli n. 10 cm, sitten seurasi 10 cm:n hiekkakerros, minkä jälkeen 35 cm paksu multa-kerros. Tämän alla oli ruosteekirjava punainen hiekka ainakin 140 cm:n syvyyteen asti, eikä paikalla ollut jälkeäkään haudoista. Sama negatiivinen tulos saatiin koekuopasta, joka kaivettiin tämän suuren kuopan ja asuinrakennuksen välille. Lupa öljysäiliön upottamiseen annettiin.

Kaivaukset Yli-Nuoranteen pihalla

Yli-Nuoranteen pihalle aukaistiin kaksi ristiin kulkevaa koeojaa niille paikoille, joille tulevat vesijohtoputket upotettaisiin. Toinen näistä, koeoja 1, kulki itäkoillisesta länsilounaaseen uudemmasta asuinrakennuksesta navettaa kohti, koeoja 2 taas kaakosta luoteeseen vanhemman asuinrakennuksen ja

ulkohuonerakennuksen välillä. Edellisen pituus oli n. 23 m, jälkimmäisen n. 20 m; molemmat kaivettiin alkuaan noin metrin levyisiksi.

Koeojista tavattiin jälkiä 15 ruumishaudasta, jotka erotuivat hiekkapohjassa selvästi senjälkeen, kun pihan paikoitellen 40-50 cm:kin paksu myöhemmän ajan kulttuurikerros oli saatu poistettua. Hautoja ei löytynyt koeojan 2 eteläpäästä, vaikkakin siellä oli myllerrettyjä maakerroksia; sensijaan koeoja 1 läntisintä osaansa lukuunottamatta ja koeojan 2 pohjoispää olivat niitä täynnä.

Koska pihaa oli pakko koko ajan käyttää kulkutienä ja rahojakin oli niukalti, jouduttiin haudat kaivamaan vain koeojia välttämättömistä kohdista laajentaen, mistä johtuu v. 1965 kaivetun alueen omituinen muoto. Vuonna 1966 sensijaan aukaistiin yhtenäinen alue, joka täytti koeojan 1 itäpään ja koeojan 2 eteläpään väliin jäävän alueen sekä jatkui leveän koeojan luontoisena pitkin Yli-Nuoranteen uudemman asuinrakennuksen kaakkoissivua poistokaivolle asti. Näin tuli kaivettua koko se alue, jota putkityöt tulisivat koskemaan, lukuunottamatta koeojan 1 länsipään ja navetan väliin jäävää aluetta, jolla aikaisemmin oli ollut mm sikala. Tällä alueella seurattiin kuitenkin kesällä 1966 koko ajan putkia varten tehtävän ojan kaivamista eikä tällöin havaittu uusia hautoja.

Nuoranteen pihalla kaivetun alueen laajuus kokonaisuudessaan oli n. 220 m². Sen suhde Nuoranteen rakennuksiin ja Pälsin

ja Kopiston kaivausalueisiin selviää karttaliitteestä 1, kun taas löydettyjen 24 haudan keskinäinen sijainti käy parhaiten ilmi karttaliitteestä 5. Kunkin haudan kohdalla on seuraavassa mainittu niihin jokaiseen kuuluvat erikoiskartat ja valokuvat.

Hauta 1 (karttal. 6, valokuvat 8-10)

Haudan 1 suunta oli etelälounaasta pohjoiskoilliseen ja se näkyi n. 35 cm paksun myöhäisen kulttuurimaakerroksen alla hiekassa vaaleana läikkänä, jolla oli tummemmat, jopa 20 cm leveät reunat. Tullessaan ensiksi näkyviin se oli leveämpi koillis- kuin lounaispäästään tuoden mieleen kengän pohjan. Se pituus oli tässä tasossa n. 250 cm ja leveys 60-100 cm, alempana sen koko oli 235 x 55 cm; haudan pohjattavattiin n. 110 cm:n syvyydessä alkuperäisestä pihatasosta. Hautakuopasta tavattiin joitakin kiviä, mutta ei ole varmaa, kuuluivatko ne hautaan. Täytemaassa oli jonkin verran hiilensiruja. Pohjatasoa n. 60 cm ylempänä oli lahonnutta luuta, mutta mitään esineitä haudassa ei ollut.

Hauta 2 (karttaliitteet 7-12, valokuvat 11-19)

Hauta 2 oli miltei etelä-pohjoissuunnassa ja sen haudaus oli tehty valtavan suureen kuoppaan, jonka koko yläosasta on ollut n. 420 x 125 cm ja alaosastakin 375 x 115 cm. Tähän kuoppaan oli sijoitettu laudoista tai lankuista tehty

arkku, jonka koko lienee ollut ainakin n. 300 x 90 cm. Arkun reunoja havaittiin ainakin 25 cm:n korkeudella. Hautakuopan pohja oli n. 130-135 cm:n syvyydessä pihan nykyisestä pinnasta ja yli 90 cm:n syvyydessä puhtaassakin maassa. Tämän suuren syvyyden ansiosta löytökerros oli säilynyt eheänä, vaikka kaksi muuta hautaa, n:ot 4 ja 5, oli tehty osittain haudan 2 päälle. Kuopan eteläpäässä oli melko suurista kivistä tehty harvahko kiveys, jonka pituus oli n. 260 cm. Se kattoi suurimman osan vainajasta, vaikkakin suuri osa arkun jalkopäätä jäi sen ulkopuolelle.

Haudan 2 laajuudesta huolimatta siitä ei tavattu kuin yhden vainajan jäännöksiä. Tämä oli mies, joka oli haudattu pää etelää kohti. Pään vierestä löydettiin suuren saviasian palaset, jotka liitettiin yhteen jo kaivauspaikalla (16950:85-86, kuvat 14-15). Paitsi pääkallon jäännöksiä tavattiin vainajasta reisien ja säärtien luita sekä jokunen hammas. Oikean polven vierellä olivat keritsimet (16950:67) ja samalla kohtaa säärtien päällä poikittain viikate (16950:68, ks. valokuvat 18-19). Kaksi keihäänkärkeä (16950:82, 83, kuvat 16-17) oli vierekkäin jalkopäässä kärjet arkun päätyä kohden. Haudan keskiosasta löydettiin pronssispiraalitähdyköitä (16950:56, 66, 72, 73, 75) ja jalkopäästä pronssisormus (16950:63). Vainajan päällä on todennäköisesti ollut tuoheta ja hänen allaan joko talja tai paksu vaate, sillä haudan pohjalla oli melko vahva tumma ja tahmea kerros (ks. karttaliite 11). Tummaa maata oli myös paksuna ker-

roksena vainajan keskiruumiin kohdalla kaulasta polviin. Tätä läikkää luultiin aluksi toisen haudan kuvaksi, mutta se ulottui vaalenneena aina löytökerrokseen asti, joka oli aivan ehjä, joten tämän läikän täytyi kuulua hautaan. Se on ehkä voinut muodostua siten, että jotain voimakasväristä nestettä on valutettu hautaan sen jälkeen, kun arkkua oli jo jonkin verran peitetty. Haudan päältä ylempää kulki myöhäinen oja, josta löytyi v:lta 1720 ^{oleva} raha, mutta sillä ei ollut mitään tekemistä tämän läikän kanssa.

Hauta 3 (karttal. 13-17, valokuvat 22-23)

Haudan 3 suunta oli etelä-pohjoinen. Sen toinen pää oli rikkoutunut aikaisemmin vesijohto-ojaa kaivettaessa ja toinenkin pää oli epäselvä, joten sen pituutta on vaikea tarkoin määritellä. Todennäköisesti se on ollut 250-300 cm^{pitkä}. Leveys on paikoitellen ollut jopa 150 cm, mutta pohjasta vain n. 45-50 cm. Kuoppa vaikutti hyvin epämääräiseltä, mutta tämä saattoi johtua siitäkin, että useita hautoja tai muita kuoppia on tehty päällekkäin; ainakin pohjoispäästään hauta 3 näytti yhtyvän haudan 6 lounaispäähän. Kuopan syvyys oli 105-120 cm, puhtaassa hiekassa hauta näkyi ainakin 70 cm:n matkalla. Haudan päällä oli melko säännöllisen näköinen kiveys, jonka laajuus oli n. 150 x 120 cm; paikoin oli kiviä kaksi päällekkäin. Kivien alla ja ympäröstössä oli hiilipitoista maata ja tuhkaa. Hiilten lisäksi tavattiin sieltä täältä maatuneita puun jätteitä, mutta kaikki löydökset olivat niin sekaisin, että täyttä

varmuutta ei mahdollisesta arkusta saatu; haudasta on kuitenkin useita rautanauvoja ja rautapiikkejä (16950:97, 100, 102, 119, 120, 129, 132 y.m.). Haudan itälaidalta löytyi joitakin eläimen hampaita. Löydökset olivat aivan hajallaan: haudan eteläpäässä oli pari sormusta (16950:98, 134), pohjoispäässä keritsimet (16950:131), joiden kuuluminen tähän hautaan ei kuitenkaan ole aivan varmaa (ks haudan 6 selostusta). Lisäksi löytyi joitakin pronssispiraalikoristeita (16950:115, 127, 133, 138, 140, 156) epämääräisiä pronssin- ja raudankappaleita sekä muutamia saviastianpalasia. Haudassa oli myös pari kappaletta rautakuonaa, piinpala ja nahkaa. Myös tuohta löytyi, joten vainaja on saattanut olla katettu tuohella. Oliko vainaja mies vaiko nainen, ei käynyt löytöaineistosta selville, eikä mitään luuston jäännöksiä ollut säilynyt lukuunottamatta toisen sormuksen sisällä ollutta sormiluuta.

Hauta 4 (karttal. 7, 19-20, valokuva 11)

Haudan 4 suunta oli lounais-koillinen; sen lounaispää oli leikannut haudan 2 kuoppaa. Haudan pituus oli n. 230 cm, leveys paikoitellen jopa 100 cm; pohjassa lounaispää oli n. 75 cm leveä, koillispää n. 50-55 cm. Haudan syvyys nykyisestä pihan pinnasta oli n. 130 cm, puhtaan hiekan rajasta n. 90 cm. Hautakuopassa oli pari kiveä, mutta mitään todellista kiveystä ei tavattu. Haudan pohjalta otettiin talteen pari hiilenpalaa (16950:161). Löydöksiä oli vain pari palanutta savenpalaa, piinkappale ja rautakuonamöykky.

Vainajasta ei havaittu jälkiä.

Hauta 5 (karttal. 7-8, 21-22, valokuvat 11, 20-21)

Hauta 5 oli suunnassa lounais-koillinen ja sen lounaispää oli leikannut hautaa 2 (tämä näkyy selvästi valokuvassa 11). Haudan koko oli n. 250 x 65 cm, syvyys pihan nykyisestä pinnasta n. 120 cm, puhtaan maan rajasta n. 65-70 cm. Kiveystä ei ollut ja täyttemaassa oli hyvin vähän nokea. Haudasta löytyi pronssihela (16950:164), pronssirengas (16950:165) sekä pari rautapiikkiä (16950:163, 166), joista päätellen haudassa on saattanut olla arkku. Haudan koillispäästä, aivan puhtaasta hiekasta, löytyi pieni ehjä saviastia (16950:162, ks. valokuva 21).

Hauta 6 (karttal. 15, 16, 18, valokuvat 22-23)

Haudan 6 suunta oli lounais-koillinen, lounaispää yhtyi haudan 3 pohjoispäähän. Haudan pituus oli pohjasta n. 180 cm, ylempänä sen koillispää katsoi sekaiseen maahan, niin että siitä ei saatu täyttä selvyyttä; mahdollisesti paikalla oli myöhemmin kaivettu kuoppa. Haudan leveys on ollut n. 60 cm, syvyys nykyisestä maanpinnasta n. 120 cm, hiekan rajasta 85-90 cm. Siellä täällä oli hieman nokea, mutta arkusta tai vainajasta ei tavattu mitään selviä jälkiä. Hautaus oli esi-
neetön, mikäli hautojen 6 ja 3 väliltä tavatut keritsimet (16950:131) eivät kuuluneet tähän hautaan.

Hauta 7 (karttal. 23-28, valokuvat 24-29)

Hauta 7 oli suunnassa lounais-koillinen, sen pituus oli n. 230 cm ja leveys n. 100 cm, pohjasta hieman kapeampi. Hautaa 7 kaivettaessa oli haudan 8 etelä- eli pääpuoli tuhoutunut. Haudan syvyys nykyisestä pihan pinnasta oli n. 110-115 cm, puhtaan hiekan rajasta n. 65 cm. Haudan koillispäässä oli tummaa, tahmeaa, noensekaista maata, josta tavattiin eläimen kallon osia (16950:169-177) sekä kaksi nautaeläimen sarvea (16950:178), jotka löytyivät irrallisina siten, että toisen kärki oli ylös, toisen alaspäin. Haudan päällä oli muutamia kiviä, mutta ei selvää kiveystä. Luiden lisäksi löytyi haudasta pronssihela (16950:167) joka saattoi kuulua hautaan 8:kin sekä joitakin saviastianpalasia, eikä inhimillisestä vainajasta havaittu mitään jälkiä. Mahdollista onkin, että tämä kuoppa oli kaivettu uhrieläinten luiden haataamista varten. Haudan lounaispäässä oli seinämän suuntaisen juova maatonutta puuta, mutta se oli vain n. 13 cm pitkä, joten se tuskin todistaa arkun olemassaolosta.

Hauta 8 (karttal. 23-27, 29-30, valokuvat 28-32)

Hauta 8 oli etelä-pohjoissuunnassa ja se kuului naisvainajalle. Pituudesta ei saatu täysin tarkkaa selkoa, koska eteläpään oli rikkonut hauta 7 ja pohjoispään suuri kuoppa, johon oli haudattu ehkä riihen kiviä. Syvemmälle mentäessä havaittiin, että viimeksimainittu kuoppa ei ulottunut haudan 8 löytötasoon asti, joten hauta saatiin kaivettua tekemällä tunneli

nokisten kivien täyttämän kuopan alle. Kivikuoppaa ei näet tahdottu enää tässä vaiheessa hajoittaa, koska kaivauksen kuluessa oli jo selvinnyt, että kuoppa oli tavattoman suuri ja että jos seinämää sen kohdalta olisi murrettu, koko kaivausalue olisi peittynyt nokisiin kiviin.

Haudan päällä oli joitakin kiviä, mutta ei mitään yhtenäistä kiveystä. Sen arvioitu pituus oli n. 250 cm ja leveys n. 90-100 cm; haudan syvyys pihan nykyisestä pinnasta oli n. 110 cm, puhtaan hiekan rajasta ehkä 60-65 cm. N. 40 cm löytökerrosta ylempänä oli haudan keskikohdalla pituussuunnassa runsaasti tuhkaa ja nokista maata. Paikoitellen tämä nokikerros oli jopa 20 cm paksu. Haudassa oli ollut laudoista tehty arkku sekä vainajan päällä ensin vaate ja sitten tuohikerros. Löydöksiä olivat esiliinan pronssikierukkareunukset (16950:179, 180, 181, 182, 185, 186, 189, 191), sormus (16950:190), spiraalitähdykkä (16950:193), pronssirengas (16950:192), lasihelmiä (16950:183, 184, 187, 188) sekä joitakin saviastianpaloja. Esiliinan reunukset olivat joitakin spiraaleja lukuunottamatta aivan asemillaan. Sormus löytyi kumma kyllä haudan jalkopäästä eikä ollut mitään syytä uskoa, ettei se olisi ollut siellä alkuaankin. Helmet ja saviastianpalat olivat tuhoutuneessa pääpuolessa ja siten ne olivat aivan poissa paikoiltaan. Vainajasta oli säilynyt säärrien luita esiliinan reunusten alla.

Hauta 9 (karttal. 31)

Hauta 9 oli suunnassa luode-kaakko ja se sijaitsi aivan Yli-Nuoranteen nuoremman päärakennuksen portaitten vieressä. Haudan pituus oli n. 240 cm ja leveys n. 75-85 cm, sen syvyys nykyisestä pihan pinnasta oli n. 100-105 cm ja puhtaan hiekan rajasta 60-70 cm. Kiveystä ei ollut, mutta kylläkin hiukan tulen jälkiä, ainoat löydökset olivat kaksi palanutta savenpalaa, jotka ovat voineet joutua hautaan täytemaan yhteydessä. Vainajasta ei ollut mitään säilynyt eikä haudassa todennäköisesti ole ollut arkkua.

Hauta 10 (karttal. 23-24)

Hauta 10 oli lapsen hauta, josta valitettavasti rikkoutui sivu hautaa 5 kaivettaessa. Sen suunta oli etelä-pohjoinen ja koko n. 100 x 50-60 cm, syvyys pihan nykyisestä pinnasta oli 90-95 cm, puhtaan hiekan rajasta vain n. 40 cm. Haudan päällä oli muutamia pieniä kiviä ja näitä jonkin verran ylempänä nokikerros. Löydökset rajoittuivat pienen saviastian palasiin (16950:197). Haudan pohjoispäässä oli tummaa tahmeaa maata, mutta vainajasta ei tavattu selviä merkkejä. Haudan pohja oli melko tasainen ja tumman maan reunat pohjassa suoraviivaiset, joten on mahdollista, että kuopassa on ollut laatikkomainen arkkua, mutta mitään puun jätteitä ei tavattu eikä myöskään nauvoja^{tai} sinkilöitä.

Hauta 11 (karttal. 32, 33)

Haudan 11 suunta oli lounais-koillinen. Siitä oli säilynyt vain puolikas, sillä vesijohto-oja oli vienyt siitä koko pituusakselin luoteispuolella olevan osan. Haudan pituus on ollut n. 220-230 cm ja sitä oli jäljellä 30-40 cm leveä. Sen pohja oli nykyisestä pihan pinnasta n. 120 cm:n päässä, puhtaan hiekan rajasta 80-85 cm syvällä. Kiveystä ei ilmeisesti ollut, eikä haudassa havaittu noen jälkiä. Saviastianpalaset (16950:199, 201-203) ovat saattaneet joutua hautaan täyttemaan mukana, sillä hautaa 11 tehtäessä on rikottu hautojen 13 ja 15 luoteispäät. Arkusta ei tavattu mitään jälkiä. Täyttemaahan kohdalta löytyi rantavitt-

Hauta 12 (karttal. 32, 34, valokuva 33)

Haudan 12 suunta oli miltei itä-länsi, sen pituus oli n. 260 cm, leveys 85-100 cm ja syvyys pihan nykyisestä pinnasta 85-90 cm, puhtaan hiekan rajasta 45-50 cm. Haudan itäpäässä oli merkillinen tumma alue, joka n. 10 cm:n matkalla oli aivan pyöreä pienentyen alaspäin mentäessä. Mahdollisesti siinä oli ollut n. 40 cm halkaisijaltaan oleva puuastia, joka oli lahonnut paikoilleen. Haudan länsipäässä oli runsaasti tummaa maata, jonka myöhemmin havaittiin osoittavan haudan 14 paikkaa. Haudan 12 keskellä kulki pituus-suunnassa n. 20 cm leveä nokialue, joka toisesta päästään

yhtyi hautaan 14, toisesta itäpäähän tummaan alueeseen. Lähellä pohjatasoa tämä nokialue oli haudan itäpäässä laajentunut nelikulmaiseksi n. 50-60 cm laajaksi kehäksi, jonka sisäpuolella oli vaaleampaa maata, ja sen koilliskulmalta löytyi joitakin ihmisen hampaita. Muuten löydökset supistuivat yhteen pronssispiraaliin (16950:205) ruostemöykkyihin sekä muutamiin saviastianpaloihin. Haudassa kulki pituussuunnassa maaton puuta, mutta koska tämä juova ulottui myös myöhemmin kaivetun haudan 14 alueelle, ei se voi merkitä arkun reunaa, vaan lienee tulkittava puun juureksi. Todennäköisesti haudassa ei ole ollut arkkua. Haudan kohdalta tavatut pari kolme kiveä lienevät joutuneet aivan sattumalta täytemaahan.

Hauta 13 (karttal. 32, 35)

Hauta 13 oli lapsen hauta, jonka luoteispää oli tuhoutunut hautaa 11 tehtäessä. Sen suunta on ollut kaakko-luode; kaakkoispäästä löydettiin hammas sekä lasihelmi (16950:213), joten pää on ehkä ollut kaakossa. Edellisistä n. 30 cm luoteeseen löytyi pieni pronssirengas (16950:212). Haudassa on ilmeisesti ollut jonkinlainen arkkua, sillä kuopan kaikilla ehjillä sivuilla kulki lahonneen puun jälki. Kiveystä ei ollut, mutta haudan pohjaa n. 30 cm ylempänä oli sen keskivaiheilla jonkin verran hiiltä. Haudan pituutta ei tiedetä, koska hauta 11 oli vienyt siitä osan, mutta sen leveys oli n. 65 cm, arkun n. 50 cm. Hauta on kuitenkin ollut vähintään metrin pituinen ja sen pohja oli n. 95 cm:n päässä pihan nykyisestä

tasosta ja n. 55-60 cm puhtaan hiekan rajasta.

Hauta 14 (karttal. 32, 37, valokuva 33)

Hauta 14 oli epämääräinen tumma alue haudan 12 länsipäässä, ja siitä lounaaseen. Se oli lounais-koillissuunnassa ja sen pituus oli n. 190 cm ja leveys n. 60-70 cm. Lounaispäässä oli suunnaton kivi, joka täytti puolet haudan päätä ulottuen pohjaan asti ja siitä alemmaksikin. Luultavasti haudata kaivettaessa on satuttu kiven kohdalle eikä ole välitetty muuttaa haudan paikkaa, vaan sullottu vainaja siihen tilaan, mikä on kiven vierelle jäänyt, sillä kivi oli todellakin niin suuri, ettei sitä oikein voinut uskoa paikalle tuoduksi. Haudan koillispäässä ja luoteissivulla oli runsaasti hiilimaata ja tässäkin haudassa oli koillispäässä tumma aivan pyöreä rengas maaton puuta, joka pohjatasossa muuttui yhtenäiseksi läikäksi. Mahdollisesti tämäkin merkitsi lahonnutta puuastiaa. Löydöksiä olivat saviastianpalat. Haudan syvyys nykyisestä maanpinnasta oli n. 110 cm, puhtaan hiekan rajasta n. 70 cm.

Hauta 15 (karttal. 32, 38)

Hauta 15 oli puoliksi tuhoutunut vesijohto-oojaa kaivettaessa, joten sen pituudesta ei saatu selkoa. Leveys oli n. 50 cm ja haudan pohja oli n. 80 cm pihan nykyisen pinnan alapuolella, vain n. 40-45 cm puhtaan hiekan rajasta. Haudan suun-

ta oli luode-kaakko; vesijohto-oja oli vienyt sen luoteispään halkaisten kahtia pienen saviastian (16950:203), joka oli ollut hautojen 11 ja 15 välillä. Kumpaan hautaan tämä astia oli kuulunut, ei käynyt selville, sillä se oli sijoitettu miltei puhtaaseen hiekkaan aivan niiden väliin. Näytti siltä kuin hauta 15 olisi ollut hyvin lyhyt, ehkä lapsen hauta. Arkusta ja vainajasta ei tavattu jälkiä eikä haudassa ollut löydöksiä. Haudan päällä ei ollut kiviä, eikä tulen jälkiäkään havaittu. Pian haudan pohjatason alapuolella maan laatu muuttui saveksi.

Hauta 16 (karttal. 39, 40, valokuvat 36-38)

Ensimmäisen v. 1966 kaivetun haudan suunta oli lounais-koillinen, sen pituus oli n. 300 cm, leveys 65 cm ja syvyys nykyisestä pihan pinnasta 100-110 cm, puhtaan maan rajasta 50-60 cm. Haudan koillispäästä oli roskakuoppa vienyt palasen, lounaispäästä taas hauta 17. Hautakuopassa ei ollut kiveystä, mutta täyttemaassa oli hiilen muruja; hautaus oli esineetön eikä vainajasta ollut muutamaa tahmeaa maaläikkää lukuunottamatta mitään jälkiä.

Hauta 17 (karttaliite 39, 41, valokuvat 36-39)

Haudan 17 suunta oli etelälounaasta pohjoiskoilliseen, se oli vain 120 cm pitkä ja n. 50 cm leveä. Pohja tavattiin n. 60-70 cm:n syvyydessä alkuperäisestä maanpinnasta, 10-20 cm puhtaan

maan rajasta. Mikäli kysymyksessä oli hauta, on sen täy-
tymää
nyt kuulua lapselle. Hieman pohjatasoa ylempänä oli tahmeaa
maata, joka saattoi olla peräisin vainajasta; hautaus oli
esineetön.

Hauta 18 (karttal. 39, 42, valokuvat 36-38, 40)

Hauta 18 näytti esiin tullessaan melko selväpiirteiseltä, se
oli haudan 16 vieressä lounais-koillissuunnassa kuten sekin.
Hautakuopan pituus oli n. 220 cm ja leveys 40-60 cm, mutta
sen pohjassa oli suuri kivi, niin että haudan syvyys vaih-
teli 60:stä 100:an cm:in alkuperäisestä pihatasosta ollen 15-
55 cm:n päässä puhtaan maan rajasta. Haudan koillispäässä oli
myöhempi roskakuoppa ja sen lounaispäättä leikkasi hauta 17.
Koska siitä ei tavattu mitään hautaukseen viittaavaa, on
mahdollista, että haudan kaivajat ovat luopuneet paikasta
suuren kiven tultua vastaan, eikä kuopassa koskaan ole ol-
lut vainajaa.

Hauta 19 (karttal. 43, valokuvat 41-42)

Hauta 19 oli luode-kaakkoissuunnassa ja sen luoteispäättä rik-
koi vuonna 1965 kaivetun haudan 9 tutkimista varten avattu
alue sekä suurehko roskakuoppa, joka oli samassa päässä; pi-
tuus voitiin kuitenkin määritellä 200-220 cm:ksi. Haudan leve-
ys oli n. 70-80 cm ja sen syvyys alkuperäisestä pihan pin-

nasta 90-130 cm, puhtaan hiekan rajasta 40-85 cm; haudan luoteispää putosi merkittävästi n. 20 cm. Hautakuopasta tavattiin joitakin kiviä, mutta mitään yhtenäistä kiveystä siinä ei ollut. Haudan lounaisreunalla oli osittain hiiltynyttä puuta, jonka syyt kulkevat poikittain haudassa. Vainajasta ei tavattu jälkiä ja löydöksiä oli vain muutama saviasianpala (17251:43). On mahdollista, että haudan epämääräinen muoto johtui siitä, että paikalla on ollut päällekkäin kaksi eri hautaa, joita ei roskakuopan tähden voitu tarkoin erottaa toisistaan.

Hauta 20 (karttal. 44, valokuvat 43-45)

Kuten hauta 1:kin hauta 20 (samaten kaikki loput haudat) erotettiin pintamaan tultua poistetuksi ympäristöään vaaleampana läikkinä, jolla oli tummat reunat. Sen suunta oli lounais-koillinen. Hautakuopan pituus oli n. 200 cm ja leveys n. 60-80 cm, pohja oli 100-105 cm:n syvyydessä alkuperäisestä maanpinnasta ja n. 60-65 cm:n syvyydessä puhtaan maan rajasta. Hautakuopassa oli joitakin kiviä, mutta yhtenäistä kiveystä niistä ei muodostunut. Jonkin verran lahonnutta puuta ja luuta tavattiin, mutta selviä jäännöksiä arkusta tai vainajasta ei havaittu. Haudan ainoa löydös oli pronssikierukka (17251:44).

Hauta 21 (karttal. 45-46, valokuvat 43-44, 46-49)

Hauta 21 oli lounais-koillissuunnassa ja vuoden 1965 koeoja 1 oli vienyt osan sen pohjoisreunasta. Sen pituus oli n. 200 cm ja leveys 50-65 cm, pohja tavattiin 100-105 cm:n syvyydessä alkuperäisestä pihan pinnasta ja n. 50-55 cm:n syvyydessä puhtaan hiekan rajasta. Haudassa ei ollut kiveystä eikä tulen jälkiä. Sen koillispäästä löytyi jonkin pienehkön eläimen maatuneet jäännökset, joista osa saatiin talteen, mm pään luita ja hampaita (17251:45, 46), joiden avulla eläinlaji saataneen määritellyksi. Eläin oli poikittain haudan päässä pää kaakkoa kohden vain hieman pohjatasoa ylempänä, eikä haudasta tavattu minkäänlaista merkkiä inhimillisestä vainajasta, ei myöskään esineitä.

Hauta 22 (karttal. 47, valokuvat 43-44, 50-52)

Hauta 22 oli luode-kaakkoissuunnassa, sen pituus oli n. 200 ja leveys 55-65 cm, pohja tavattiin 90-95 cm:n syvyydessä nykyisestä pihan pinnasta ja n. 45-50 cm puhtaan maan rajaa alempana. Haudan luoteispäässä, lounaissivulla oli tumma alue, joka paljastui myöhemmän puutolpan kuopaksi. Haudan kuva oli pohjatasossa lähes suorakulmainen ja siellä täällä kuopassa oli tavattu maatunutta puuta, joten ei ole mahdollonta, että siinä on ollut arkku. Mitään selviä merkkejä vainajasta ei havaittu eikä haudassa ollut esineitä, tulen jälkiä eikä kiveystä.

Hauta 23 (karttal. 48, valokuvat 43-44, 53-54)

Haudan 23 suunta oli lounais-koillinen, sen pituus oli 200-210 cm ja leveys 60-80 cm; pohja tavattiin 100-110 cm:n syvyydessä nykyisestä pihan pinnasta, 50-60 cm:n päässä puhtaan maan rajasta. Hautakuopassa oli joitakin kiviä, mutta mitään selvää kiveystä ne eivät muodostaneet. Haudassa ei havaittu tulen jälkiä eikä selviä merkkejä arkusta tai vainajasta. Mitään esineitä ei löydetty.

Hauta 24 (karttal. 49-50, valokuvat 43-44, 55)

Haudan 24 suunta oli etelälounaisesta pohjoiskoilliseen ja sen lounaiskulma jäi vain 5 cm:n päähän vuonna 1965 kaivetun koeojan 2 seinämästä. Sen pituus oli 150-170 cm, leveys 50-75 cm ja syvyys pihan nykyisestä tasosta 105-110 cm, puhtaan hiekan rajasta 60-65 cm. Hautakuopassa oli joitakin pieniä kiviä, mutta ne eivät muodostaneet kiveystä. Hiilen jälkiä oli siellä täällä ja samoin jälkiä maatumesta puusta. Ei ole mahdotonta, että haudassa on ollut arkku tai laatikko. Aivan pohjalta tavattiin haudan keskivaiheilta jonkin pienen eläimen luita (17251:47), mutta mitään merkkejä inhimillisestä vainajasta ei havaittu. Hauta oli esineetön.

Polttohauta, liesi ja paalunjäljet vuoden 1966 kaivausalueella

Kuten edelläolevasta on käynyt ilmi, olivat tulokset vuonna 1966 kaivetuista ruumishaudoista melko köyhät. Kaivaus tarjosi kuitenkin erään mielenkiintoisen yllätyksen, jota ei oltu osattu odottaa, sillä ensiksi kaivauksen alaiseksi otetulta alueelta Yli-Nuoranteen uudemman asuinrakennuksen lounaispuolelta ruudusta B 1 (ks. karttal. 5) löytyi pintamaasta tasavartisen soljen puolikas (17251:5), jossa oli palopatiinaa. Kun lisäksi samoilta paikoin alemmaa löytyi palaneita luunsiruja, näyttää mahdolliselta, että Yli-Nuoranteen kalmistossa on ollut viikinkiaikainen polttohauta, joka matalalle tehtynä on helposti tuhoutunut puutarhatöissä. Tämä sietää vastaisuudessa pitää mielessä, kun Yli-Nuoranteen kalmistossa suoritetaan jatkokaivauksia.

Alueelta, joka sijaitsi hautojen 16-19 kaakkoispuolella, ei tavattu hautoja, mutta kylläkin lähes 2 m läpimitaltaan oleva liesi, jonka kohdalla oli runsaasti nokea, punaiseksi palanutta maata ja palaneita kiviä (ks. karttaliite 51 ja valokuvat 58-60). Noki ulottui laajana läikkänä aina 60 cm:n syvyyteen nykyisestä pihan pinnasta ja vahvasti suippeneva kieleke pisti aina 90 cm:n syvyyteen. Koska lieden kohdalta ei saatu mitään löydöksiä, ei sen iästä voida olla varmoja, mutta ainakin se oli vanhempi kuin paalunkuopat, joita alueelta myös tavattiin, yksi tällainen meni nimittäin sen lävitse. Lieden luoteispuolella oli lähes suorakulmainen

liikutetun maan läikkä, mutta se lienee syntynyt haudattaessa siinä olevaa suurta kiveä maahan.

Edellämäinittuja paalunjälkiä oli 10 kpl (kuopat 1, 3-9, 11 ja 12 kartassa 5) ja monissa niistä oli vielä lahonnutta puuta pystyssä (ks. profiilikartat, karttaliitteet 51-58). Ne olivat muodoltaan pyöreitä ja neliskulmaisia ja muodostivat jonkinlaisia rivejä (vert. karttaliite 5 ja valokuvat 56-58), mutta mitään kokonaisuutta niistä ei syntynyt. Luultavasti niitä löytyisi lisää kaivamattomalta alueelta, joka jää Yli-Nuoranteen vanhemman asuinrakennuksen alle. Missään tapauksessa ne eivät kuitenkaan ole esihistoriallisia, sillä joissakin niistä oli tiilenpalasia täyteaineena.

Esihistoriallisia eivät myöskään olleet suuret likamaaläikät kaivetun alueen eteläkulmassa. Ne ulottuivat lähes $1 \frac{1}{2}$ m:n syvyyteen nykyisestä pinnan pinnasta (karttal. 59) ja sisälsivät lahonnutta puuta, eläimen luita, rautakuonamöykkyjä y.m. Täytteen joukossa oli kuitenkin myös tiilien kappaleita, joten kuopat ovat hautoja myöhäisempiä, joskaan eivät niin myöhäisiä kuin paalunjäljet, joista n:o 11 oli suurimman likamaaläikän päällä. Karttaan 5 on alueella esiintyneet kuopat merkitty eri väreillä, niin että haudat ja likamaaläikät ovat sinisiä, paalunreiät vihreitä ja selvät roskakuopat punaisia.

Isovahen kylän ruumiskalmiston laajuus ja luonne

Kuten jo alussa mainitsin, käsitti työni myös koko ruumis-
hautoja sisältävän alueen kartoituksen. Tehtyyn karttaan jou-
duttiin vielä keväällä 1967 lisäämään uusi löytöpaikka Noh-
kolan navetan luona, mistä Kansallismuseoon oli saatu mero-
vinkiaikainen keihäänkärki 17150 (ks. allekirjoittaneen 27.4.
1967 päivättyä tarkastuskertomusta KM:n top. arkistossa). Kaik-
kiaan yhdistettyjen löytötietojen, havaintojen ja kaivausten
perusteella näyttää siltä, että tämä kalmisto saattaa olla
jopa 400 m pitkä lähtien Yli-Nuoranteen puutarhasta ja pää-
tyen Nohkolan navetalle. Se ulottuu Kauttualle vievän tien
lounaispuolella Yli-Nuoranteen kohdalla n. 40 m:n päähän tien
reunasta ja Hannulan kohdalla ainakin 60 m:n päähän siitä,
kun taas tien koillispuolella kalmiston rajaa ei voida tark-
kaan määritellä; ainakin 10 m leveältä kaistalta voidaan ta-
vata hautoja. Luonnollisesti niitä on myös tien alla.

Toisaalta hautaukset eivät peitä koko edellämainittua aluet-
ta, vaan välillä saattaa olla aivan tyhjiä paikkoja, niin-
kuin käy ilmi Yli-Nuoranteen pihallakin suoritetuista kai-
vauksista: jossakin kohtaa on hautoja vierä vieressä ja jo-
pa päällekkäin, vain 5-6 metrin päässä siitä on aivan tyh-
jää aluetta. Esineellisiä ja esineettömiä hautoja on sekai-
sin toistensa joukossa eikä niiden suunnassa ole selvää
eroa; rikkaimmat haudat ovat kuitenkin olleet pohjois-etelä-
suuntaisia. Haudat erottuvat erittäin hyvin hiekkapohjassa,

joten niiden havaitseminen on helppoa; kuitenkin pitkäaikainen asutus kalmiston alueella on aiheuttanut maapohjaan muitakin läikkiä, jotka voivat haitata havaintojen tekoa. Tarkistuskaivaukset ovat varmasti aina tarpeen, silloin kun tämän kalmiston kohdalle aiotaan jotain rakentaa. Jokainen paikka on erikseen tutkittava, koska vain siten voidaan välttää kenties korvaamattomienkin muinaishautojen tuhoutumiset.

Helsingissä 2. 3. 1968

Pirkko-Liisa Lehtosalo

Luettelo diapositiiveista

1.	Hauta 20	kuvattuna koillisesta käsin (heti pintamaan alla).	(32155)	DIA 82
2.	Hauta 21	kuvattuna itäkoillisesta heti pintamaan tultua poistetuksi.	(32156)	83
3.	Hauta 22	kuvattuna idästä heti pintamaan tultua poistetuksi	(32157)	84
4.	Hauta 23	kuvattuna lounaasta heti pintamaan tultua poistetuksi	(32158)	85

5. Hauta 24 kuvattuna etelälounaasta. DIA 86 (32159)
6. Yleiskuva kaivausalueelta, haudat 20-24 yläviivistosta etelästä. 87 (32160)
7. Sama kuin edellä. 88 (32161)
8. Eläin haudassa 21 kuvattuna länsiluoteesta. 89 (32162)
9. Eläin haudassa 21 kuvattuna etelästä. 90 (32163)
10. Eläin haudassa 21 kuvattuna länsilounaasta. 91 (32164)

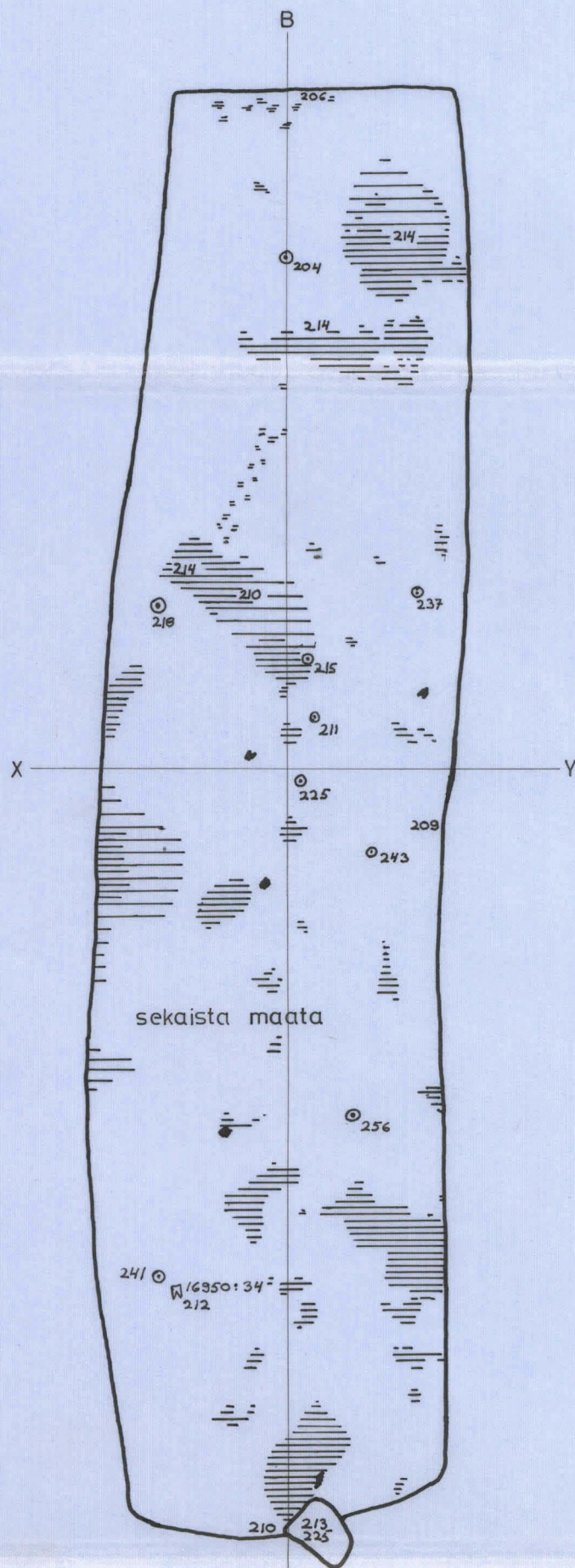
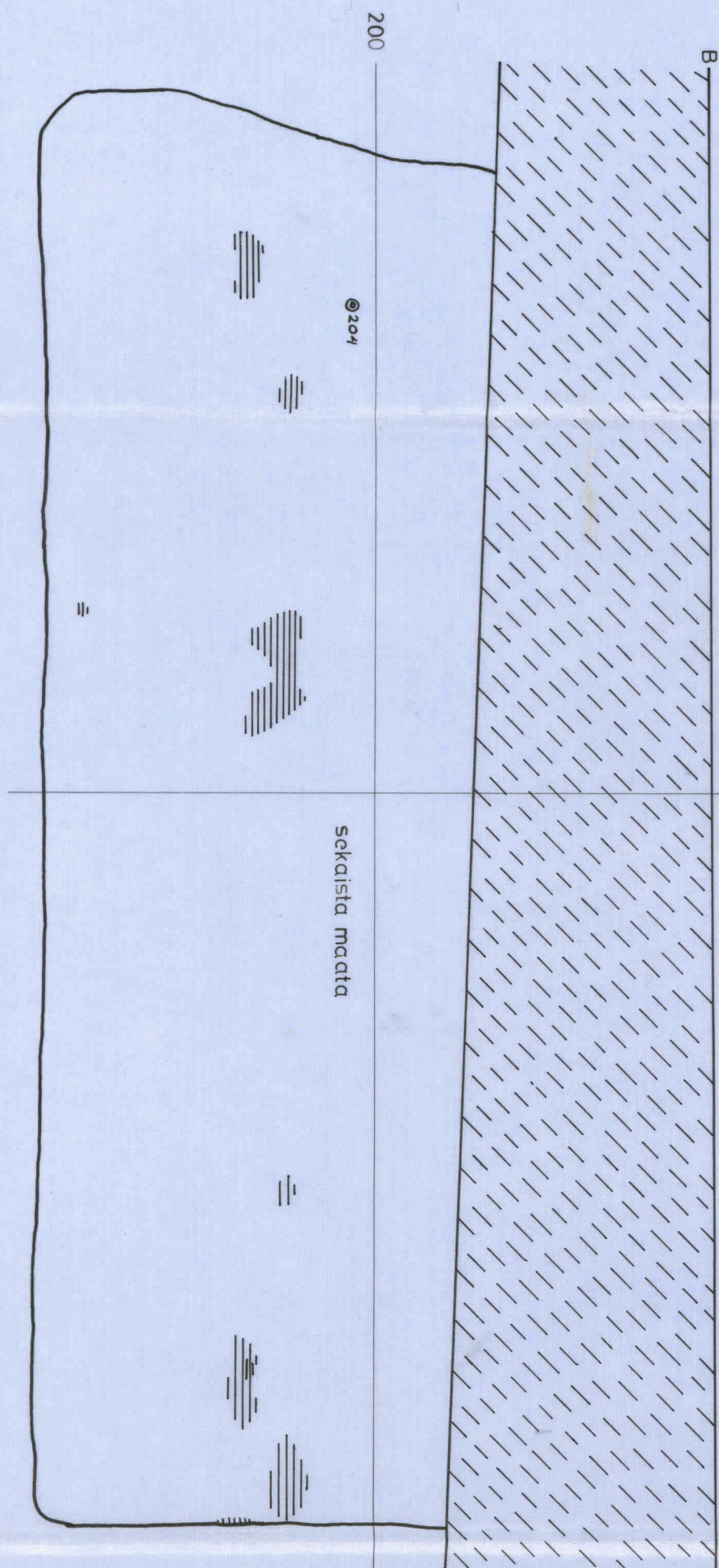

P - L Lehtosalo 1965

Mittakaava 1:10

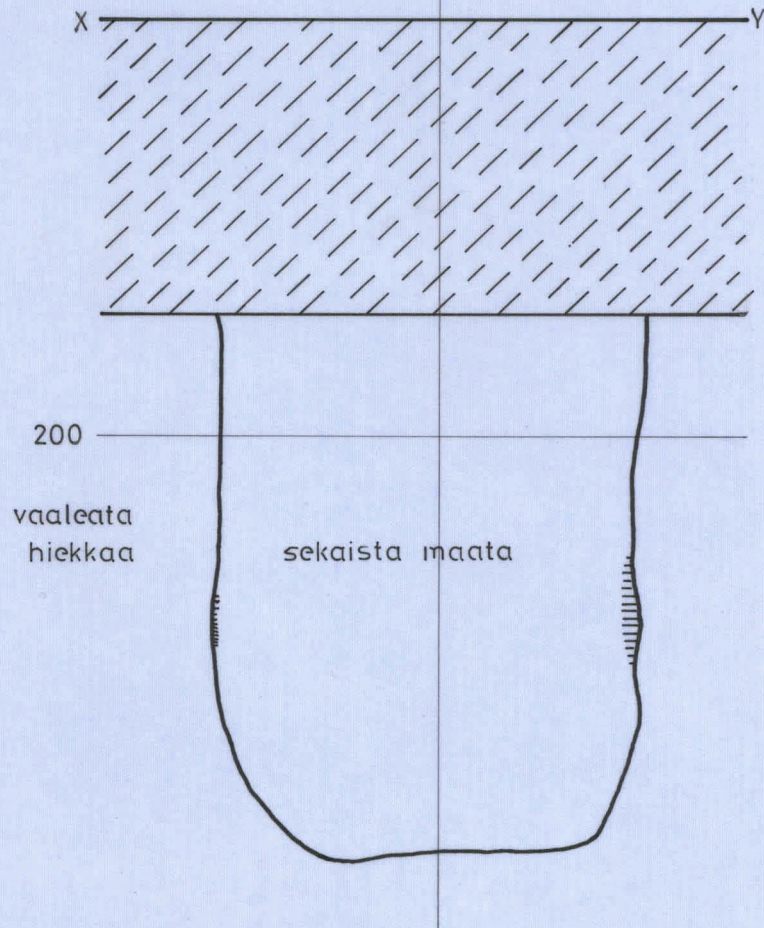
Kp. pl. 123

HAUTA KOEALUEELLA IV

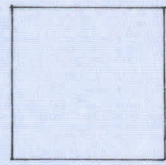
- RUOKAMULTAA
- TUMMAA MAATA
- RAUTAKUONAA

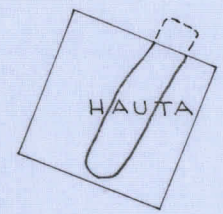
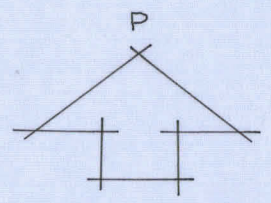

6
—
7
—
8
—
9
—
10
—
11
—
12
—
13
—
14
—
15
—
16
—
17
—
18
—
19

EURA, ISOVAHE
P-L. LEHTOSALO 1965
KAIVAUKSET YHTEISKOULUN JA
HANNULAN TONTEILLA
MITTAKAAVA 1:100
K.P. PL. 123

KOEKUOPPA III
Multaa 35 cm
Hiekkaa 30 cm
Savea 5 cm
Hiekkaa

KOEKUOPPA IV

165 197	155 202	151 200
166 202	x 158 203	154 193
169 207	x 163 209	155 192
169 206	x 168 198	155 193
162 200	160 193	149 193

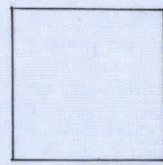
HANNULA

166

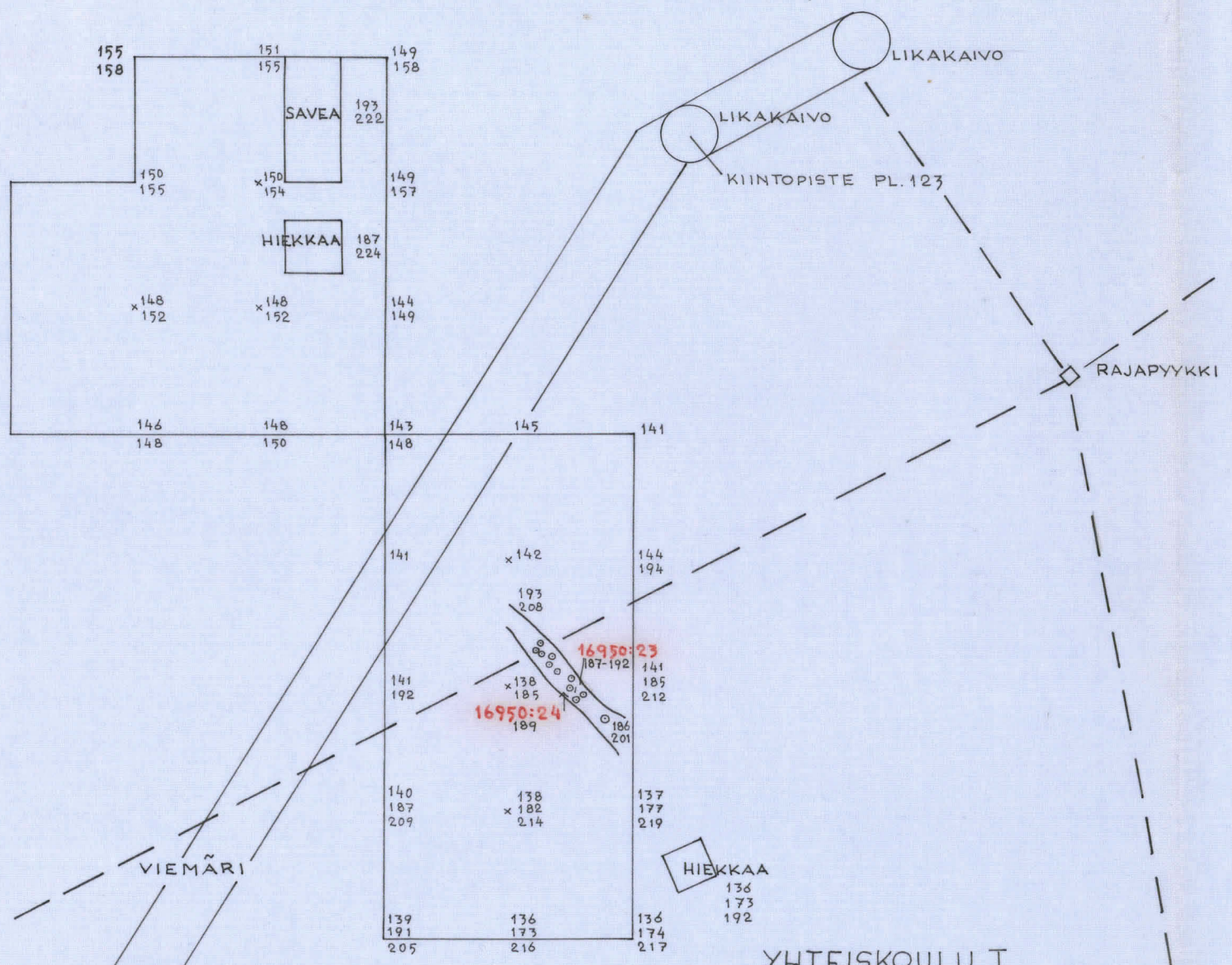
YHTEISKOULU

104

KOEKUOPPA II

Multaa 55 cm
Hiekkaa 25 cm
Savea 8 cm
Pohj. hiekkaa

172

YHTEISKOULU I

104

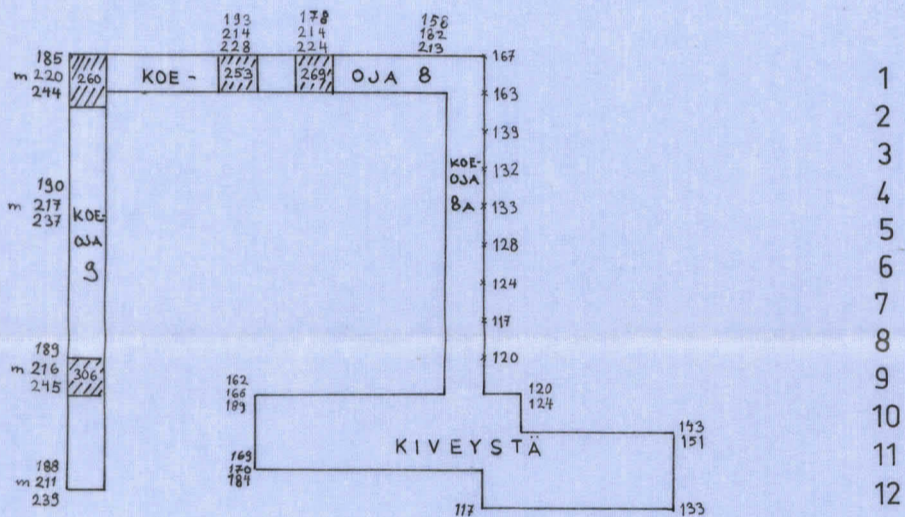
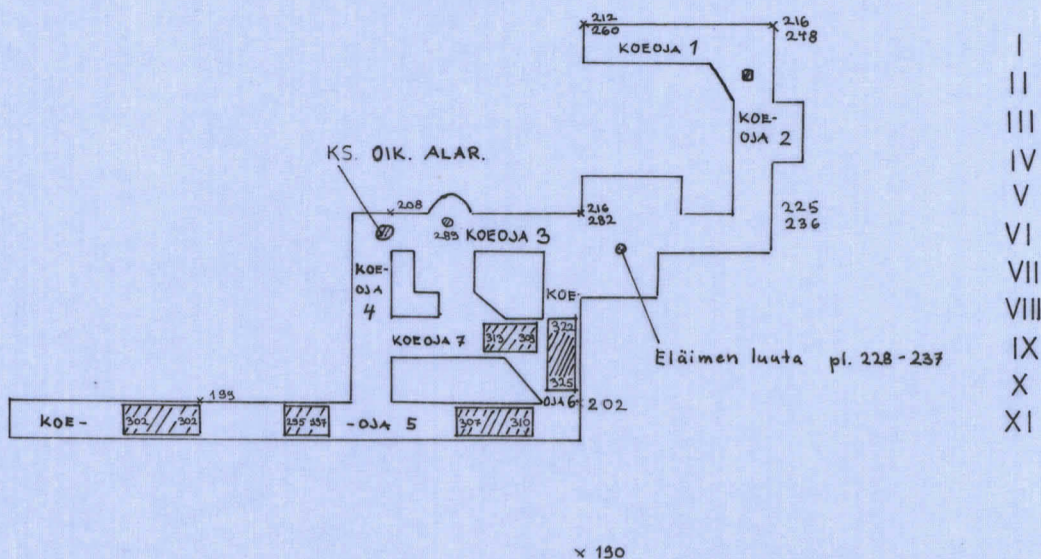
KOEKUOPPA

□	128
□	159
□	189

20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33

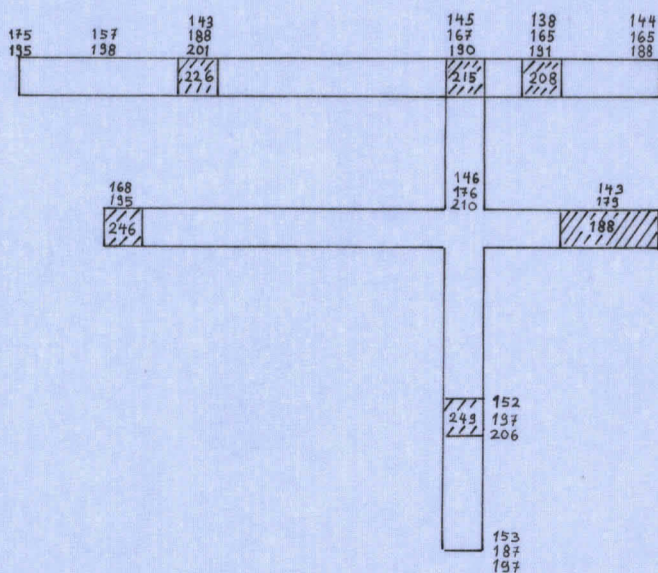
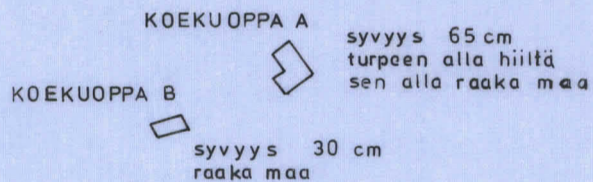
A B C D E F G H I J K L M N O P O R S T U V X Y Z Ä Ö Å A, B, C, D, E, F, G, H, I, J, K, L,

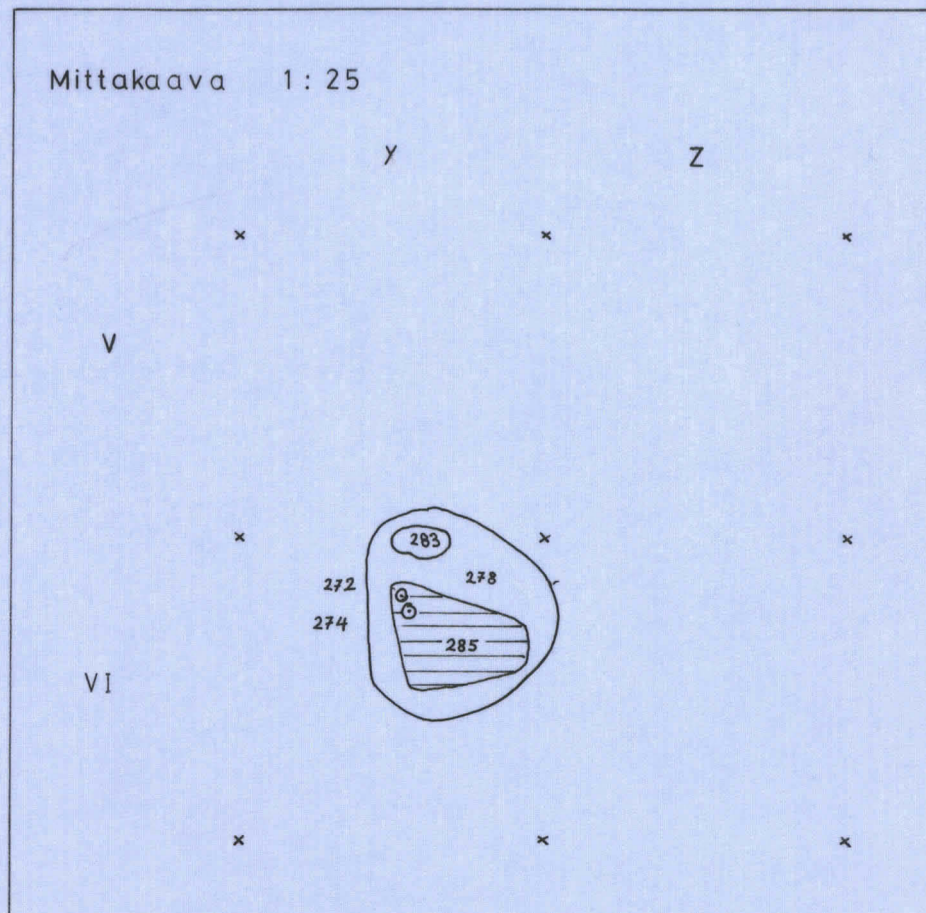
EURA, ISOVAHE
P-L Lehtosalo 1965

Koejia Yhteiskoulun ja Kumlanderin tonteilla

Mittakaava 1:200

Mittakaava 1:25

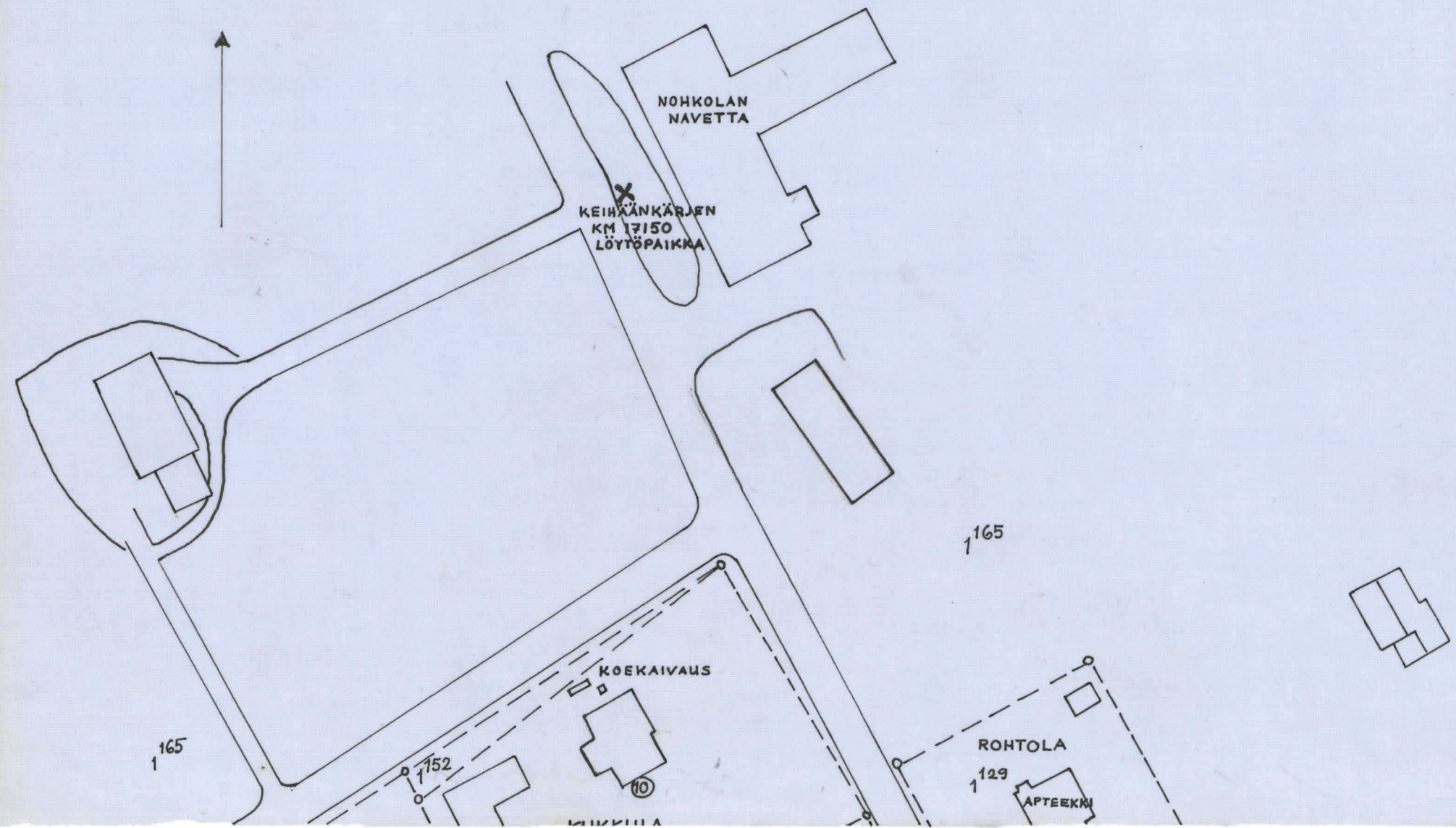

EURA - ISOVAHE

LISÄYS YLEISKARTTAAN
P.-L. LEHTOSALO 1967.

MITTAKAAVA 1:1000.

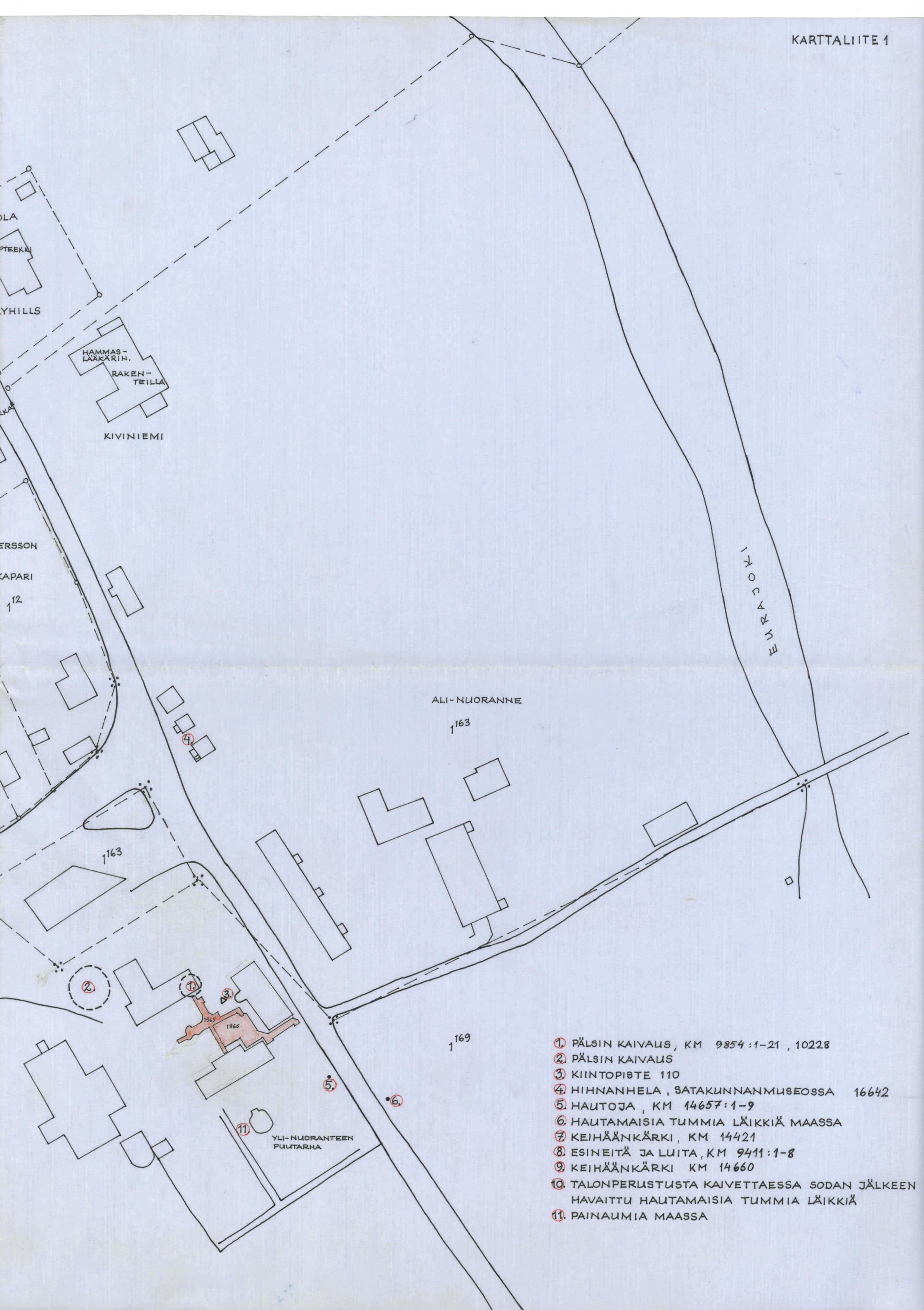
EURA
ISOVAHE

Yleiskartta
Mittakaava 1:1000

Pirkko-Liisa Lehtosalo
1965

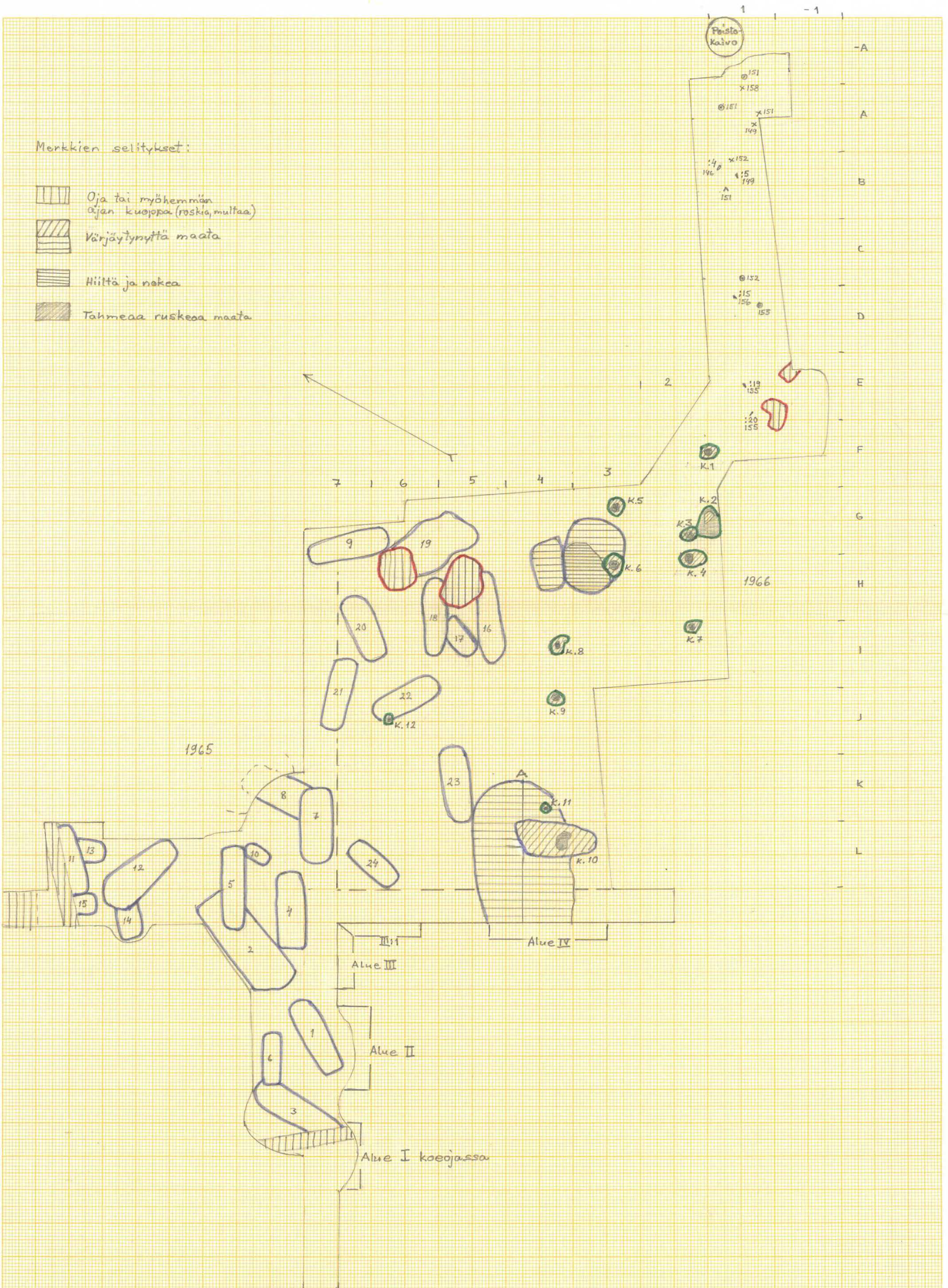

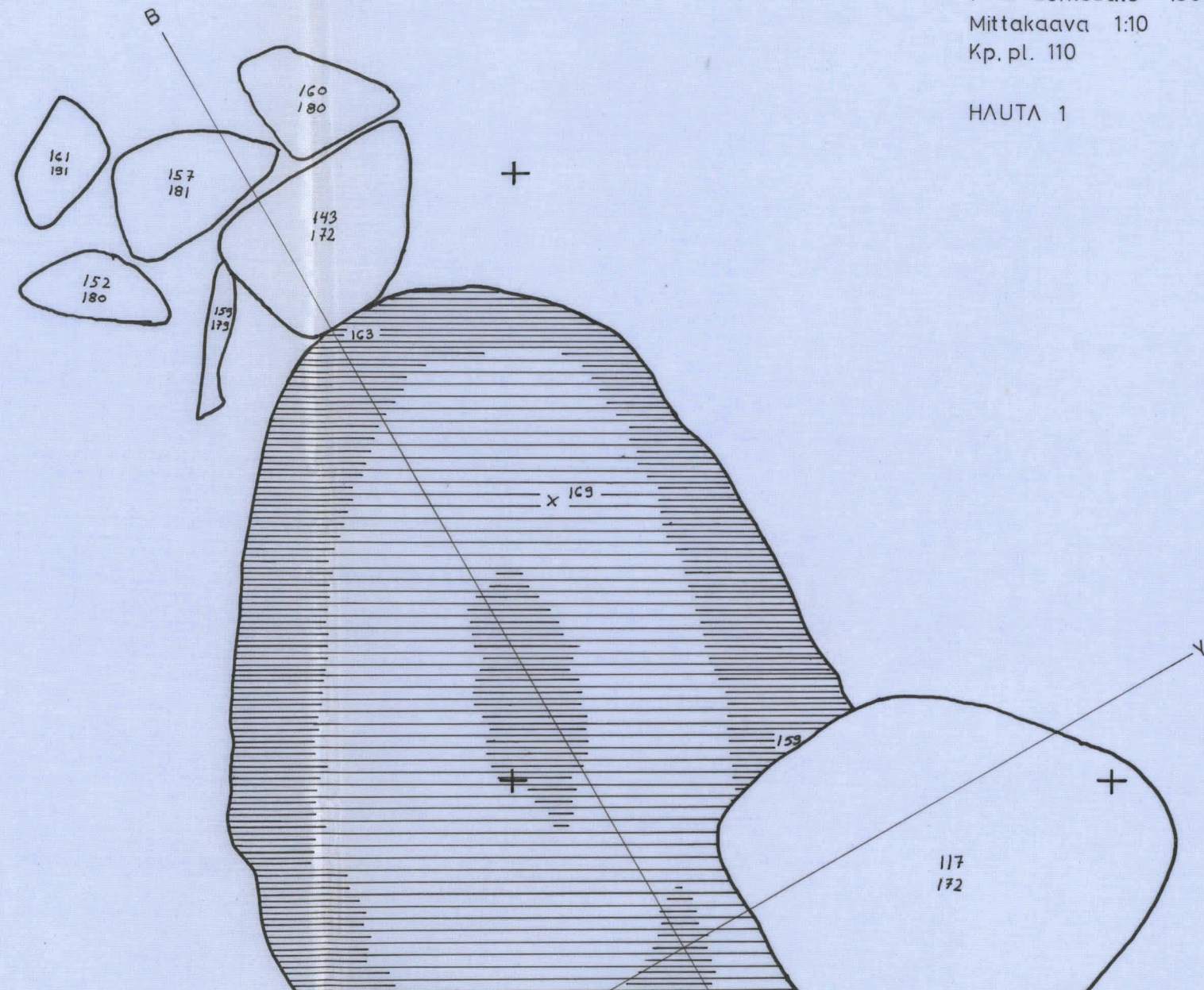
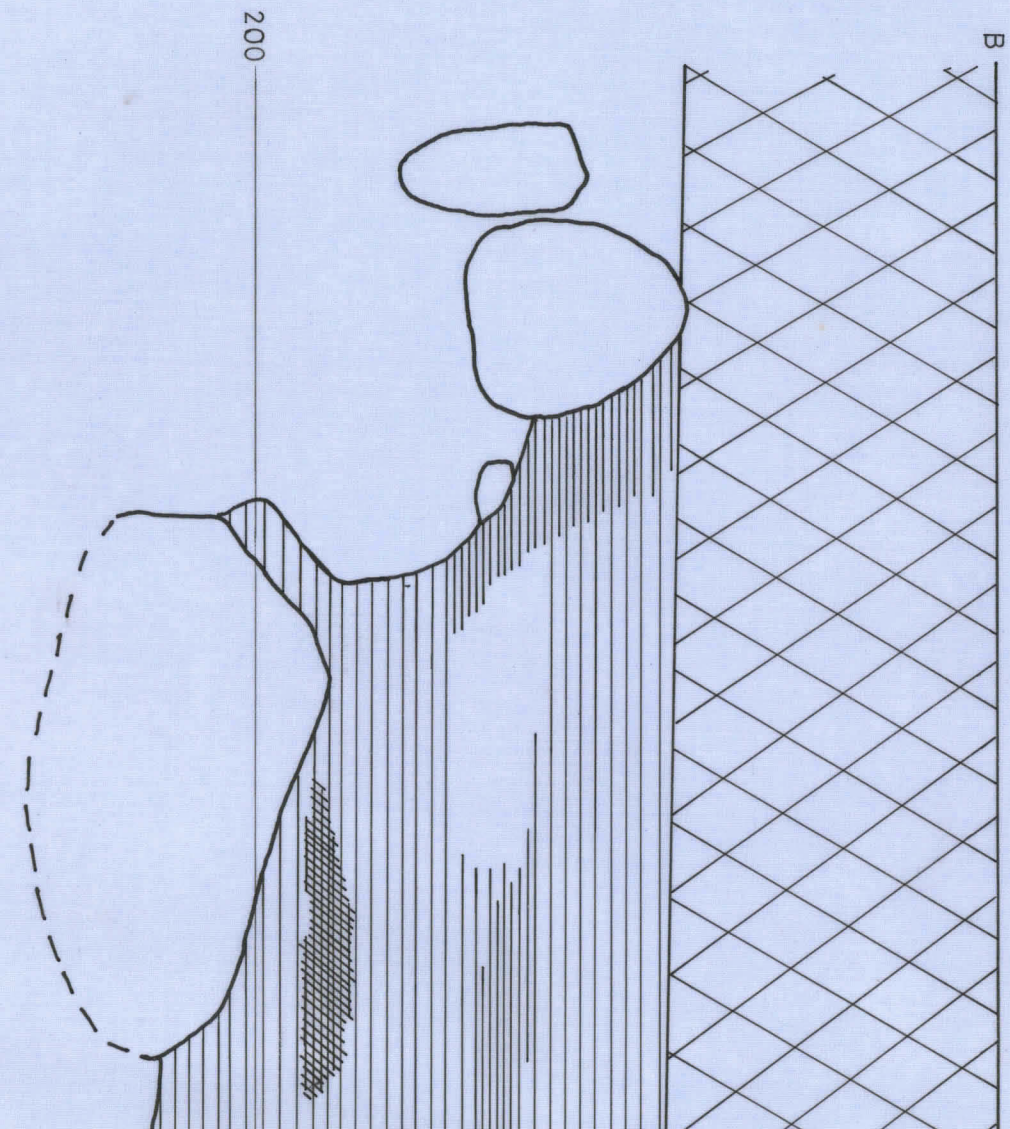

Merkkien selitykset:

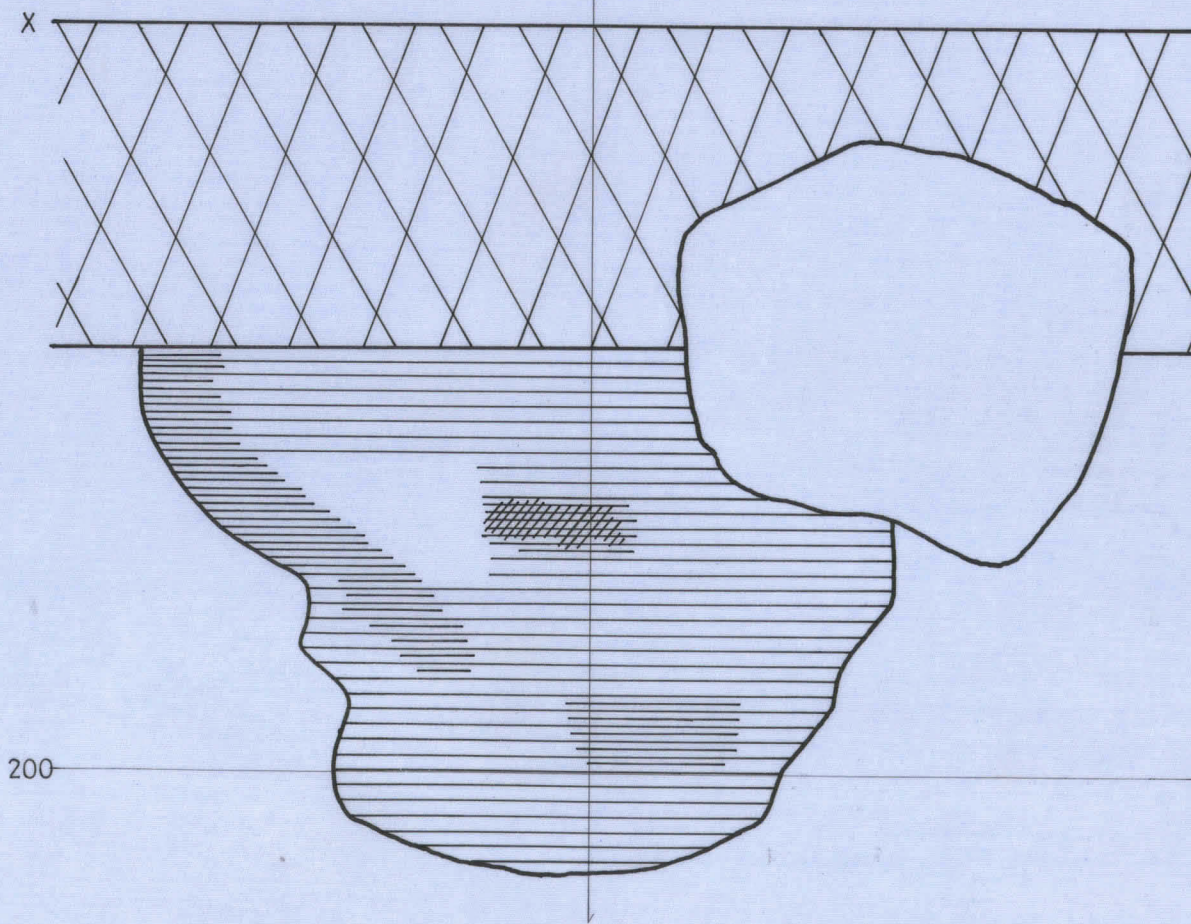
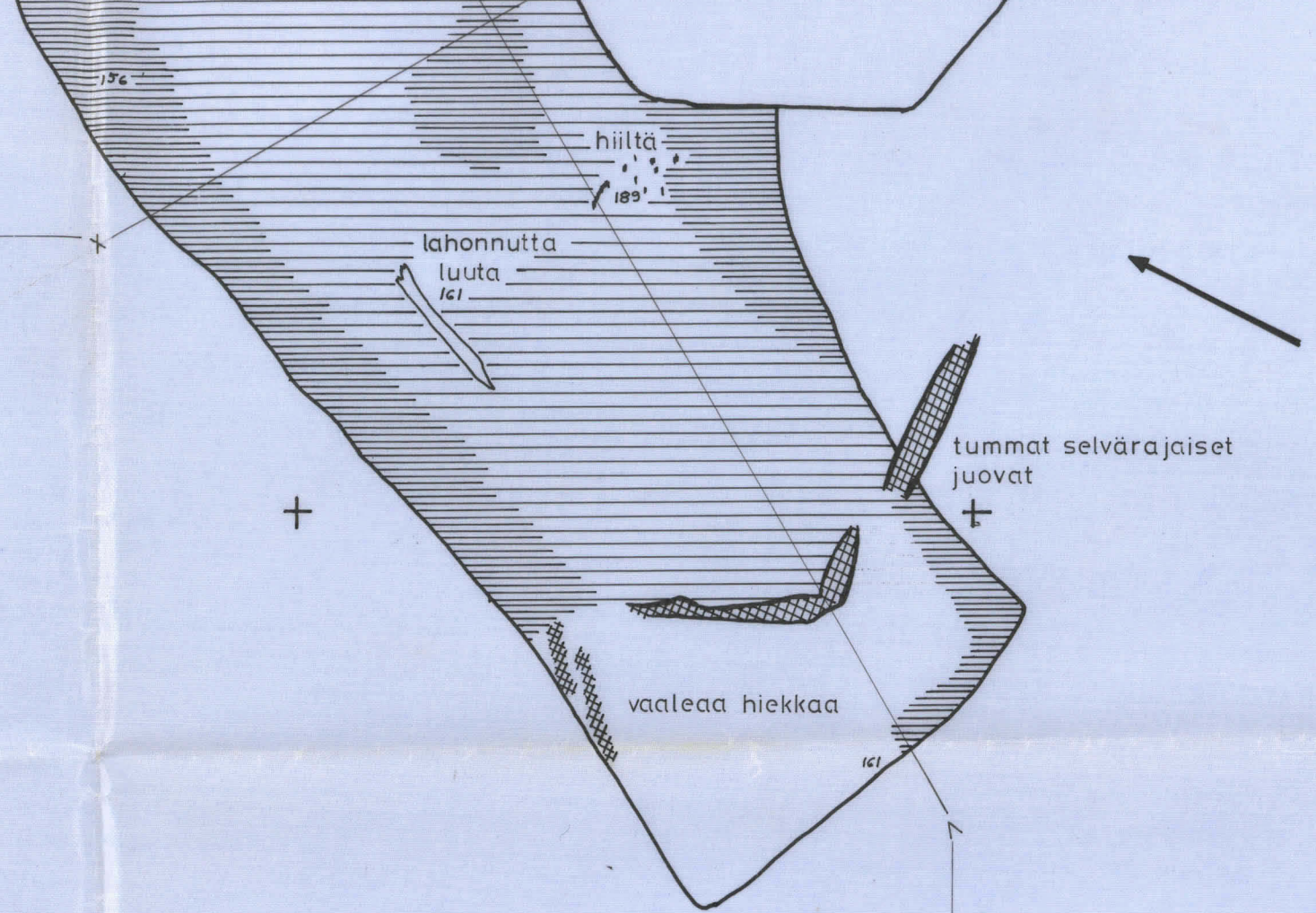
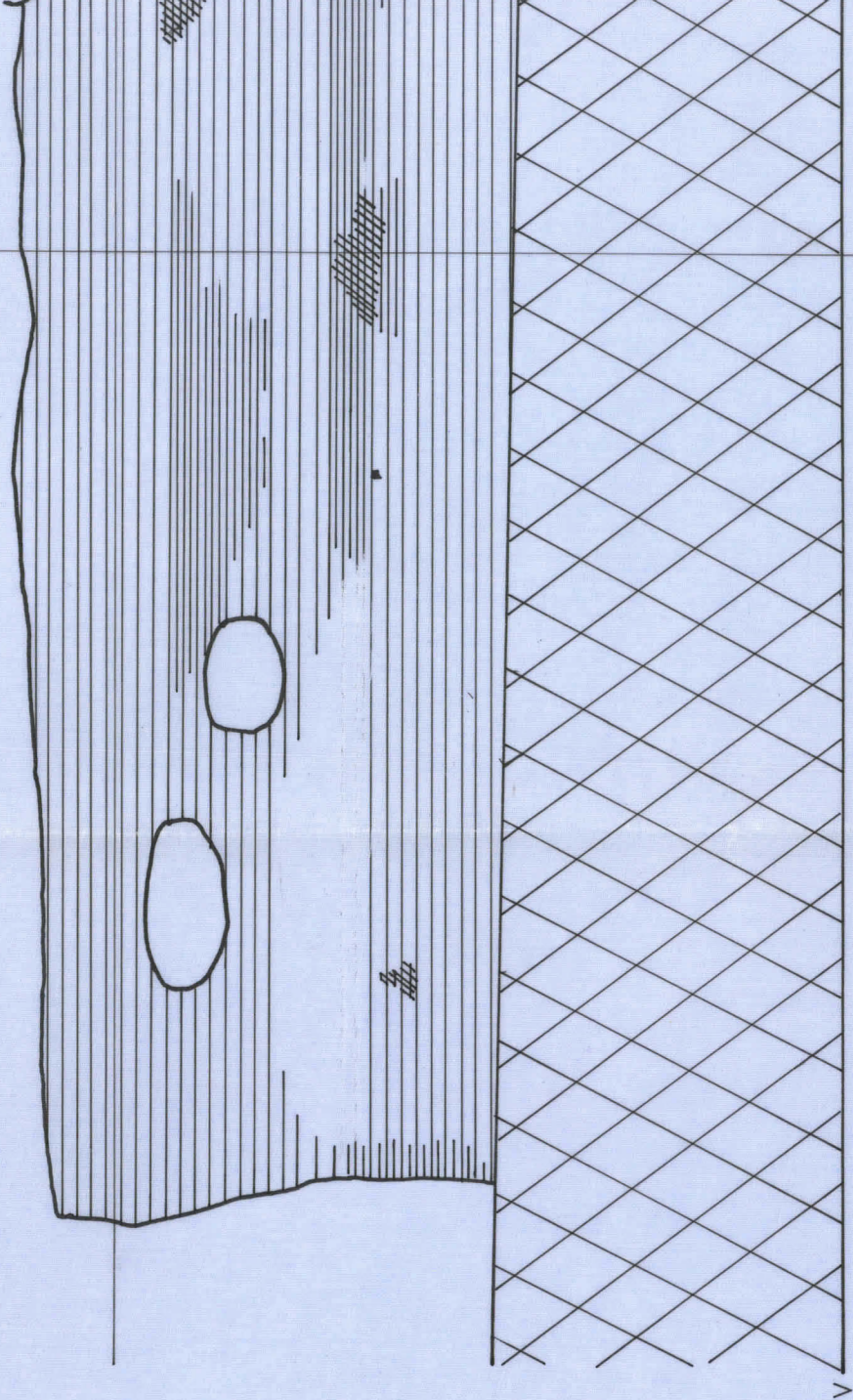
- Oja tai myöhemmän ajan kuoppa (roskia, multaa)
- Värjäytynyttä maata
- Hiiltä ja nakea
- Tahmeaa ruskeaa maata

- PIHAN KULTTUURIKERROKSIA
- TUMMAA MAATA
- PALANUTTA LUUTA

200

XIV

XIII

XII

XI

188

▲
195

HAUTA 5

KELTAINEN
HIEKKA

13

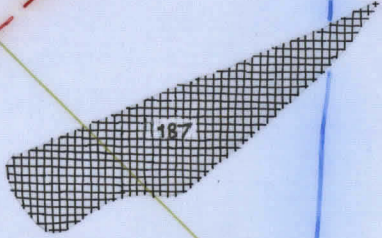
183

186

186

A

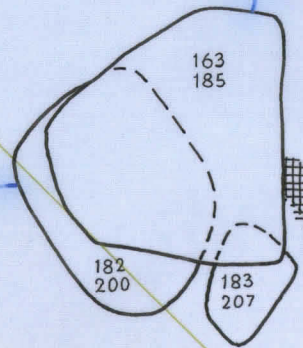
HAUTA 4

12

182

179

180

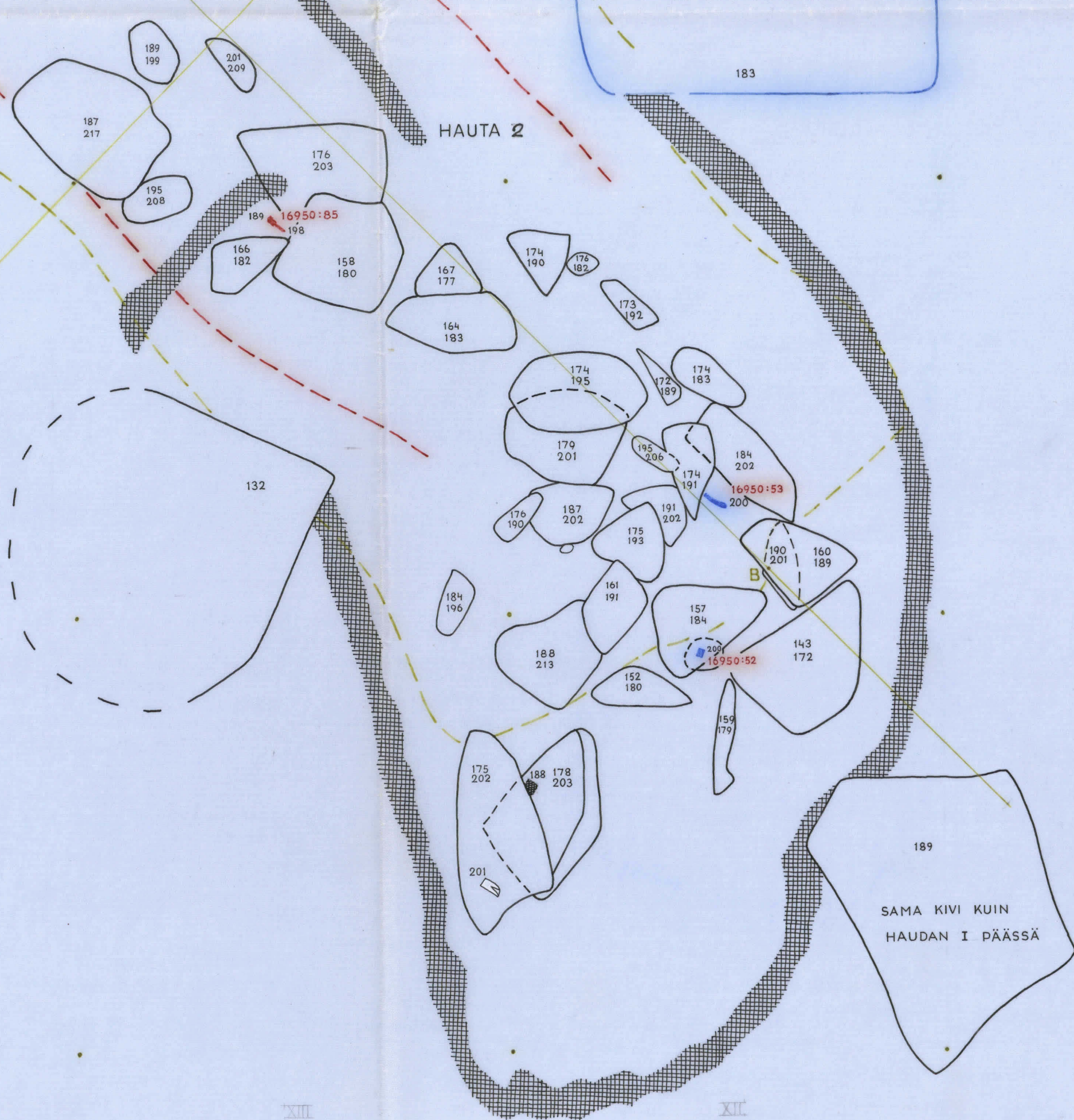

©
185

11

EURA, Yli-Nuoranne
P-L Lehtosalo 1965
Mittakaava 1:10
Kp. pl. 110
Haudat 2, 4 ja 5

KARTTALIITE 8

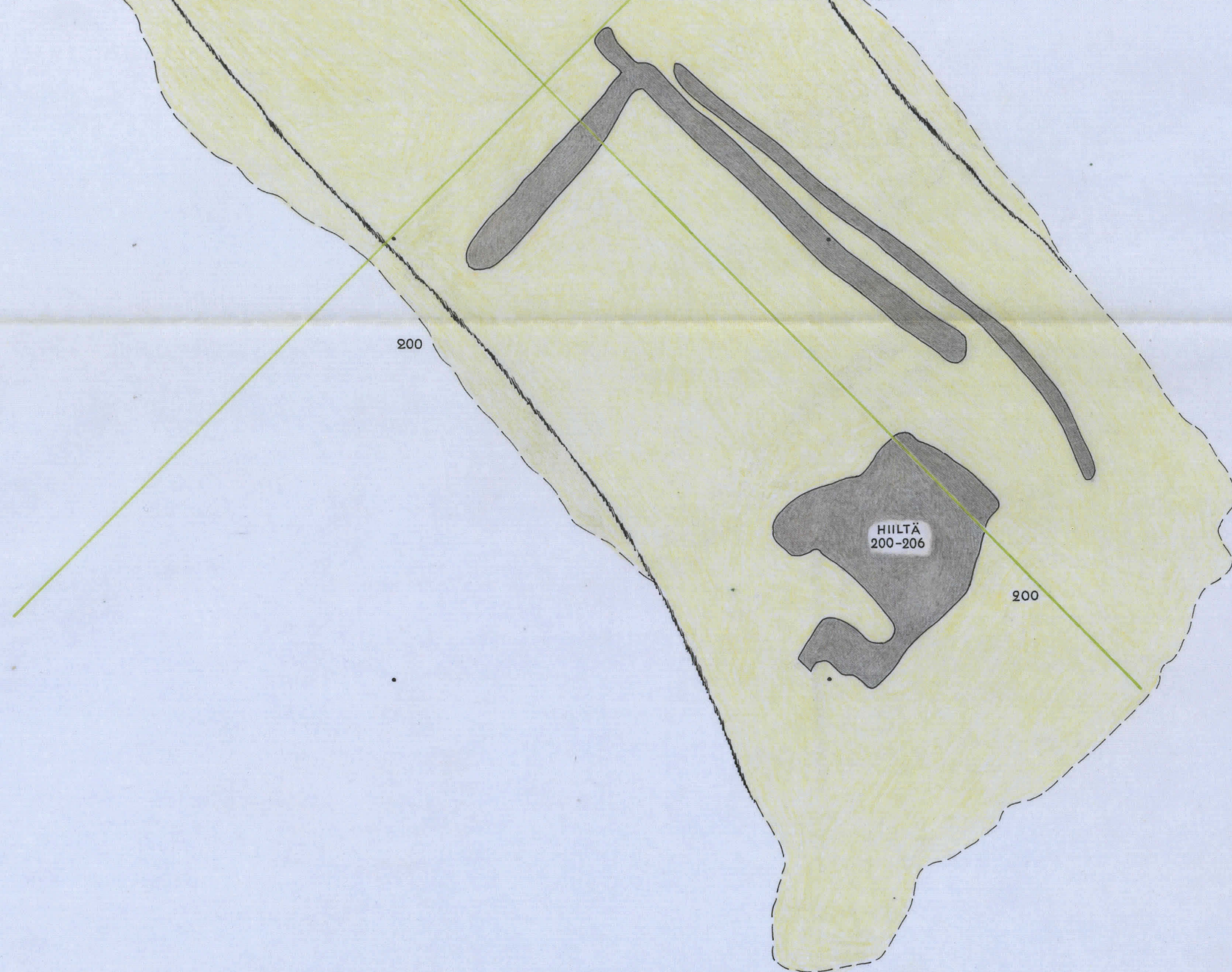
EURA-YLI-NUORANNE
P-L Lehtosalo 1965

Mittakaava 1:10
Kiintop. pl. 110
Haudan 2 toinen kerros
-"- 5 kolmas -"-

- HARMAATA MAATA
- KELLERTÄVÄÄ MAATA
- KELTAISTA MAATA
- TUMMAN KELTAISTA MAATA
- RUSKEATA MAATA
- TUMMAA TAHMEATA MAATA
- HIILIPITOISTA MAATA
- HIILTÄ

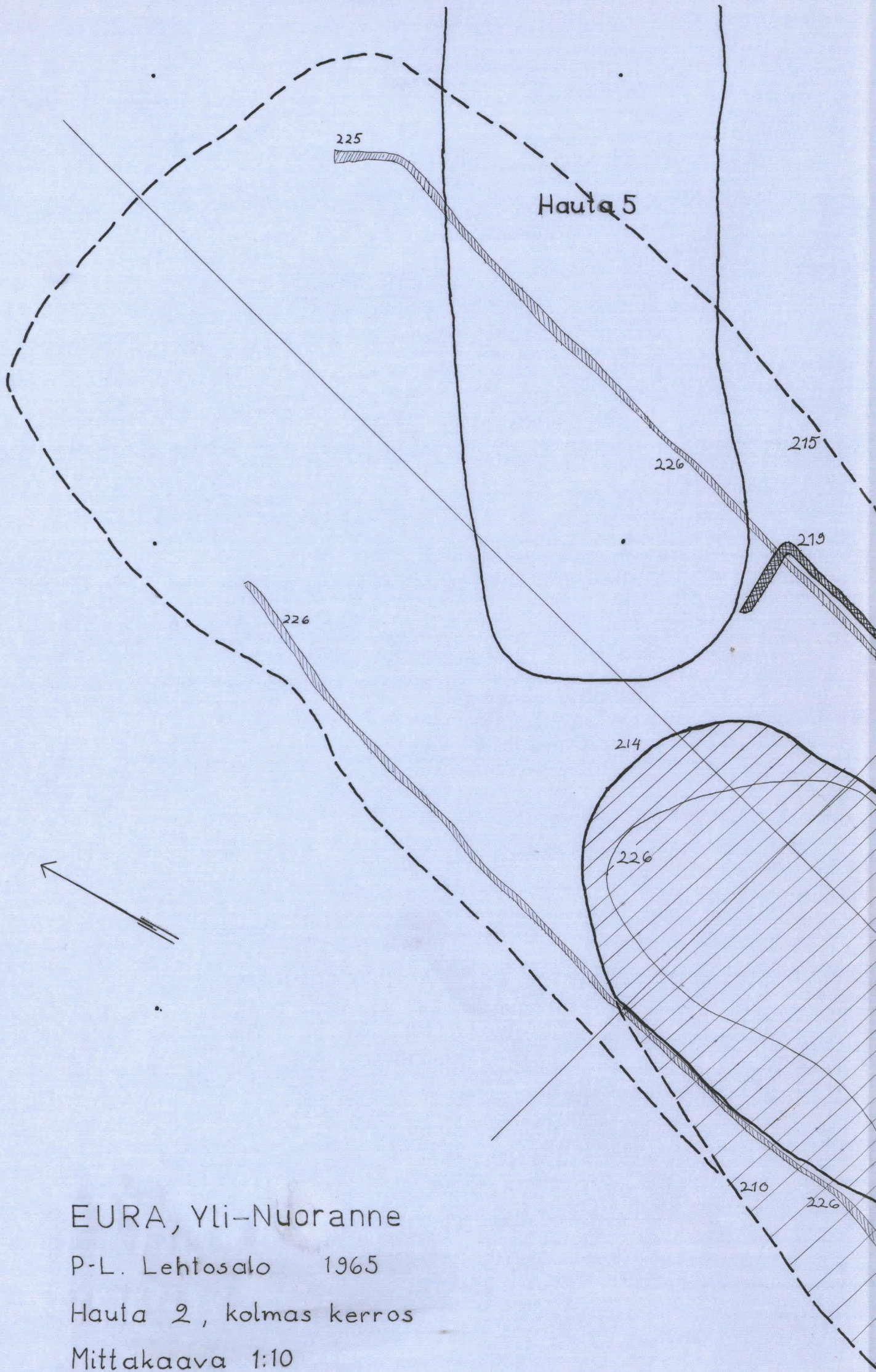

XIV

XII

XII

EURA, Yli-Nuoranne

P-L. Lehtosalo 1965

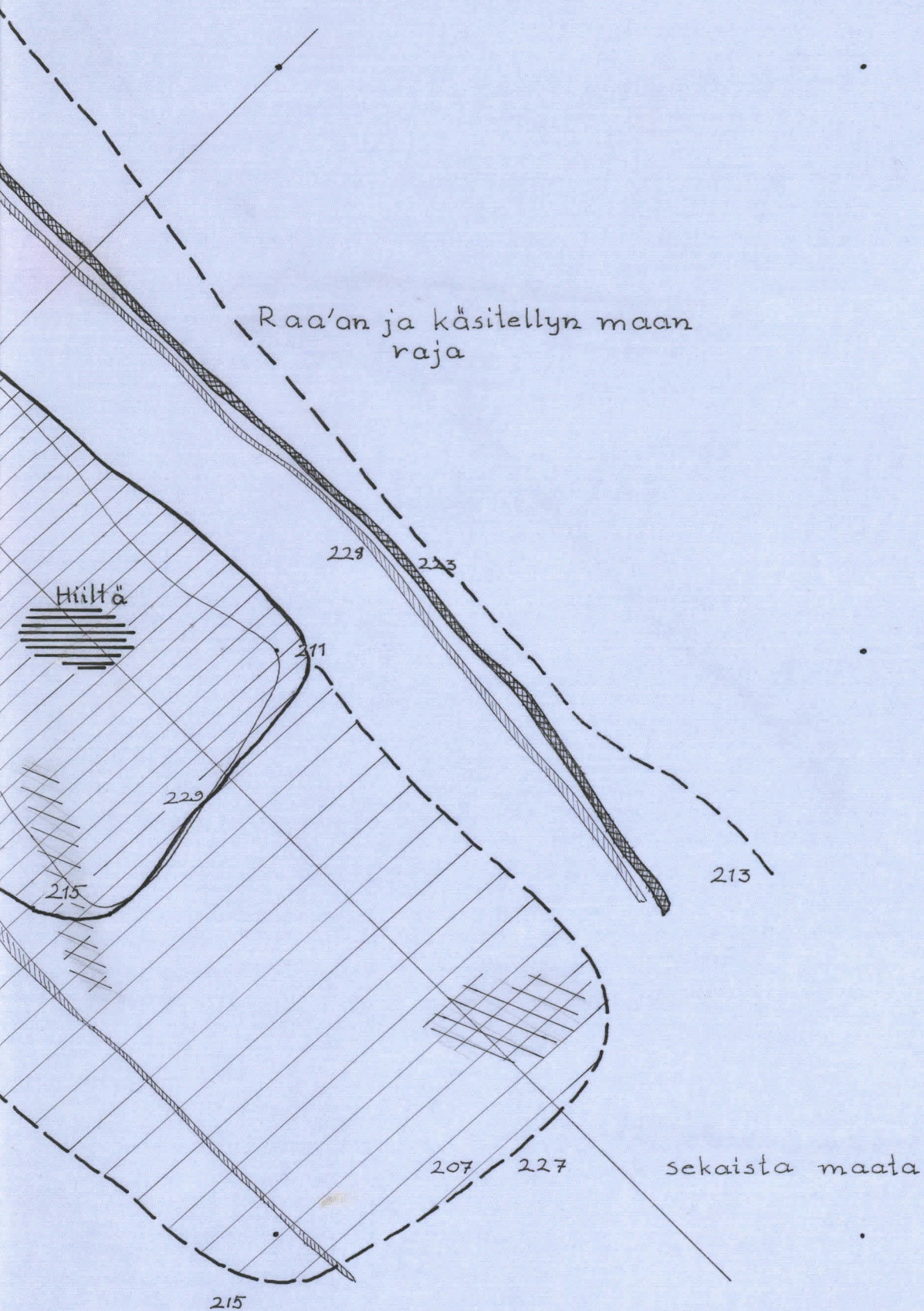
Hauta 2, kolmas kerros

Mittakaava 1:10

Kp. pl. 110.

- Ruskehtavaa maata
- Tummaa tahmeaa maata
- Oikein tummaa tahmeaa maata
- Tumman tahmean maan raja tasossa 226-229
- Maatuneen puun juova tasossa 219-223
- Maatuneen puun juova tasossa 225-226

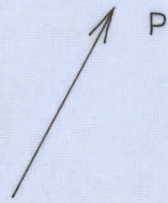

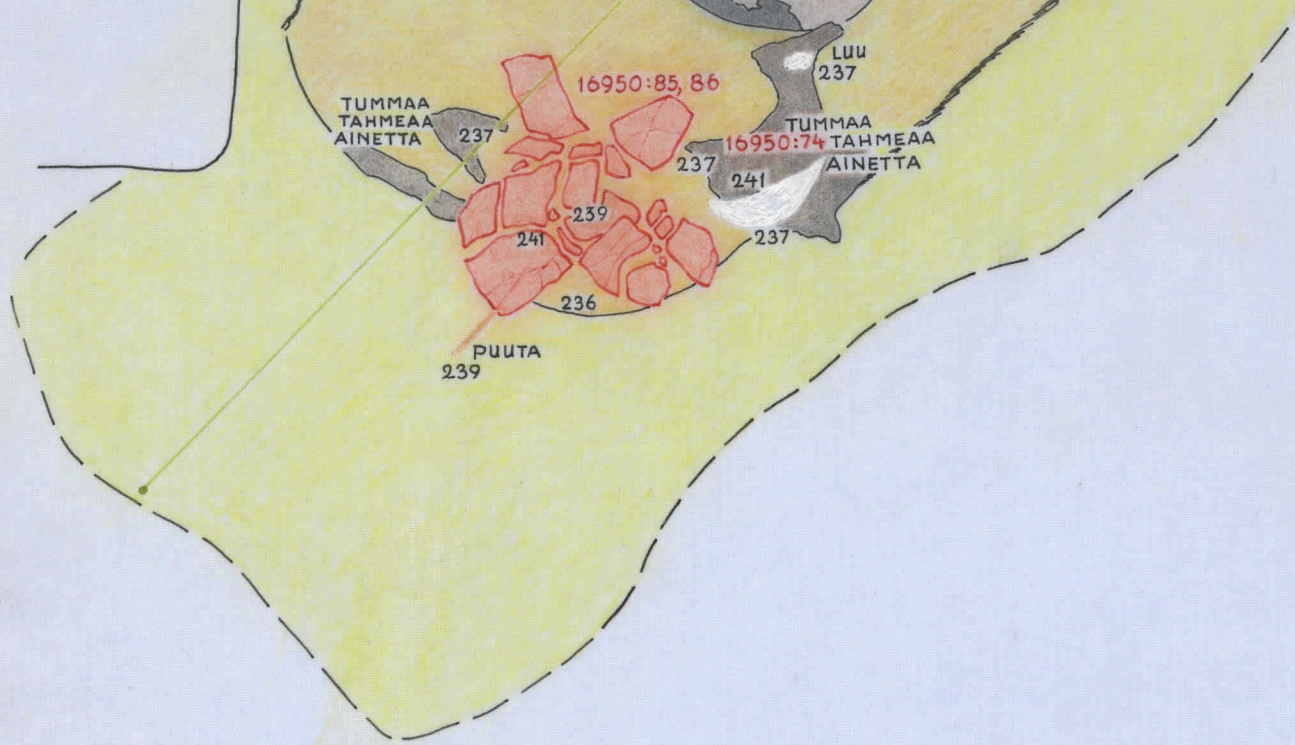
EURA, Yli-Nuoranne
Pirkko-Liisa Lehtosalo 1965

Mittakaava 1:10
Kiintopisteen pl. 110

Hauta 2
Kartta 7

- PRONSSIA
- KERAMIKKAA
- LUUTA
- KELTAISTA MAATA
- TUMMAN KELTAISTA MAATA
- RUSKEATA MAATA
- TUMMAA TAHMEATA MAATA
- HIILIPITOISTA MAATA
- HIILTÄ

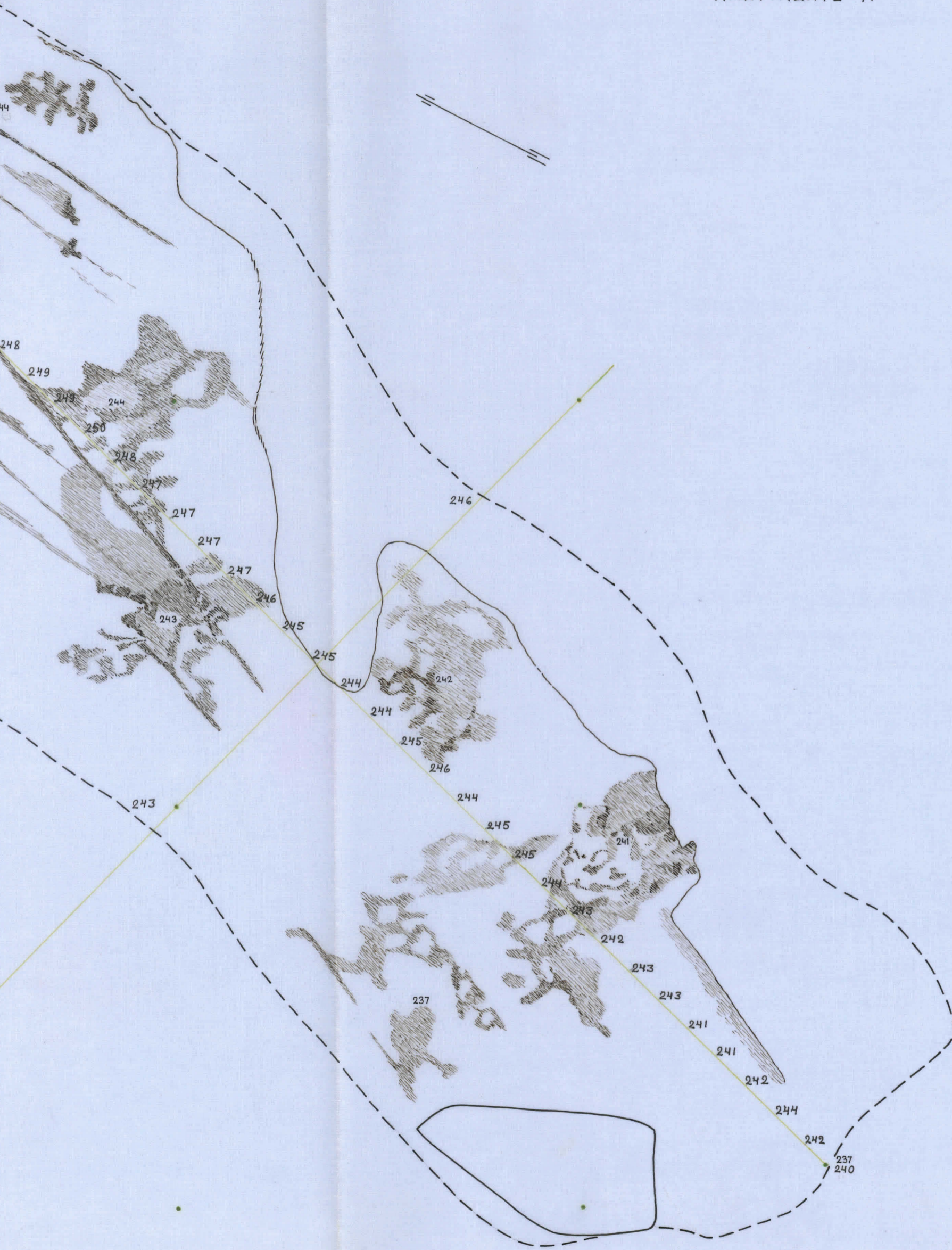

EURA, YLI-NUORANNE
P-L. LEHTOSALO 1965

HAUDAN 2 POHJAKERROS
MITTAKAAVA 1:10
Kp. pl. 110

12

11

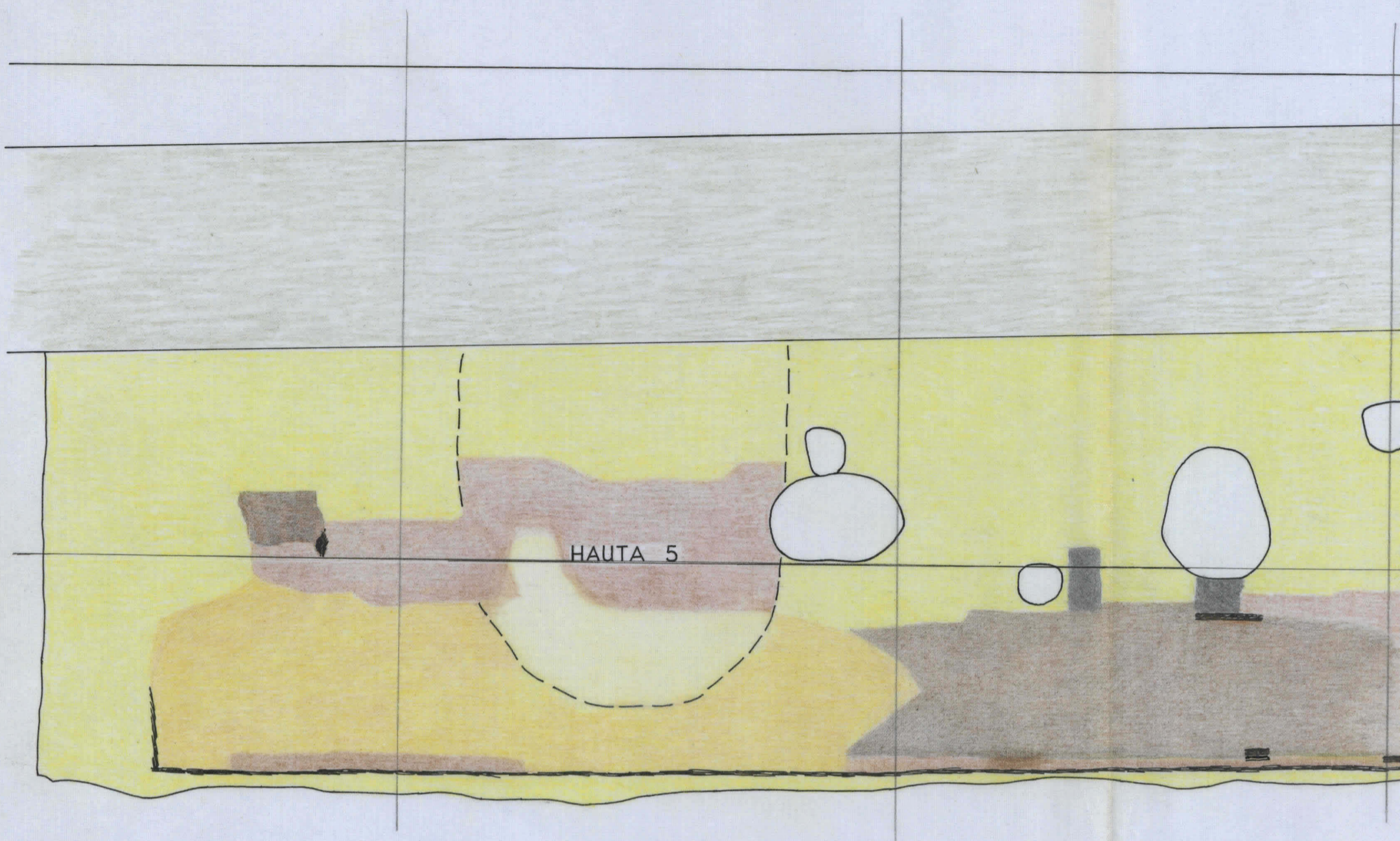
10

XIII

XII

==

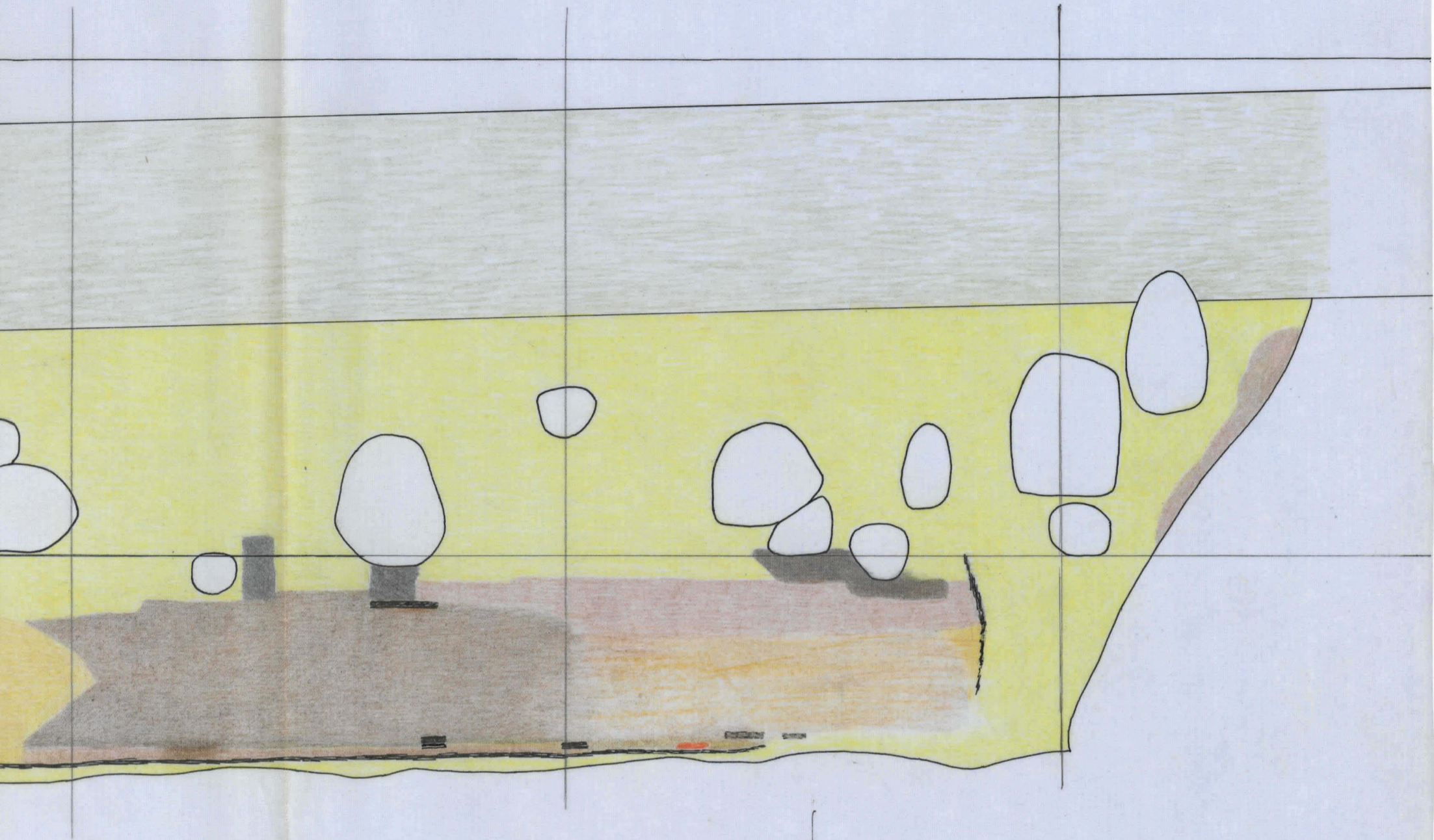
EURA, YLI-NUORANNE
Pirkko-Liisa Lehtosalo 1965

Mittakaava 1:10
Kiintopisteen pl 110

Hauta II Profiilikartta

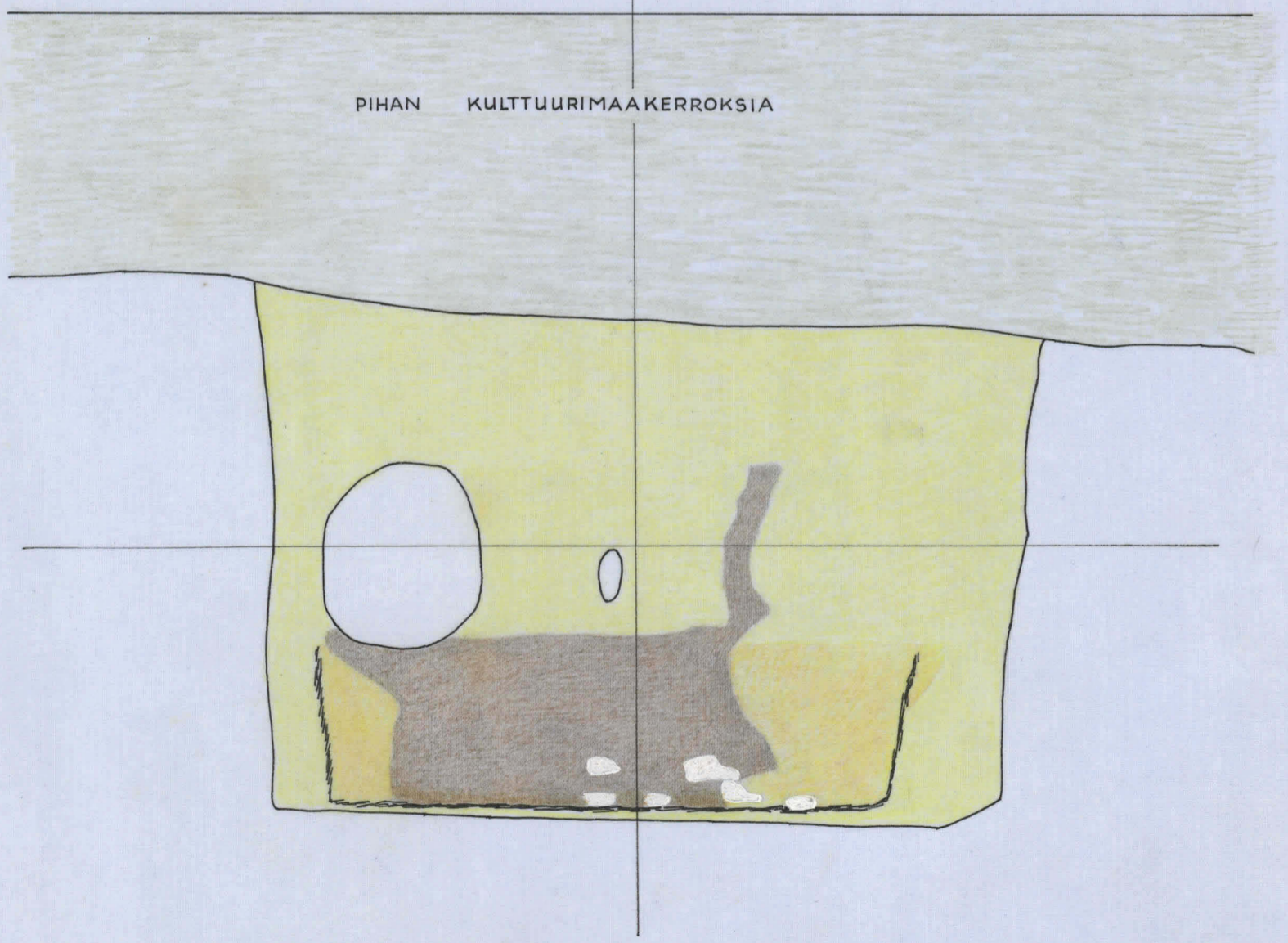
- HARMAATA MAATA
- KELLERTÄVÄÄ MAATA
- KELTAISTA MAATA
- TUMMAN KELTAISTA MAATA
- RUSKEATA MAATA
- TUMMAA TÄHMEATA MAATA
- HIILIPITOISTA MAATA
- HIILTÄ
- PIHAN KULTTUURIKERROKSIA

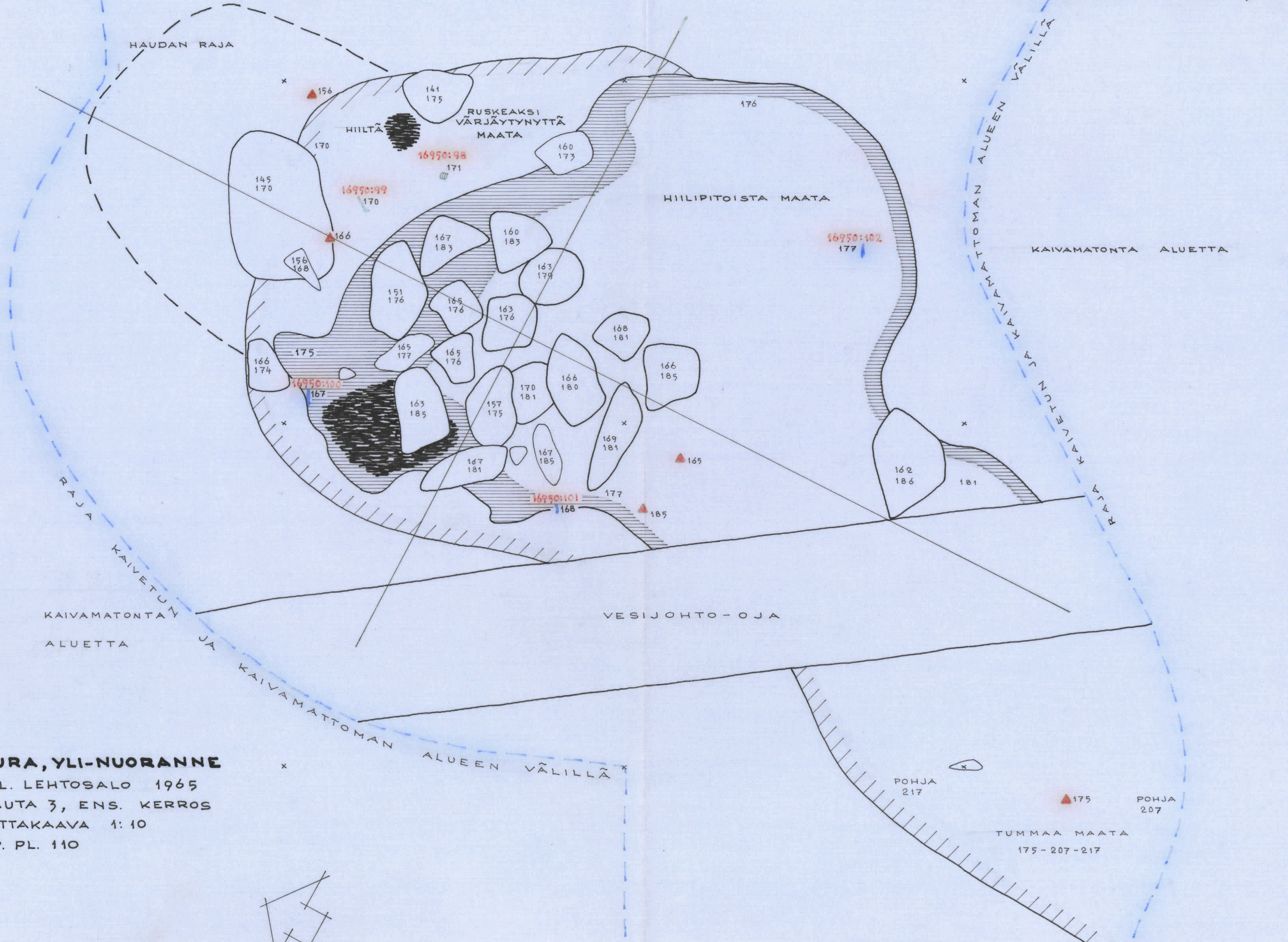

ATA
MAATA
ATA
AISTA MAATA
AATA
MEATA MAATA
MAATA
URIKERROKSIA

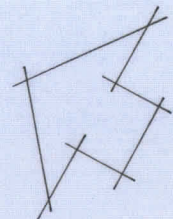
PIHAN KULTTUURIMAAKERROKSIA

EURA, YLI-NUORANNE
 P-L. LEHTOSALO 1965
 HAUTA 3, ENS. KERROS
 MITTAKAAVA 1:10
 KP. PL. 110

XIII

XII

XI

X

6

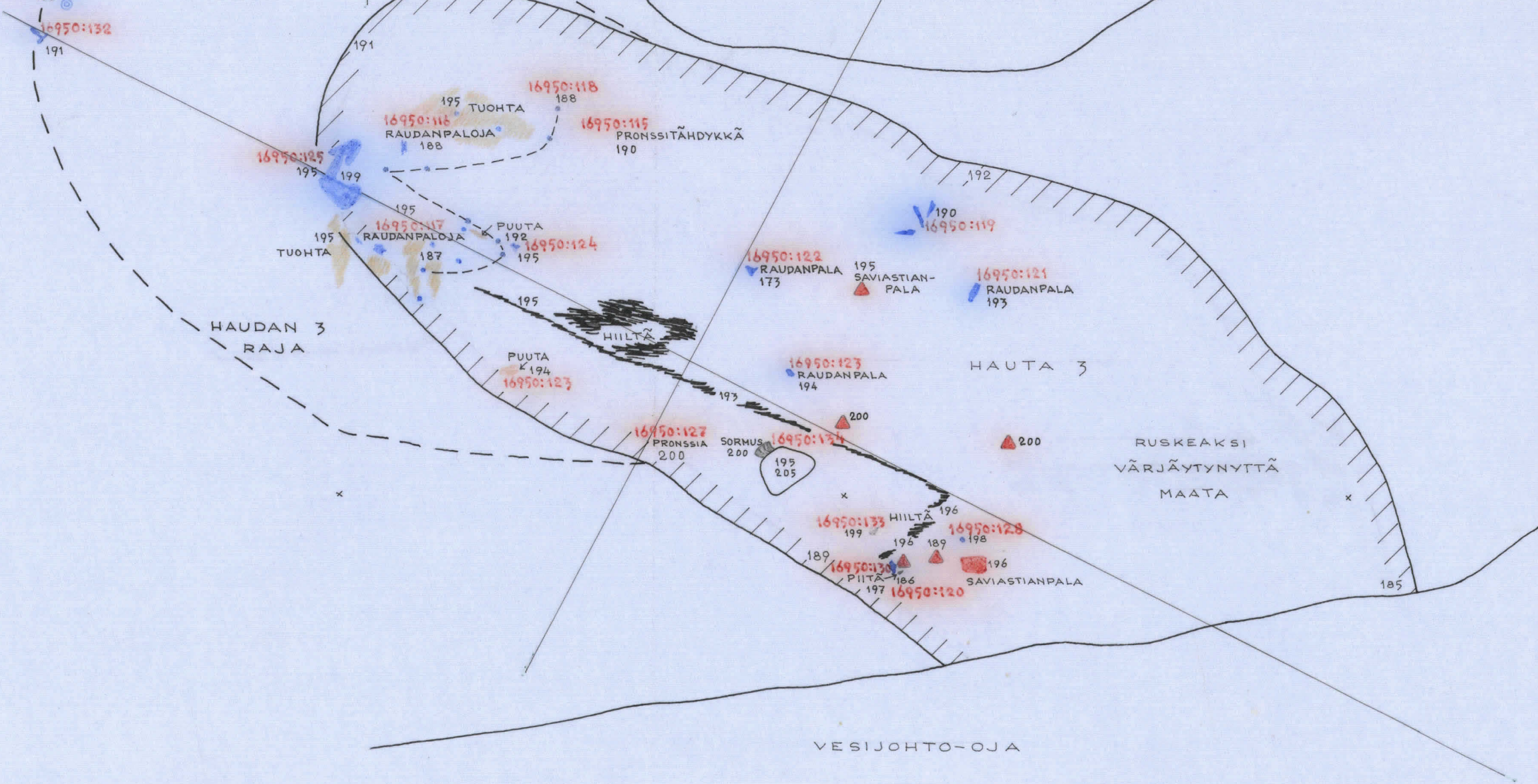
5

4

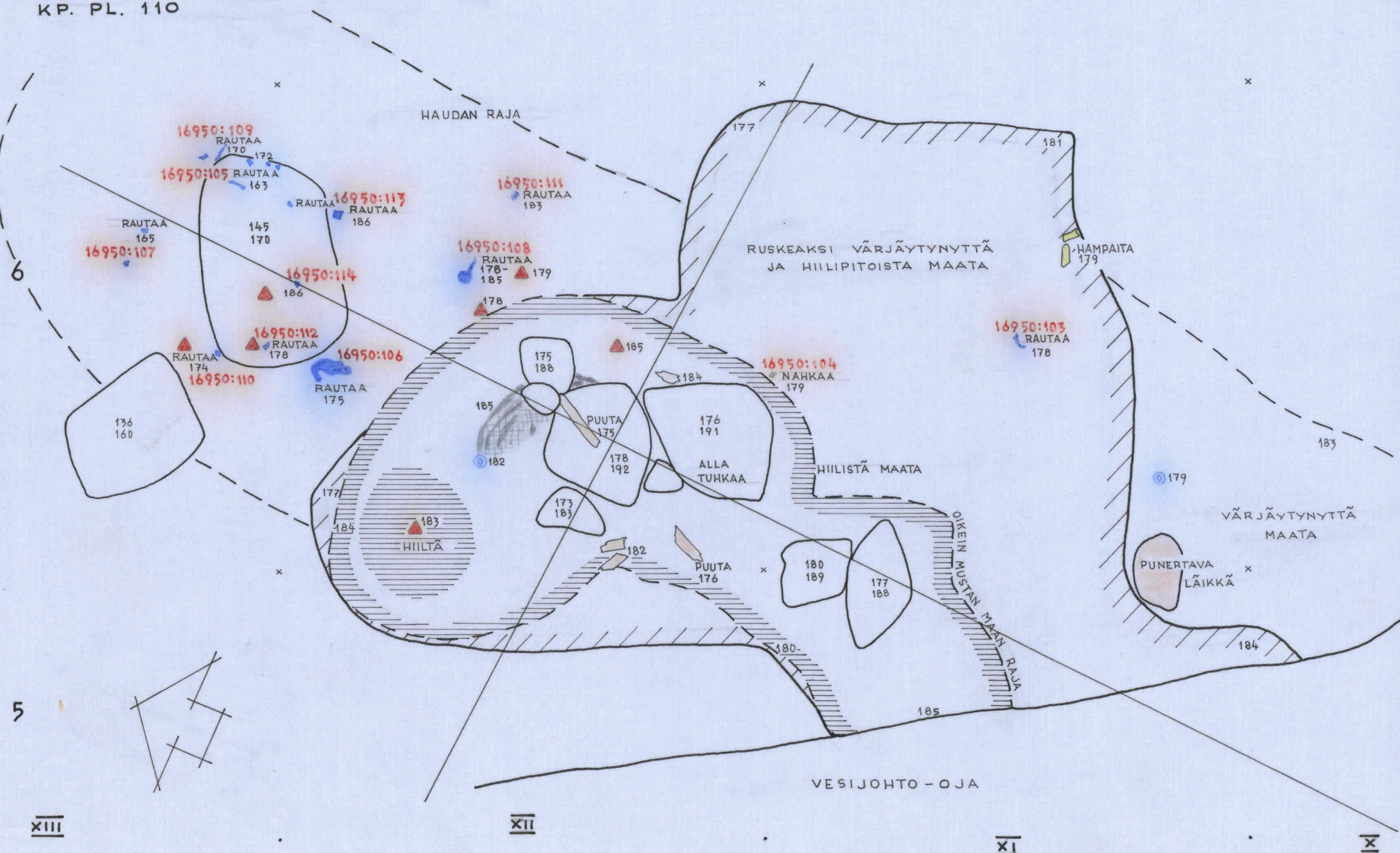

EURA, YLI-NUORANNE

P-L. LEHTOSALO 1965
HAUTA 3, TOINEN KERROS
MITTAKAAVA 1:10
KP. PL. 110

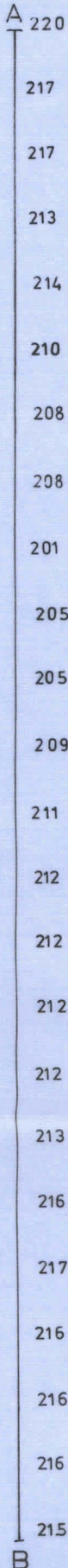

EURA, YLI-NUORANNE

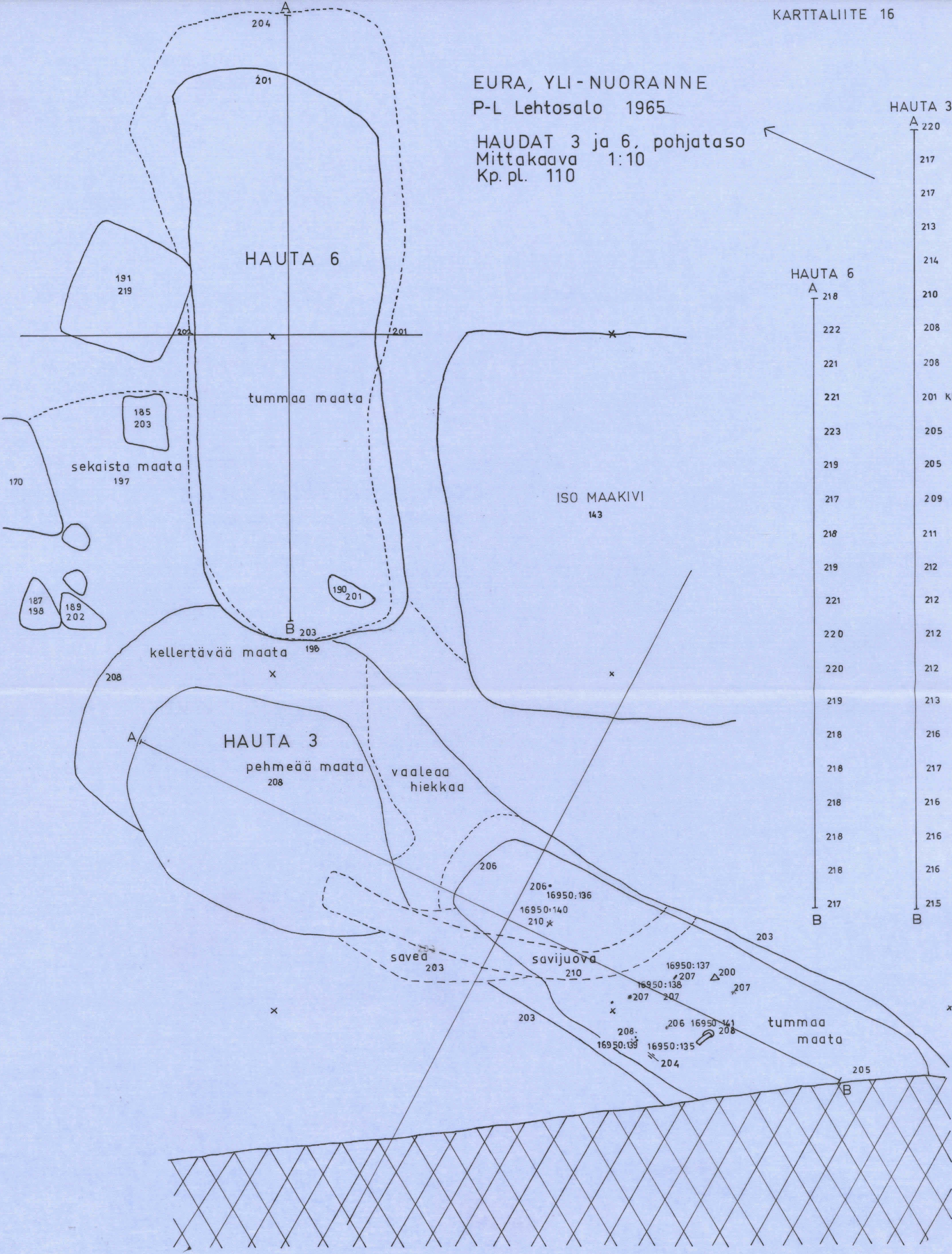
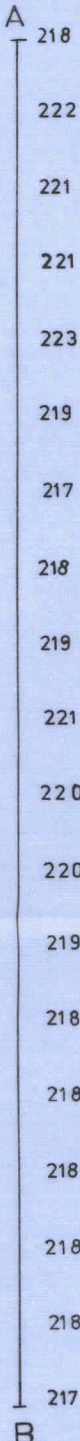
P-L Lehtosalo 1965

HAUDAT 3 ja 6, pohjataso
Mittakaava 1:10
Kp. pl. 110

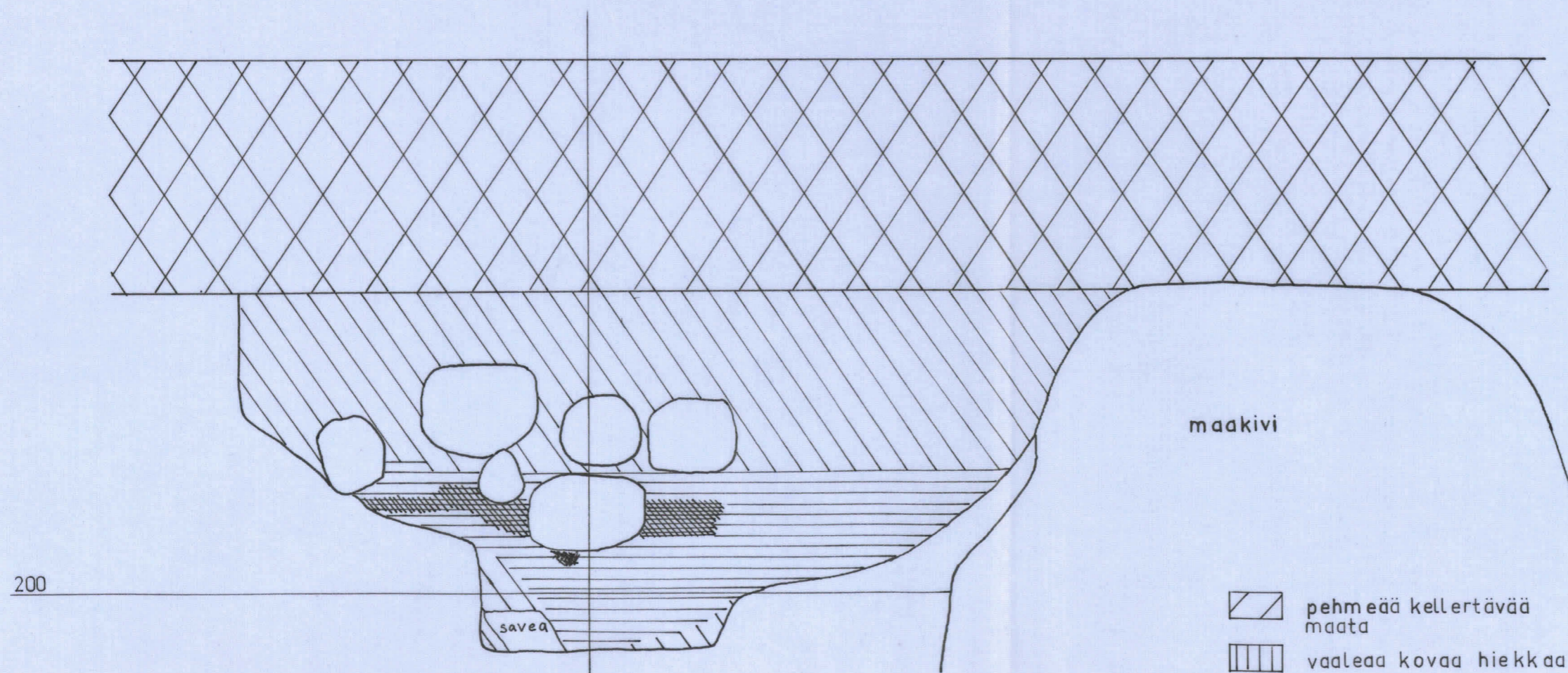
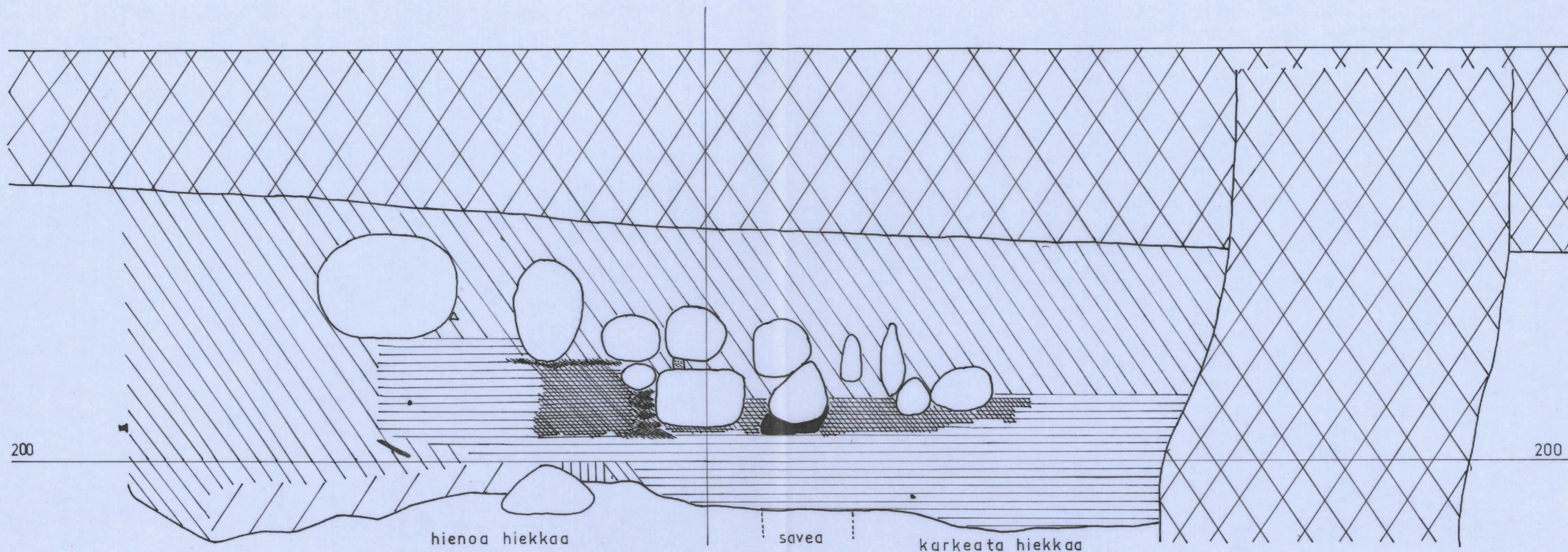
HAUTA 3

HAUTA 6

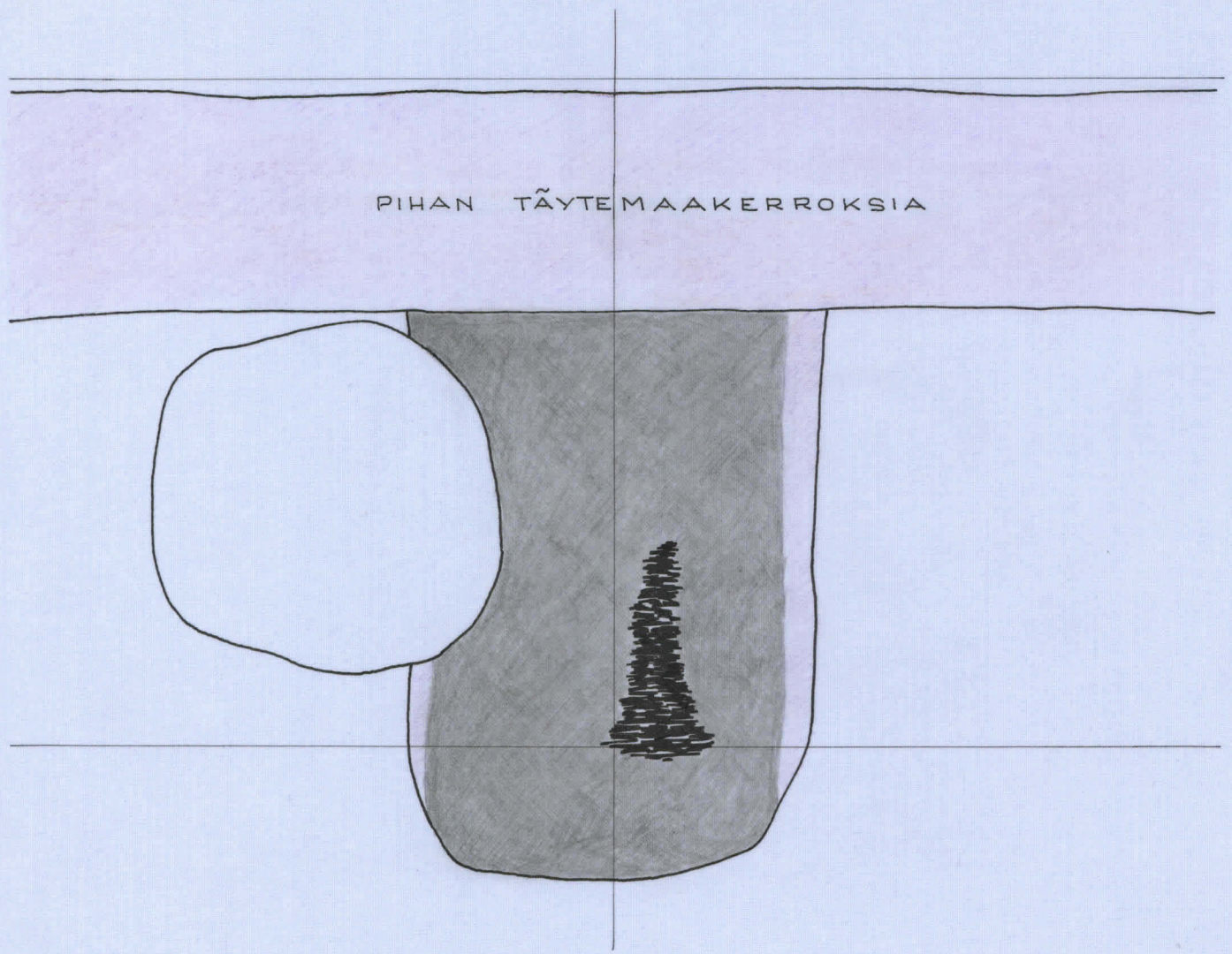
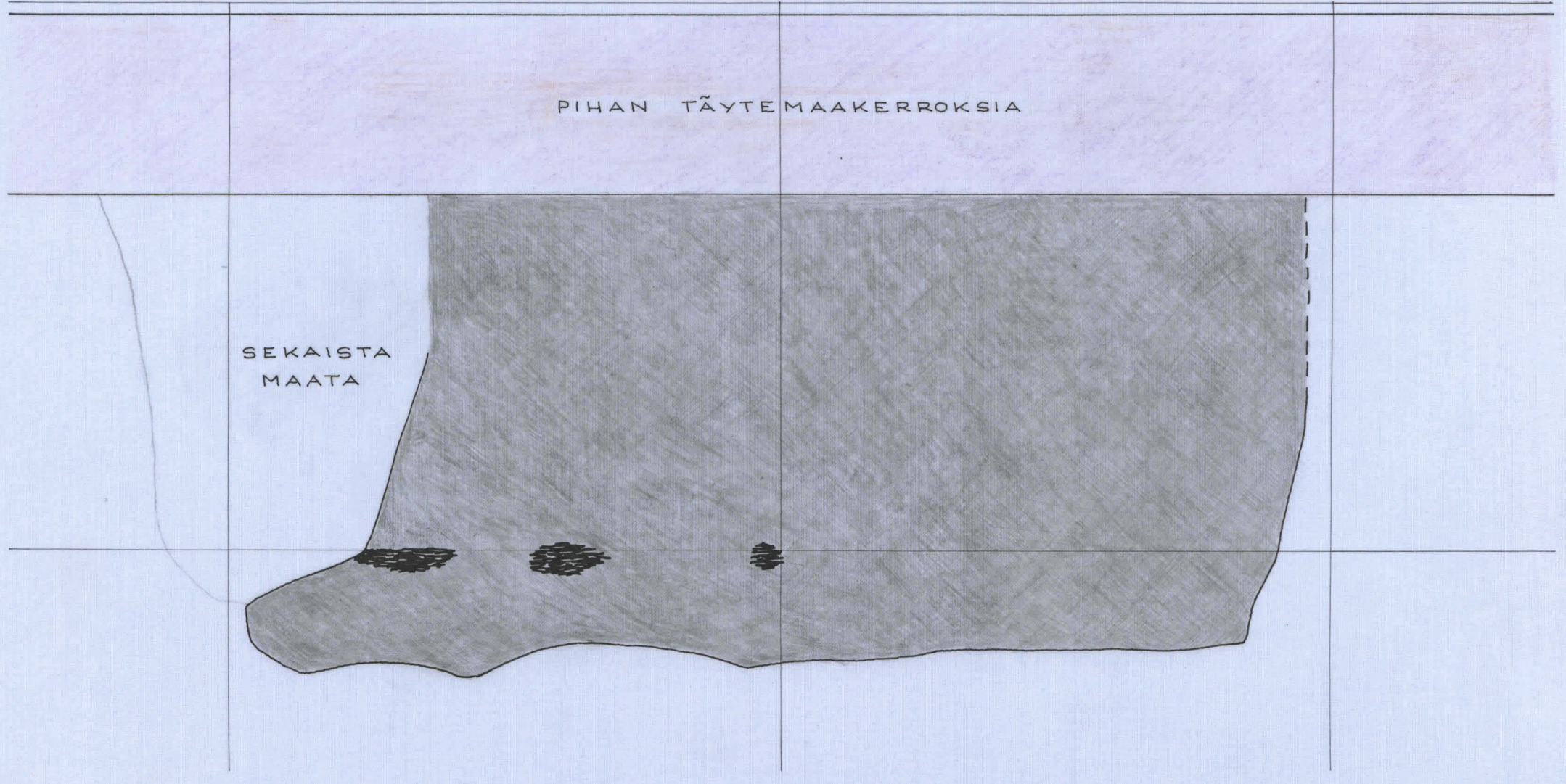

EURA, YLI-NUORANNE
P-L Lehtosalo 1965

HAUTA 3, profiilit
Mittakaava 1:10
Kp. pl. 110

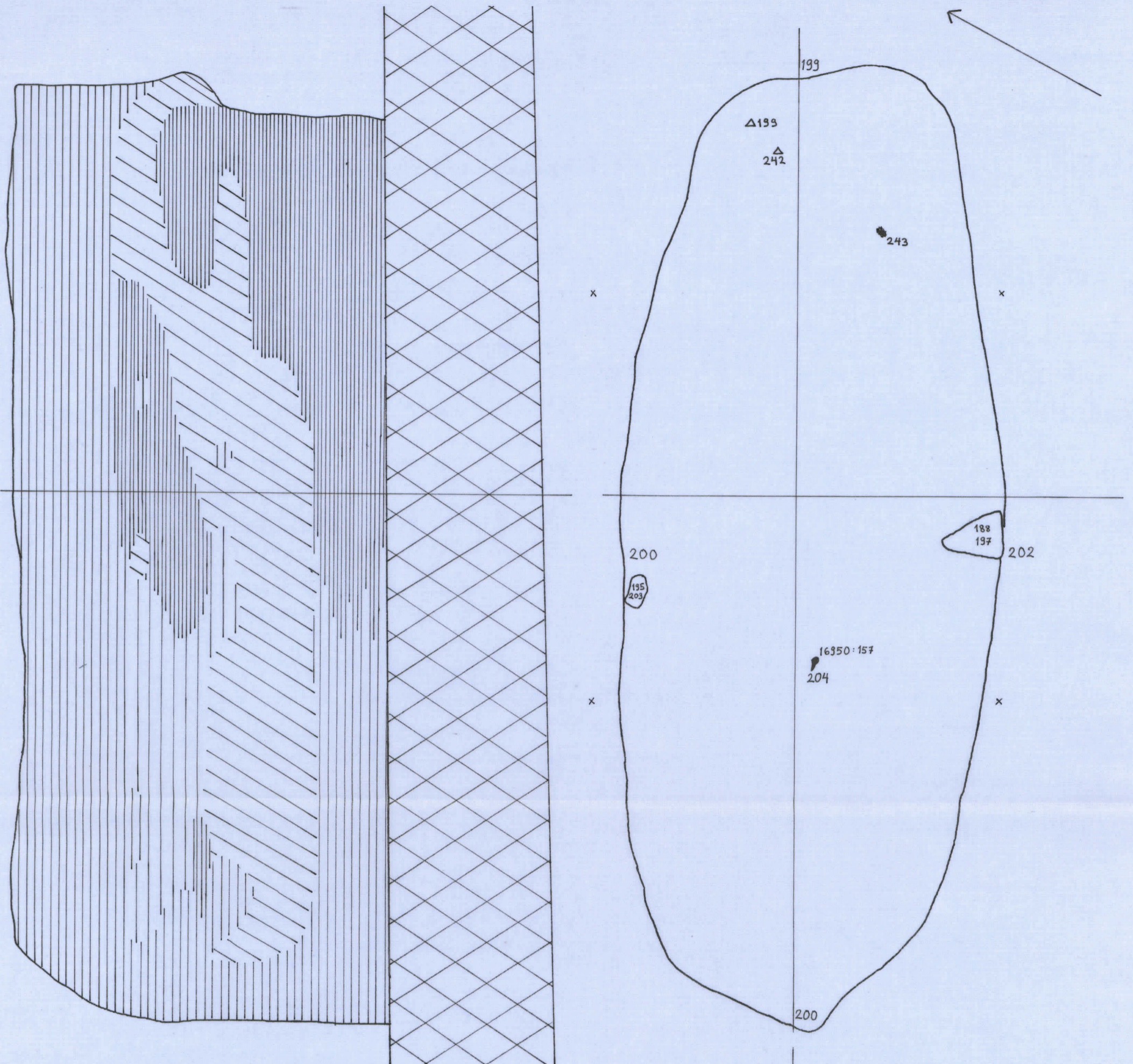
	täytemaata		hiilensekaista maata
	kirjavaa maata		hiiltä
	tummaa maata		puuta
	pehmeää kellertävää maata		nokea
	vaaleaa kovaa hiekkaa		saviastianpala
			rautaa

EURA, YLI-NUORANNE
P-L. LEHTOSALO 1965
HAUTA 6, PROFIILIT
MITTAKAAVA 1:10
KP. PL. 110

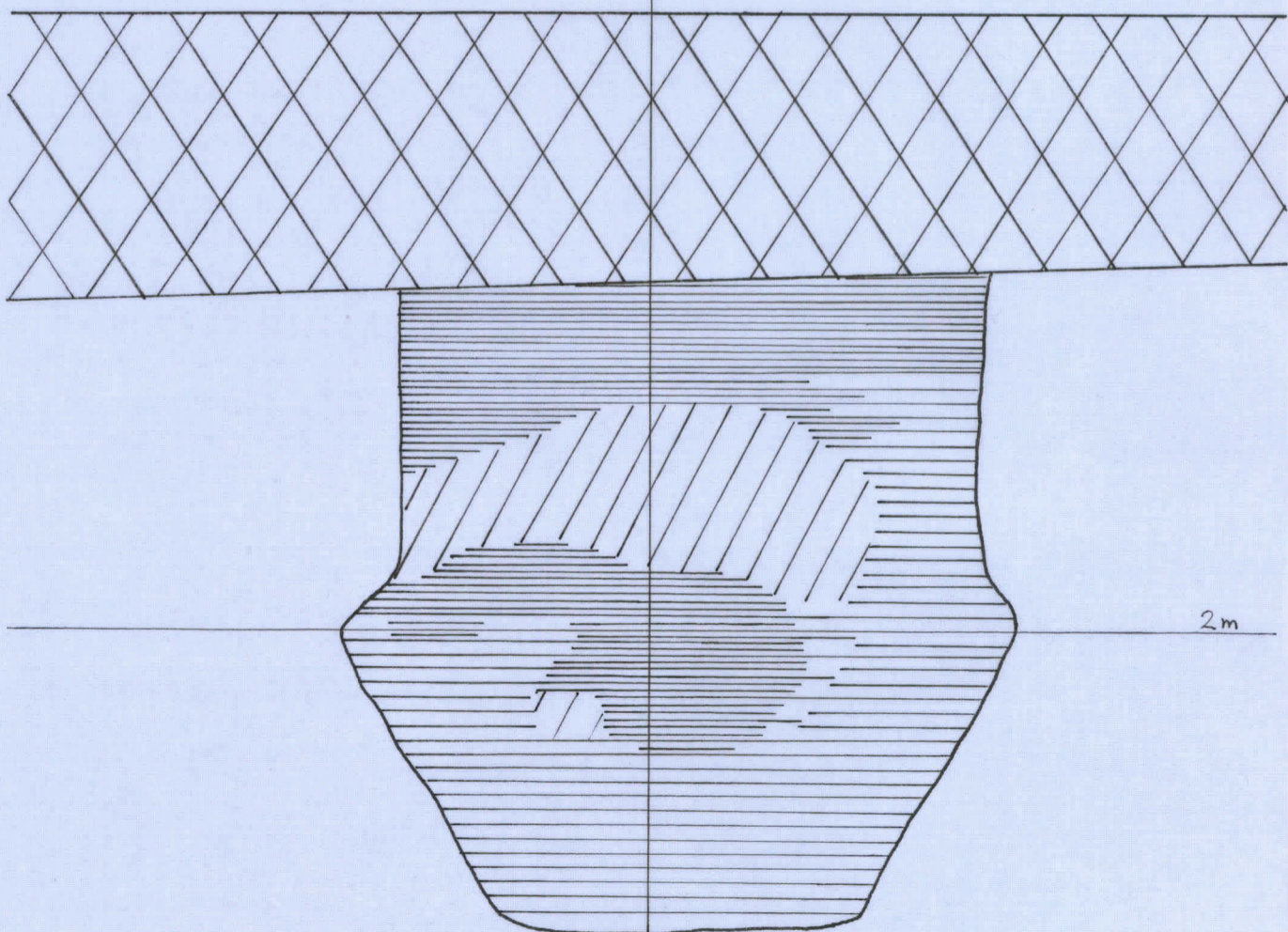

EURA, YLI-NUORANNE
P-L Lehtosalo 1965

HAUTA 4
Mittakaava 1:10
Kp. pl. 110

- pihan kulttuurimaata
- ruskeaa maata
- keltaista maata
- kellertävää maata
- harmaata maata
- hiiltä
- saviastianpala

EURA, YLI-NUORANNE

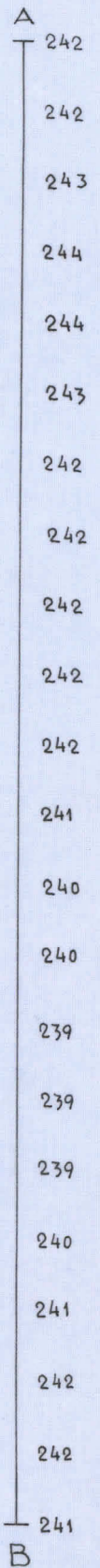
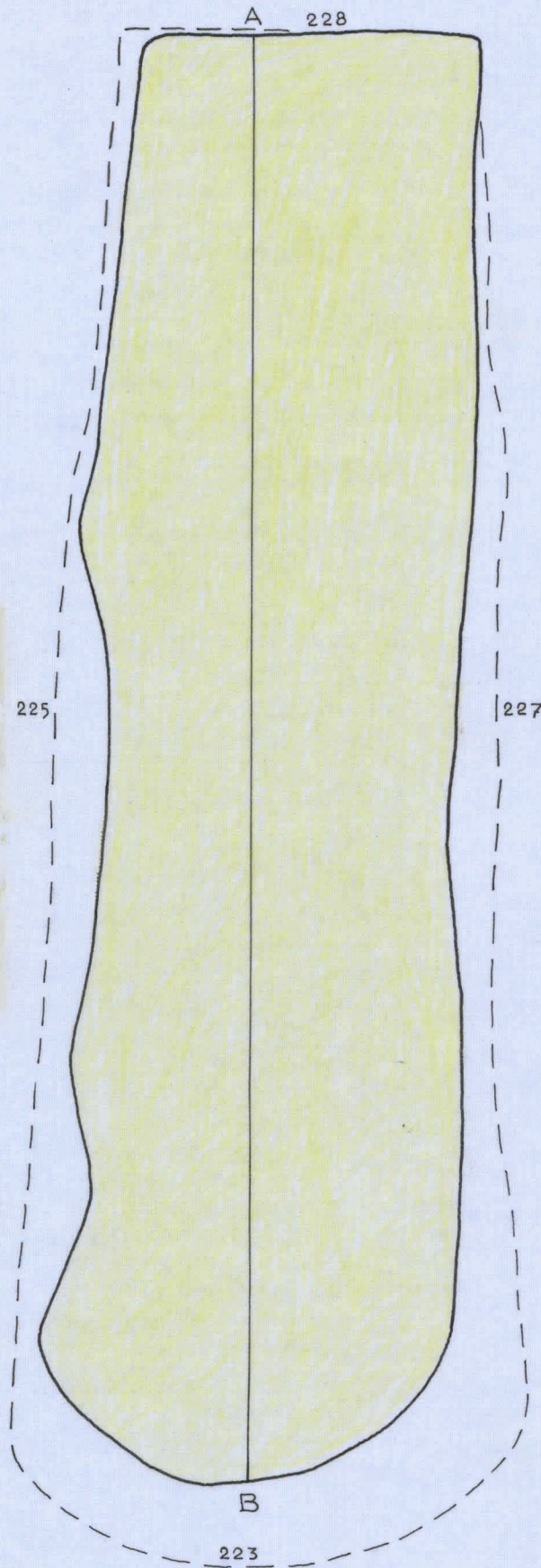
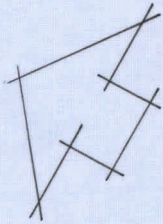
P-L. LEHTOSALO 1965

HAUTA 4, POHJATASO

MITTAKAAVA 1:10

KP. PL. 110

KARTTALIITE 20

16950:162
SAVIASTIA
200
208

A
231
232
232
233
233
233
232
232
233
233
234
235
236
236
236
236
236
235
235
235
235
235
234
234
B

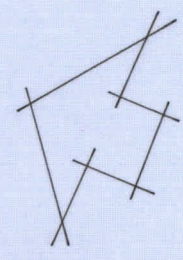
16950:165 211 215 227 208 KUULUU HAUTAAN 10.

16950:166 219

194
199
KUULUVAT HAUTAAN 10.

16950:163
216

EURA, YLI-NUORANNE
P-L. LEHTOSALO 1965
HAUTA 5, KOLMAS KER-
ROS JA POHJA
MITTAKAAVA 1:10
KP. PL. 110

PIHAN KULTTUURIMAAKERROKSIA

KIVI

HAUTA 2

POIKITTÄISPROFIILI

PITKITTÄISPROFIILI

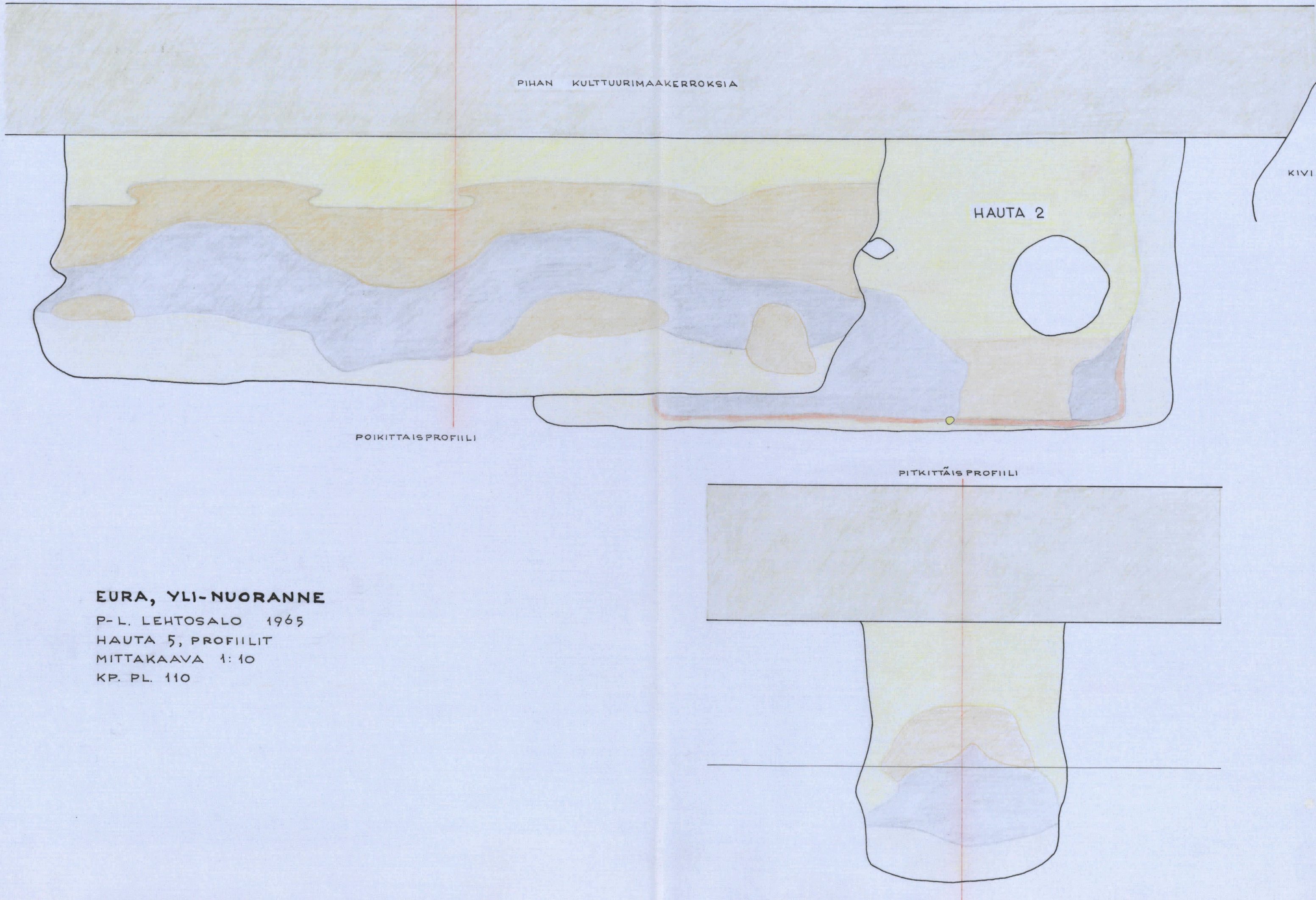
EURA, YLI-NUORANNE

P-L. LEHTOSALO 1965

HAUTA 5, PROFIIILIT

MITTAKAAVA 1:10

KP. PL. 110

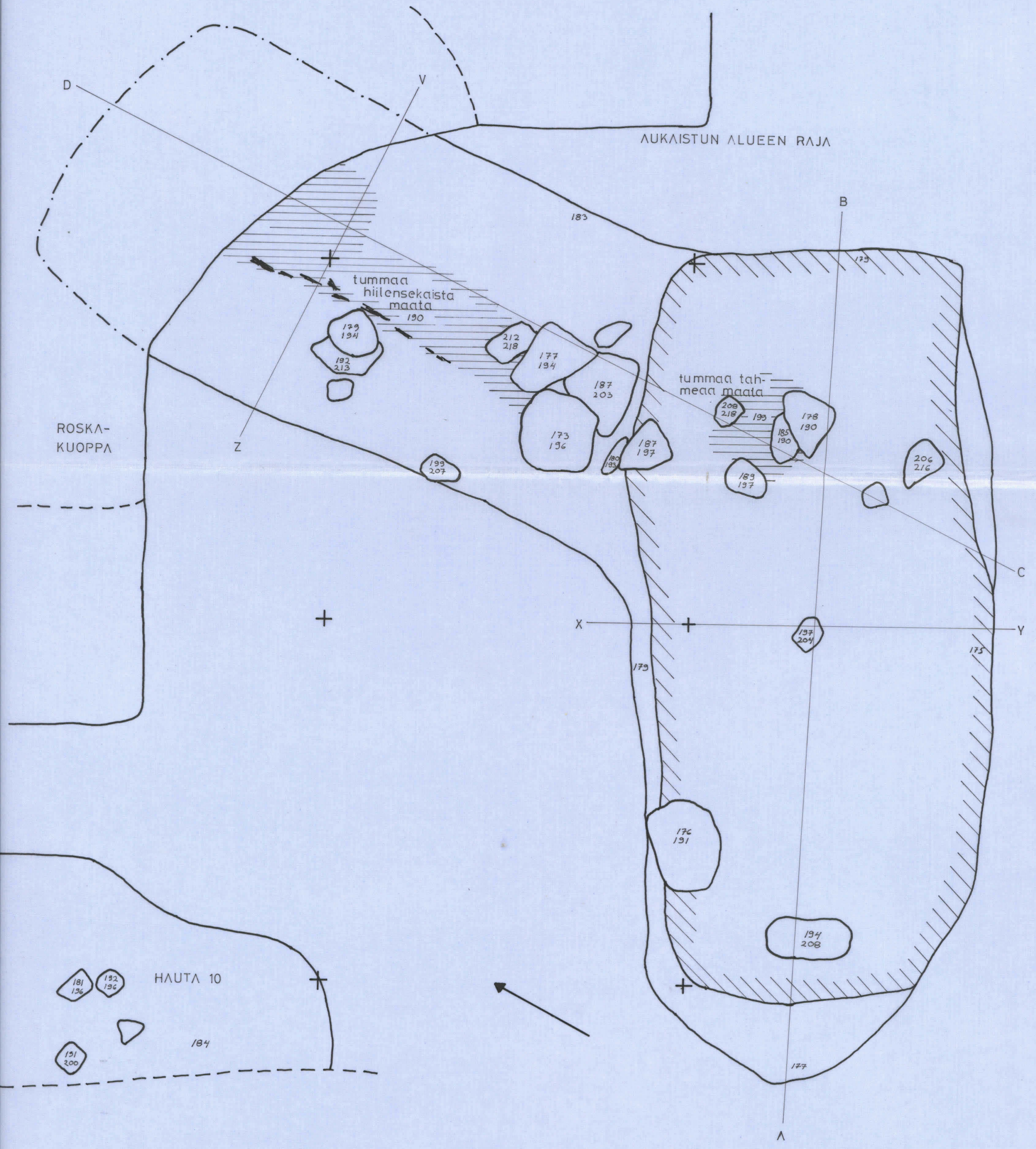

P-L Lehtosalo 1965

Mittakaava 1:10

Kp.pl. 110

HAUDAT 7 ja 8, kivikerros, sekä HAUTA 10

P - L Lehtosalo 1965

Mittakaava 1:10

Kp. pl. 110

HAUDAT 7, 8 ja 10

KOEJOJA 1

täytemaata, nokea ja kiveä

AUKAISTUN ALUEEN RAJA

kirjavaksi värjättyä maata

tunkaa ja hiiltä

käsiteltyä maata

HAUTA 8

HAUTA 7

eläimen leukatuu

kallon pohja 210
eläimen leuka

sarvi
huippu ylös
päin 192 - 203

vaaleaa hiekkaa

tummaa maata

sarvi
huippu alaspäin
193 - 206

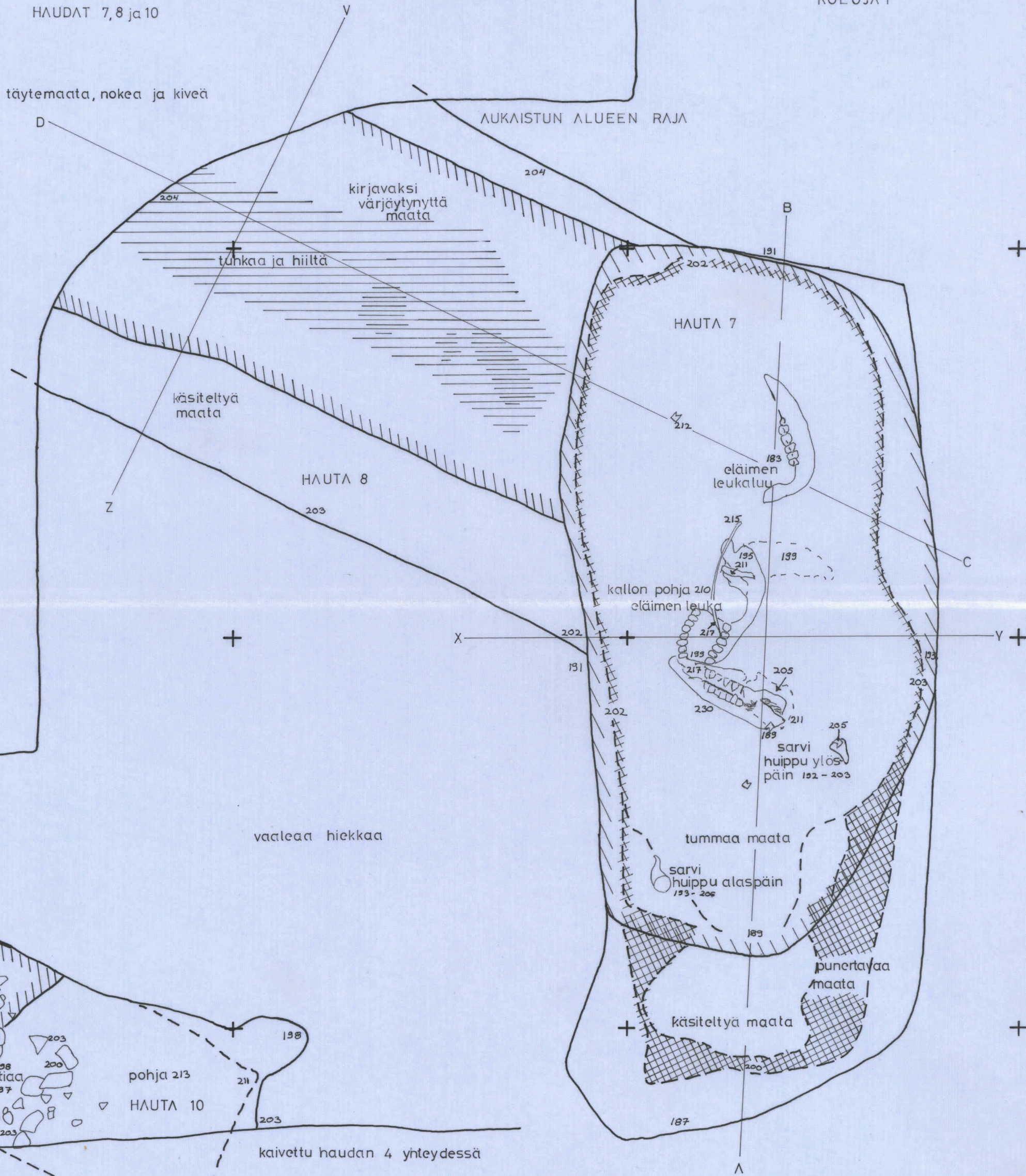
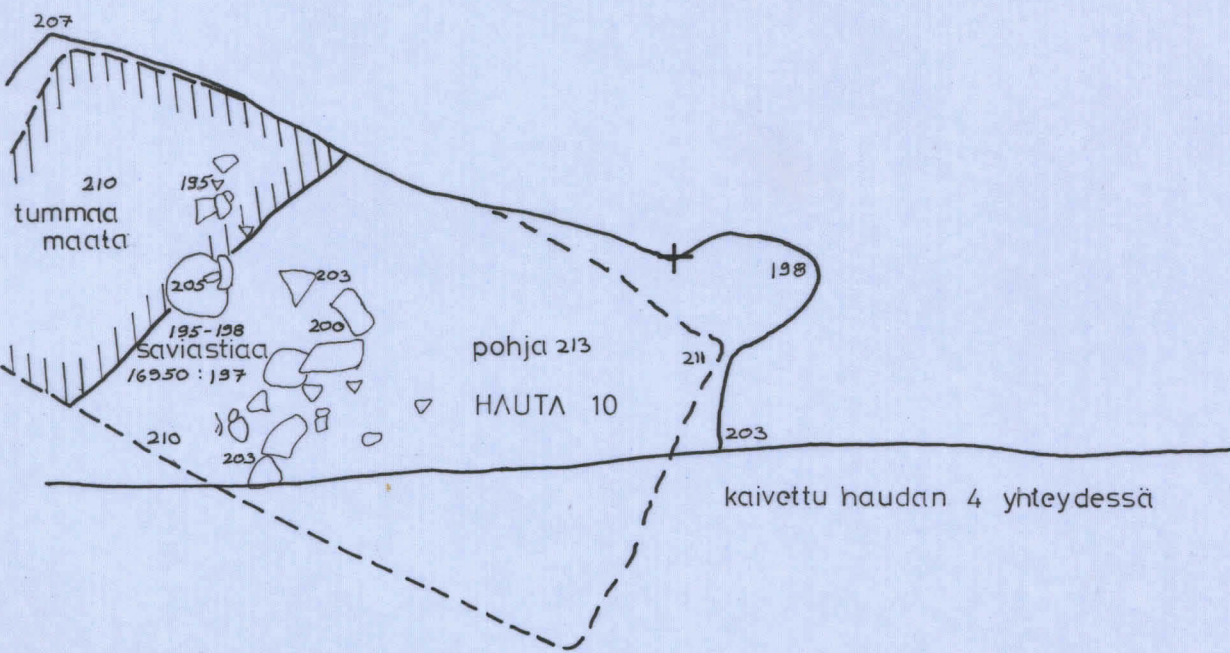
punertavaa maata

käsiteltyä maata

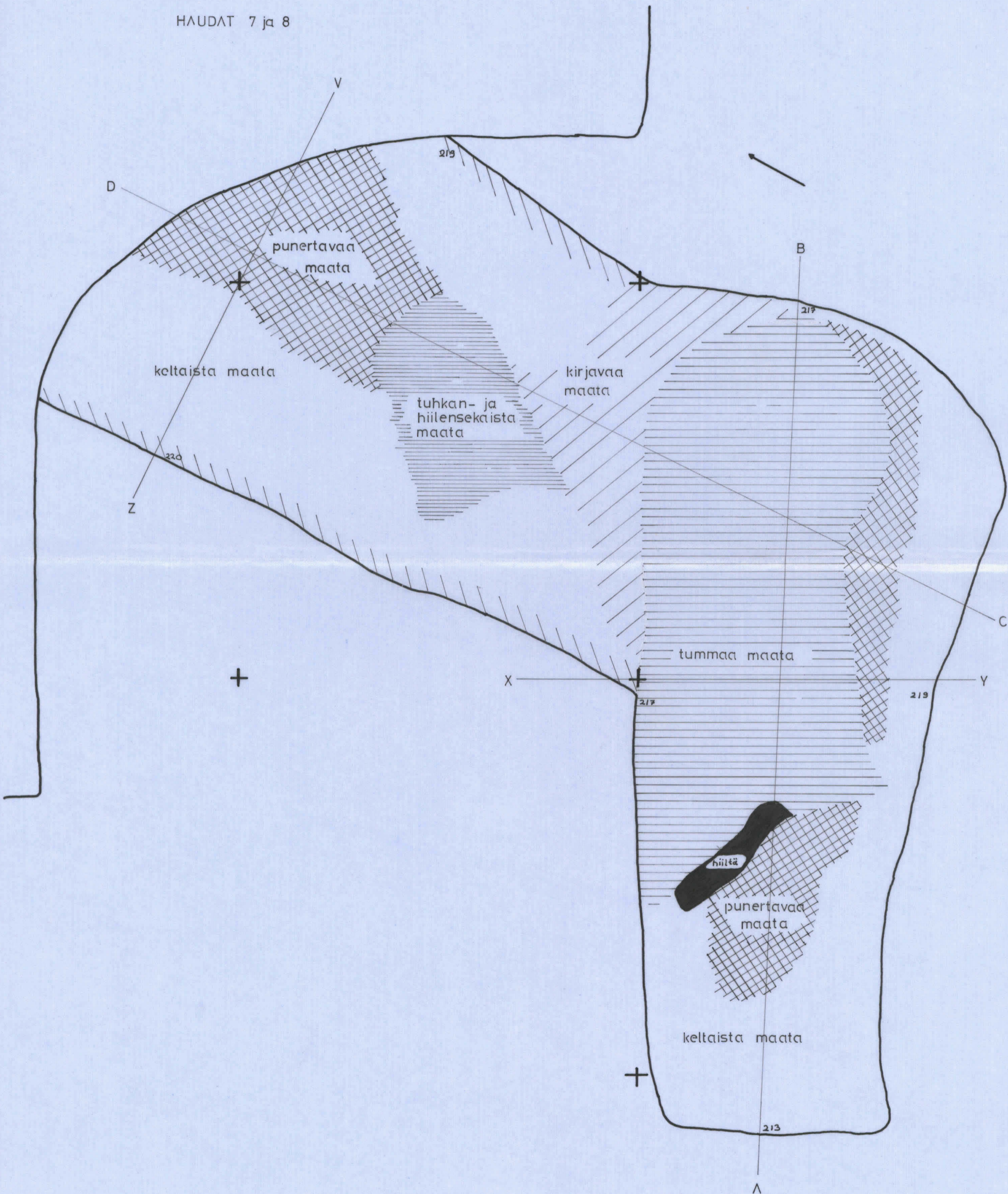
pohja 213

HAUTA 10

kaivettu haudan 4 yhteydessä

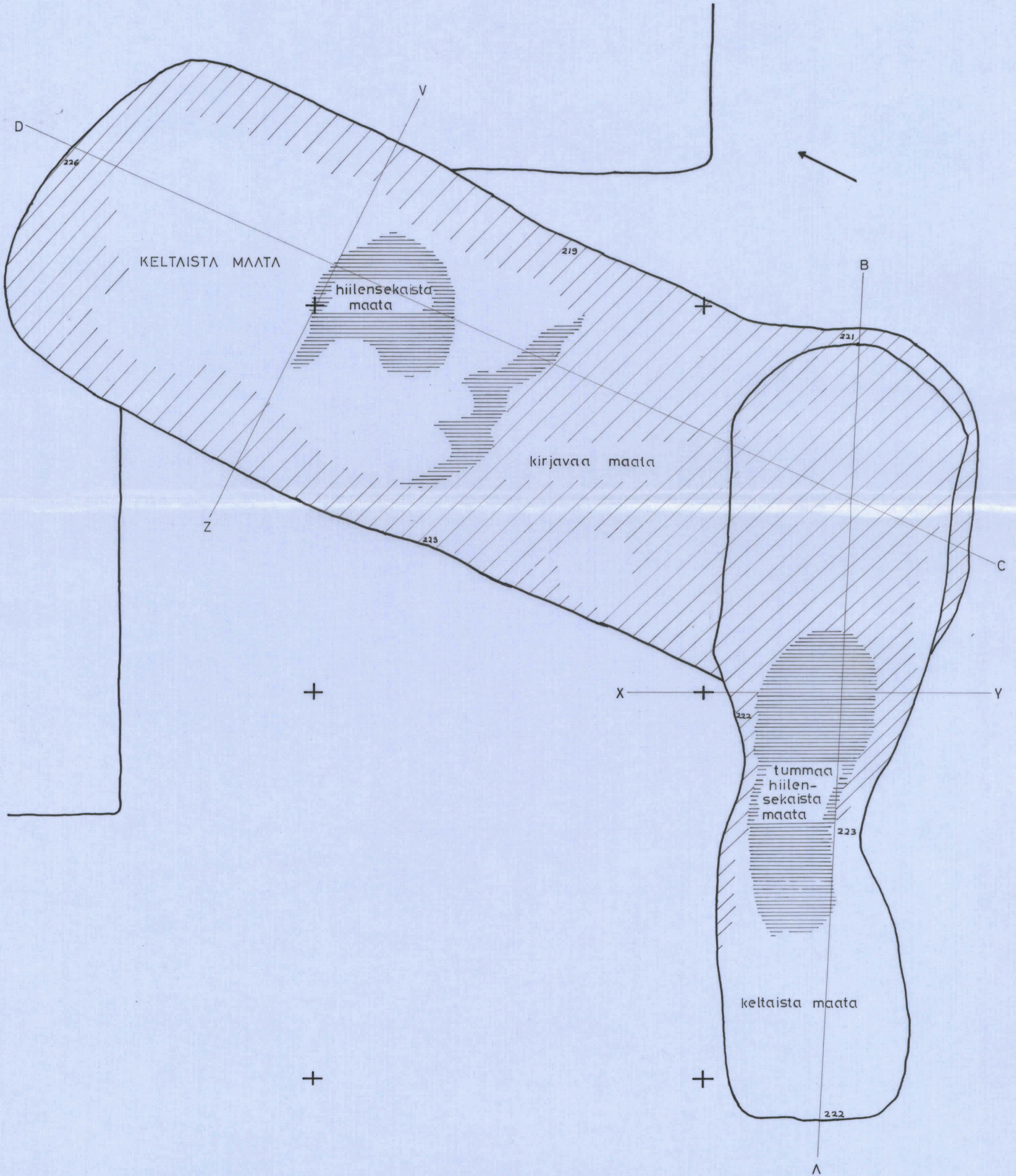

P - L Lehtosalo 1965

Mittakaava 1:10

Kp. pl. 110

HAUDAT 7(pohjataso) ja 8

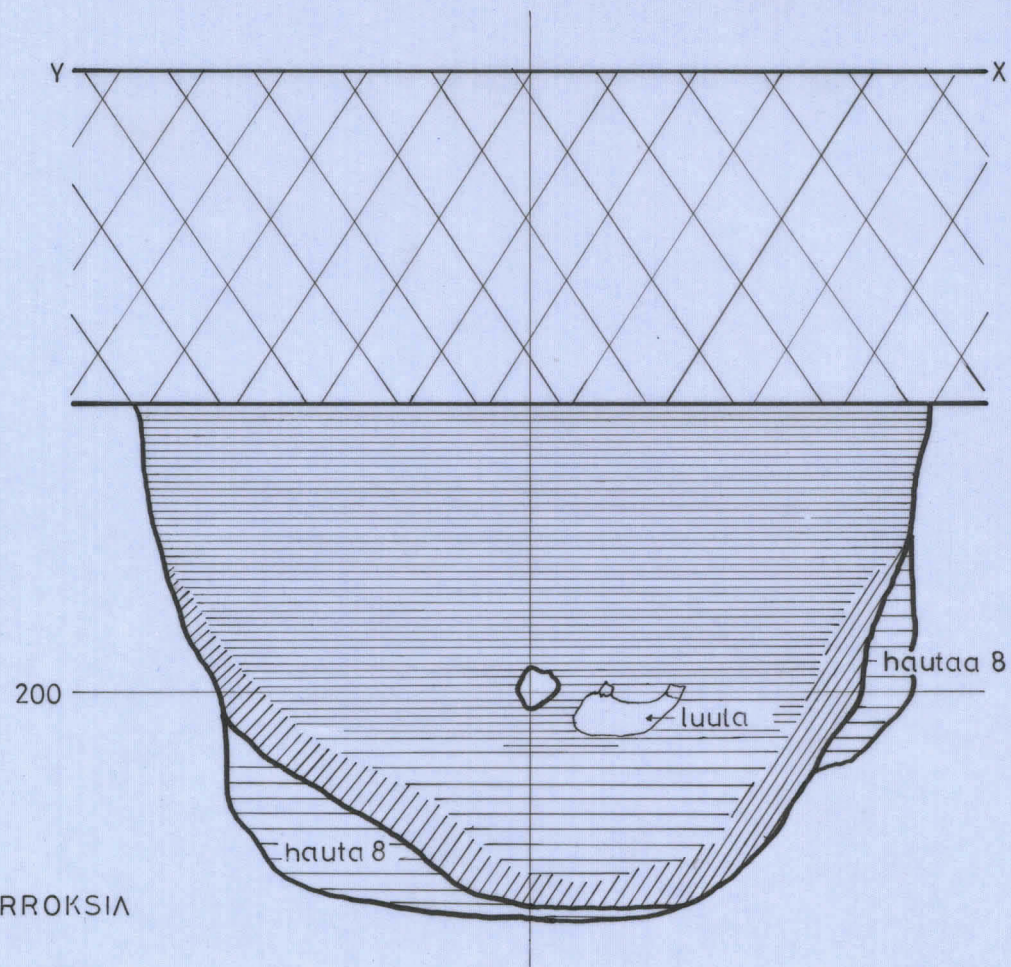
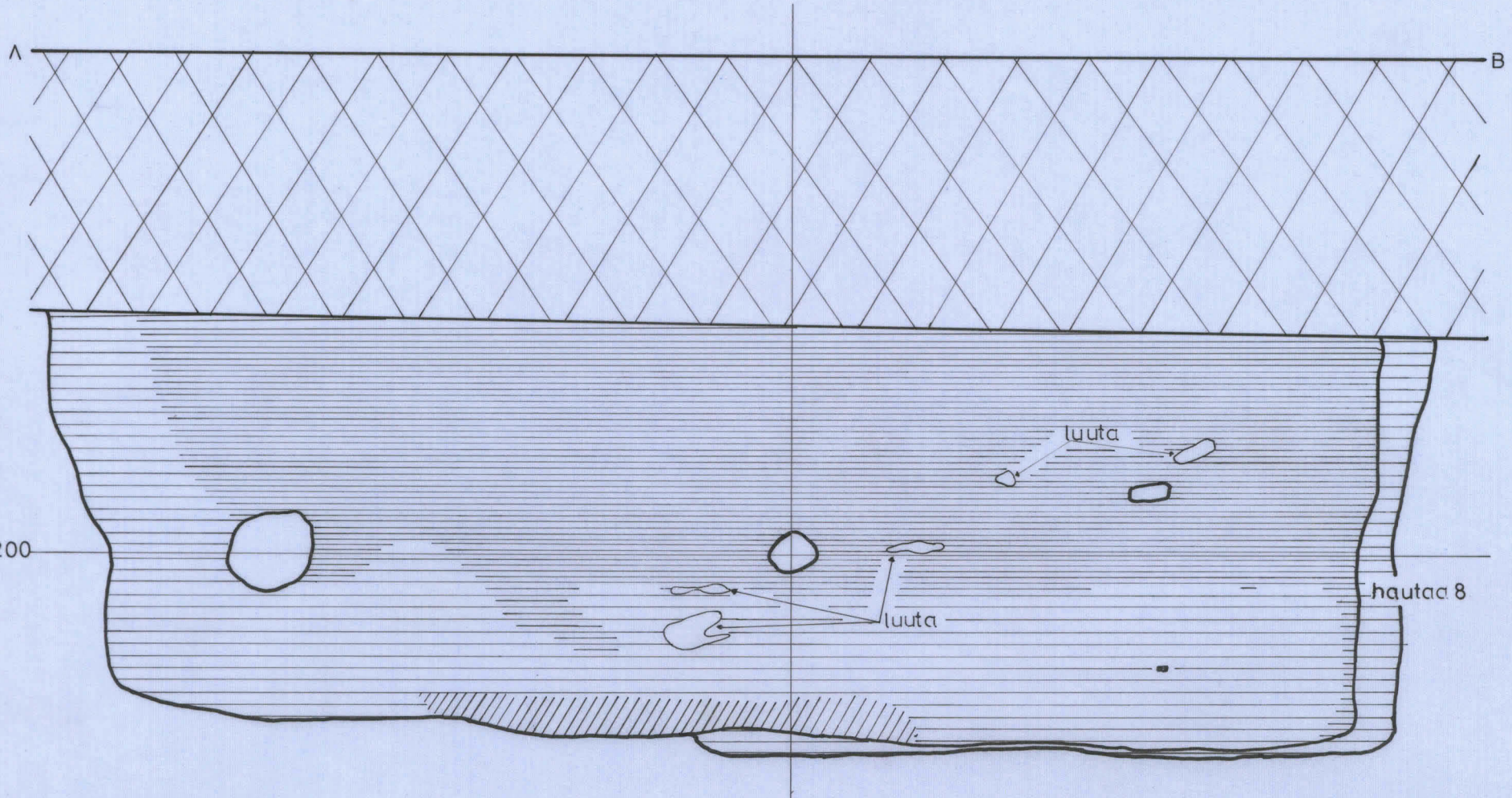

P-L Lehtosalo 1965

Mittakaava 1:10

Kp. pl. 110

HAUTA 7, profiilit

- PIHAN KULTTUURIKERROKSIA
- TUMMANKELTAISTA MAATA
- RUSKEATA MAATA
- TUMMANRUSKEATA MAATA

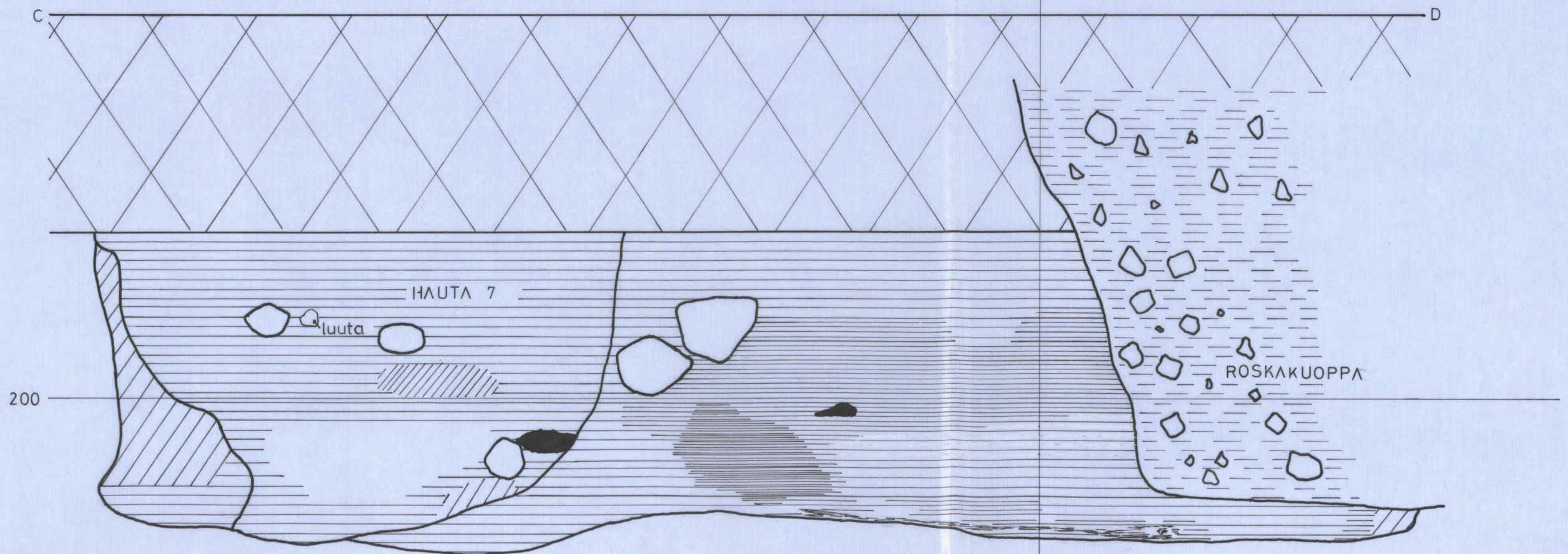
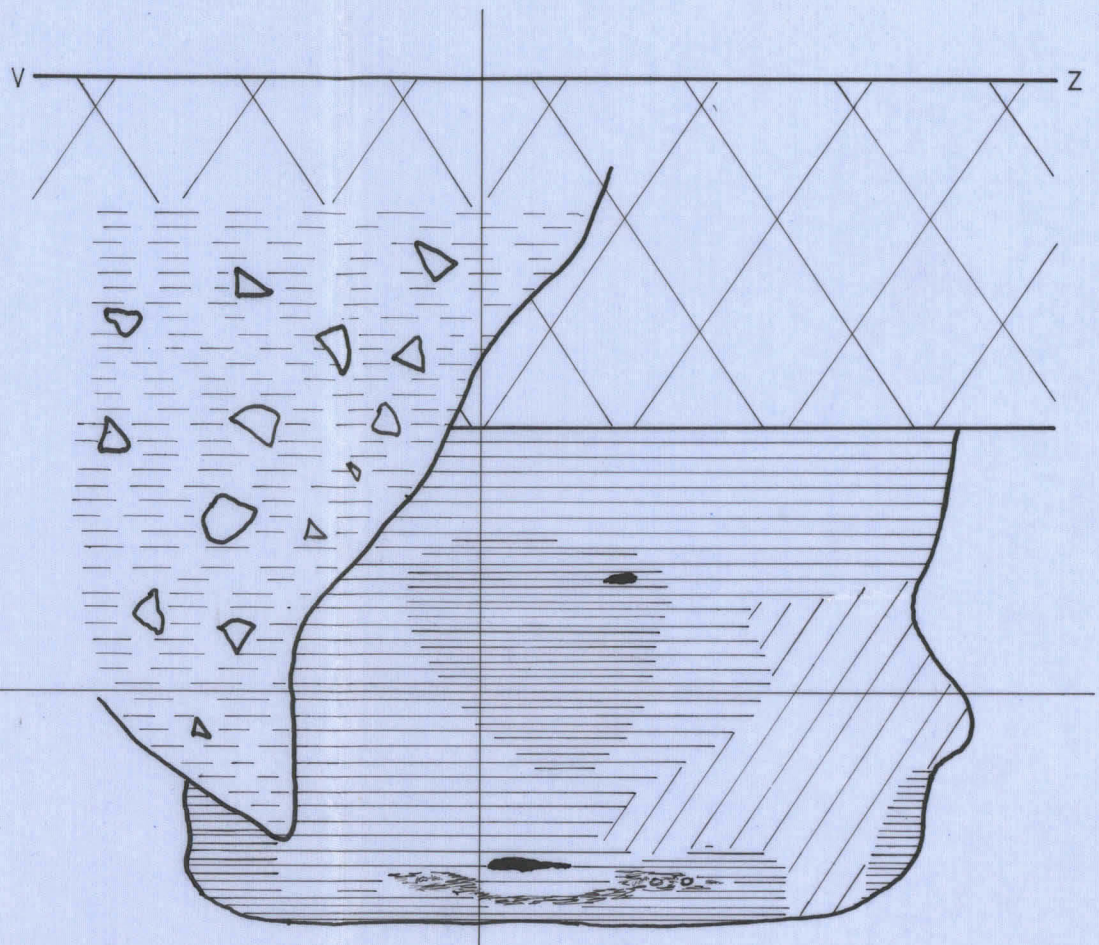
P - L Lehtosalo 1965

Mittakaava 1:10

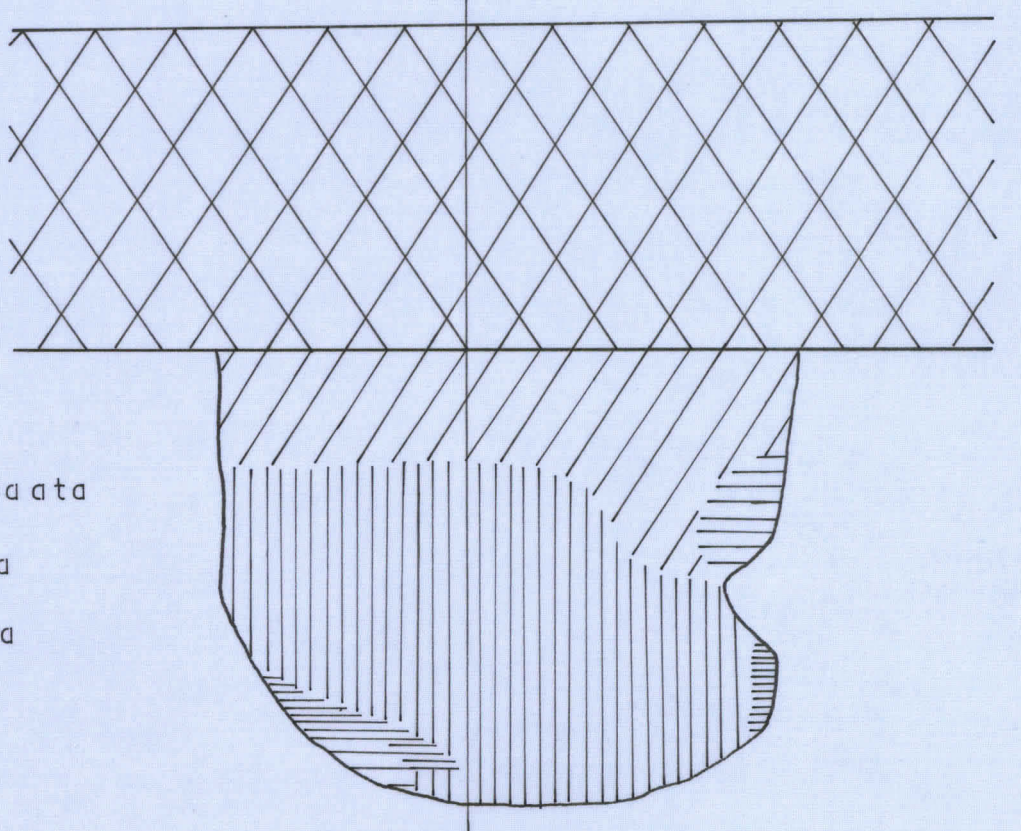
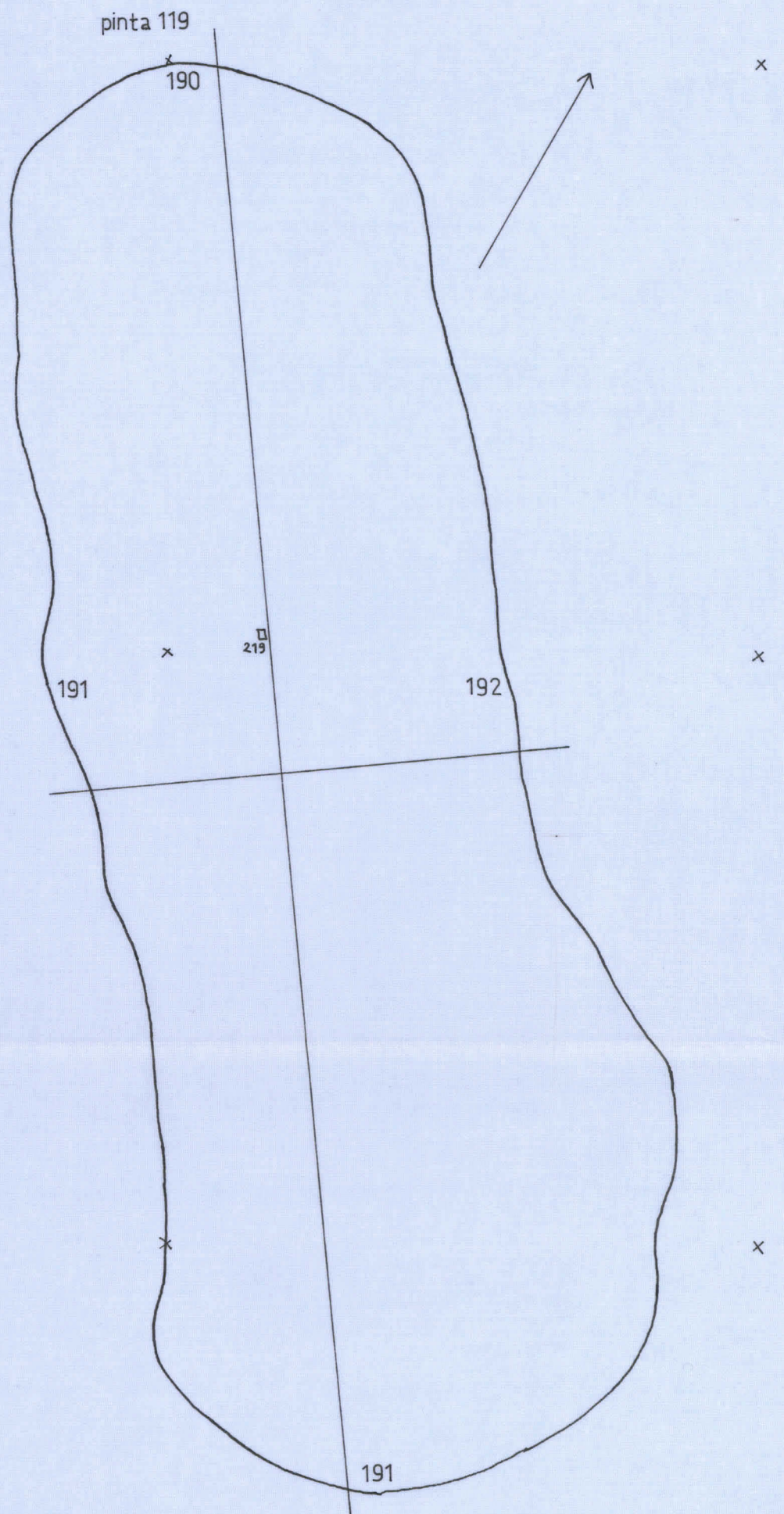
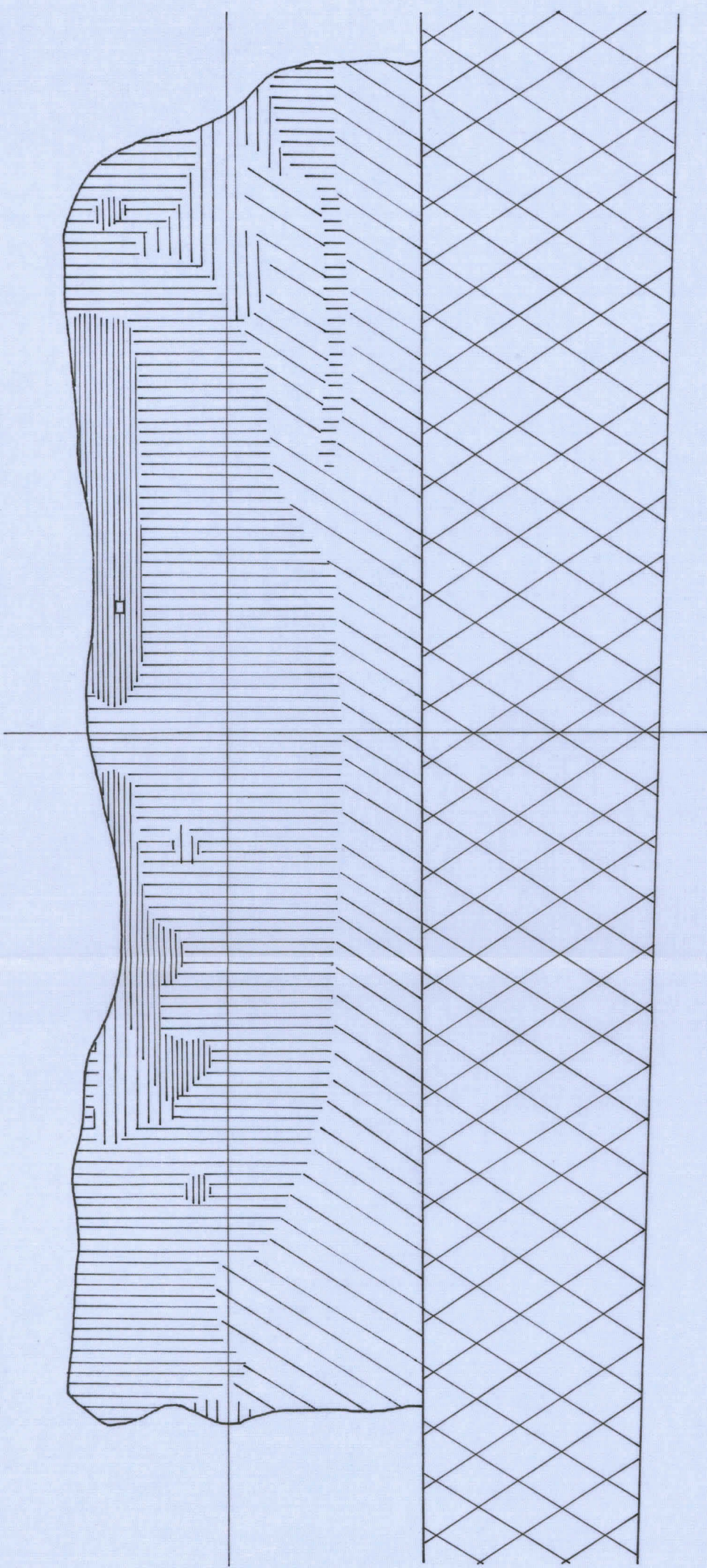
Kp. pl. 110

HAUTA 8, profiilit

- PIHAN KULTTUURIKERROKSIA
- TUMMANKELTAISTA MAASTA
- RUSKEATA MAASTA
- NOKIMAASTA
- PUUTA
- HIILTÄ

EURA, YLI-NUORANNE
P-L Lehtosalo 1965

HAUTA 9
Mittakaava 1:10
Kp. pl. 110

- pihan kulttuurimaata
- harmaata maata
- kellertävää maata
- keltaista maata
- tummaa maata

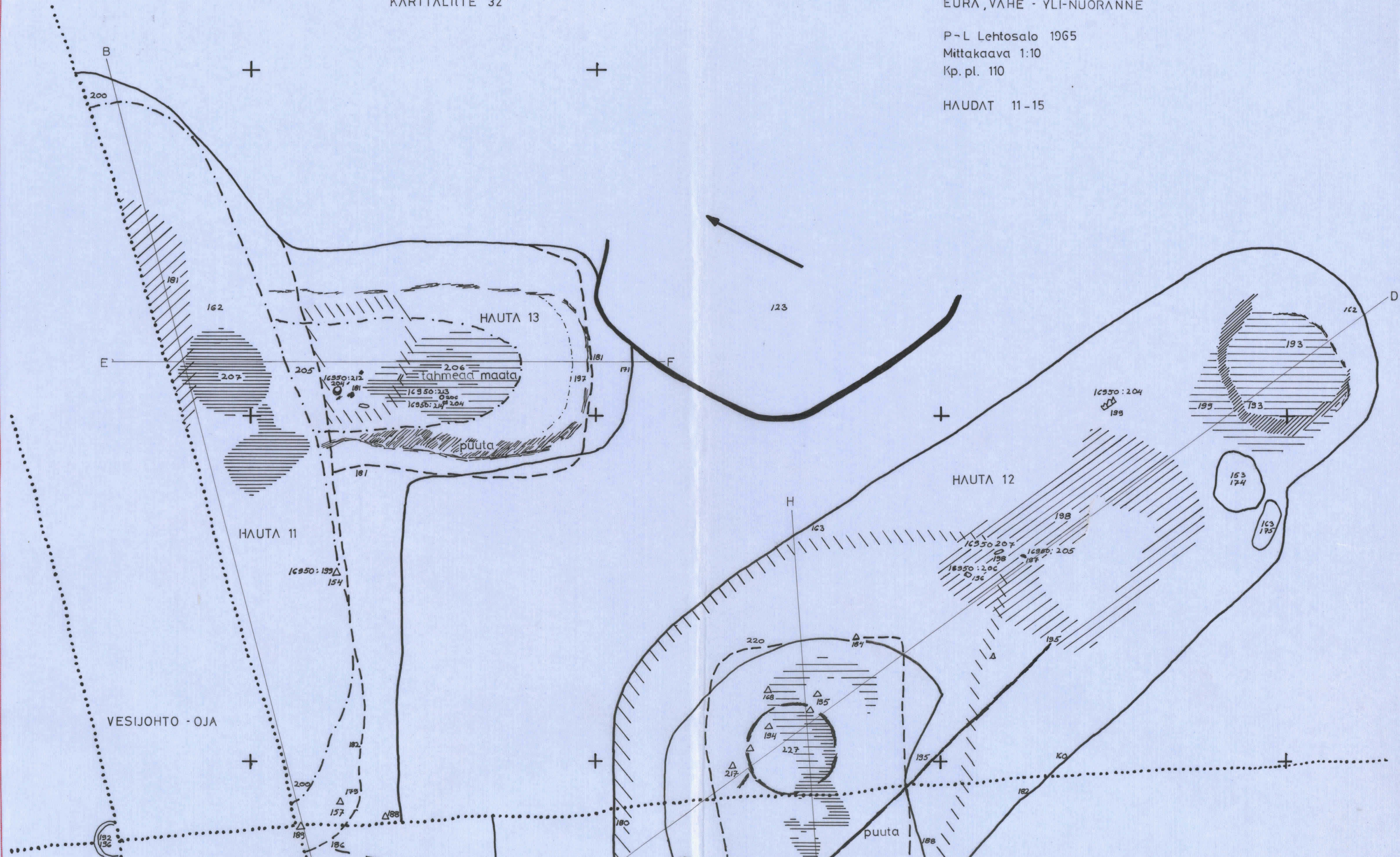

P-L Lehtosalo 1965

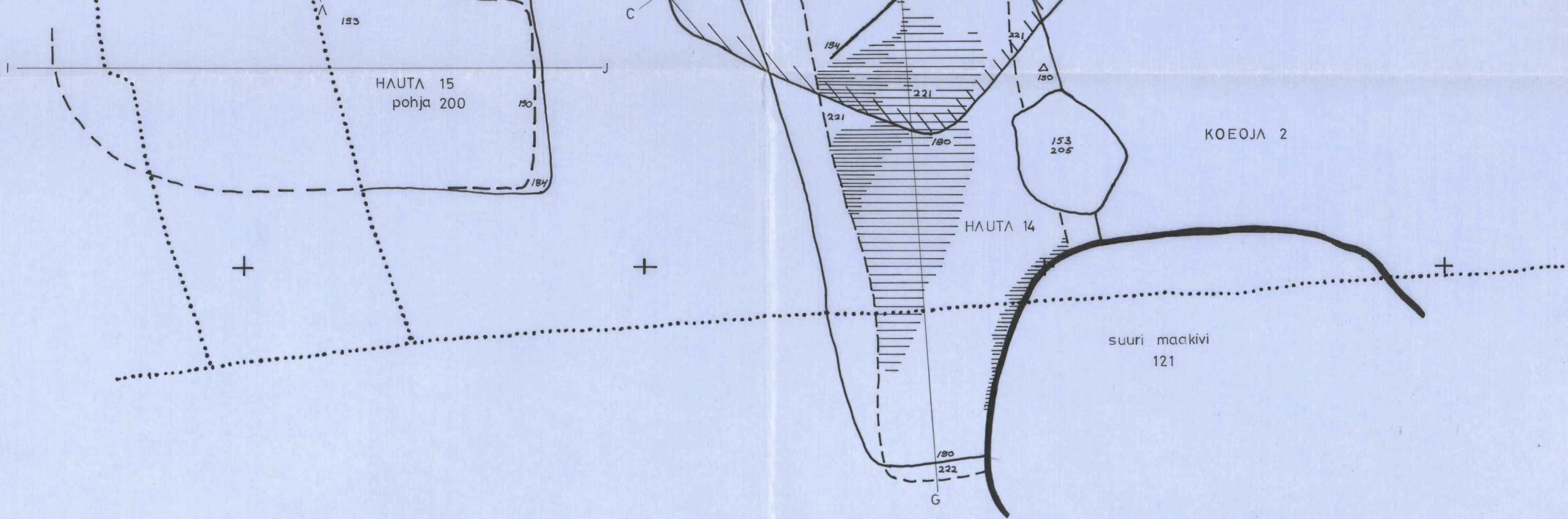
Mittakaava 1:10

Kp. pl. 110

HAUDAT 11-15

EURA, VAHE - YLI-NUORANNE

P - L Lehtosalo 1965

Mittakaava 1:10

Kp. pl. 110

HAUTA 11, profiili

 PIHAN KULTTUURIKERROKSIÄ

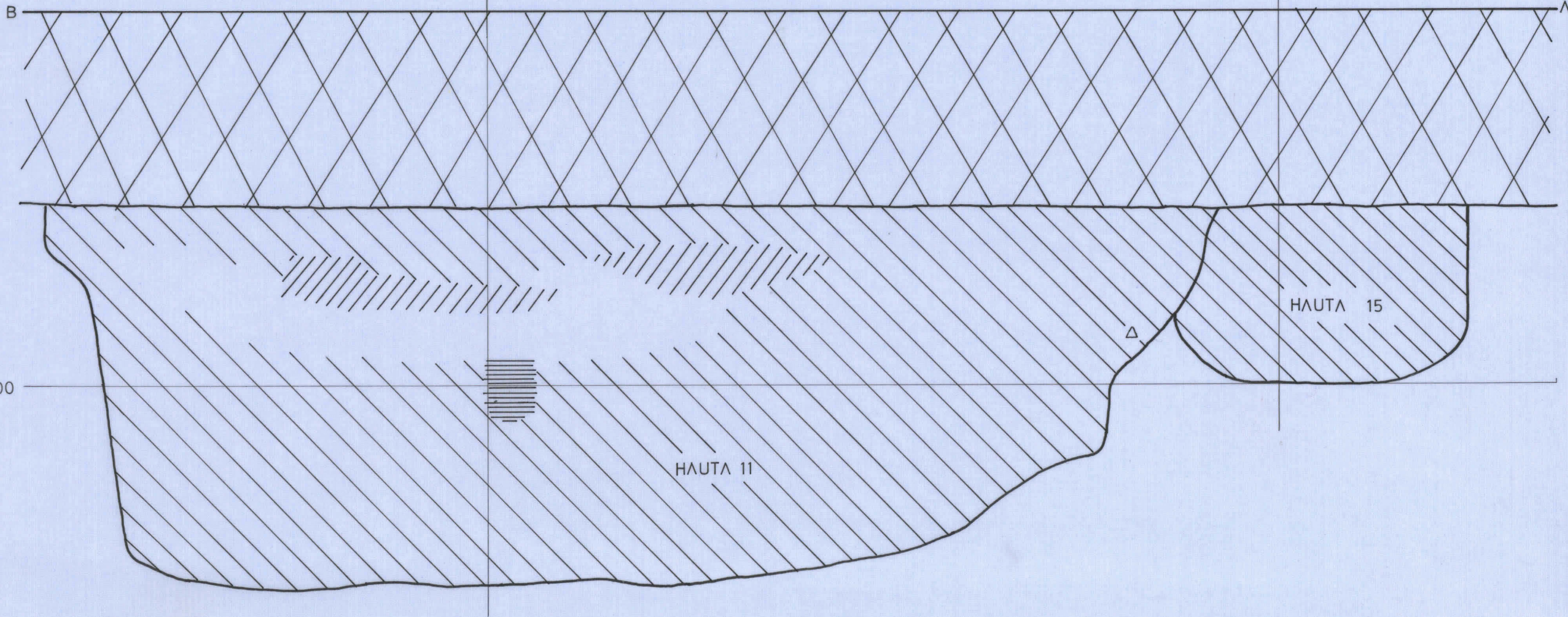
 KIRJAVAA MAAÄÄ

 TUMMAHKOA MAAÄÄ

 TUMMAÄ MAAÄÄ

H.13 profiili

H.15 profiili

HAUTA 15

HAUTA 11

200

EURA, VAHE - YLI-NUORANNE

P - L Lehtosalo 1965

Mittakaava 1:10

Kp. pl. 110

HAUTA 12, profiili

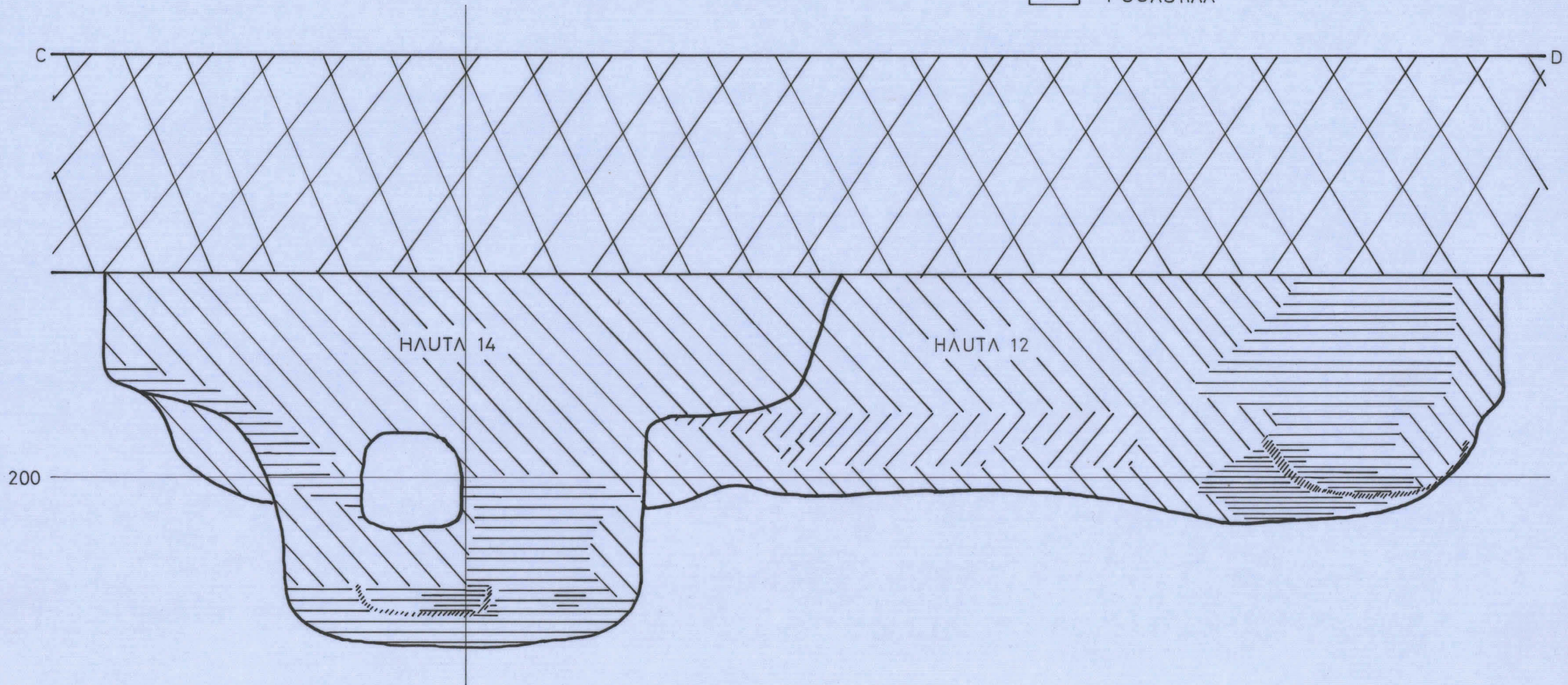
 PIHAN KULTTUURIKERROKSIÄ

 KIRJAVAA MAAÄÄ

 TUMMAHKOÄ MAAÄÄ

 TUMMAÄ MAAÄÄ

 PUUÄSTIÄÄ

EURA , VAHE - YLI-NUORANNE

P - L Lehtosalo 1965

Mittakaava 1:10

Kp.pl. 110

HAUTA 13, profiili

KARTTALIITE 35

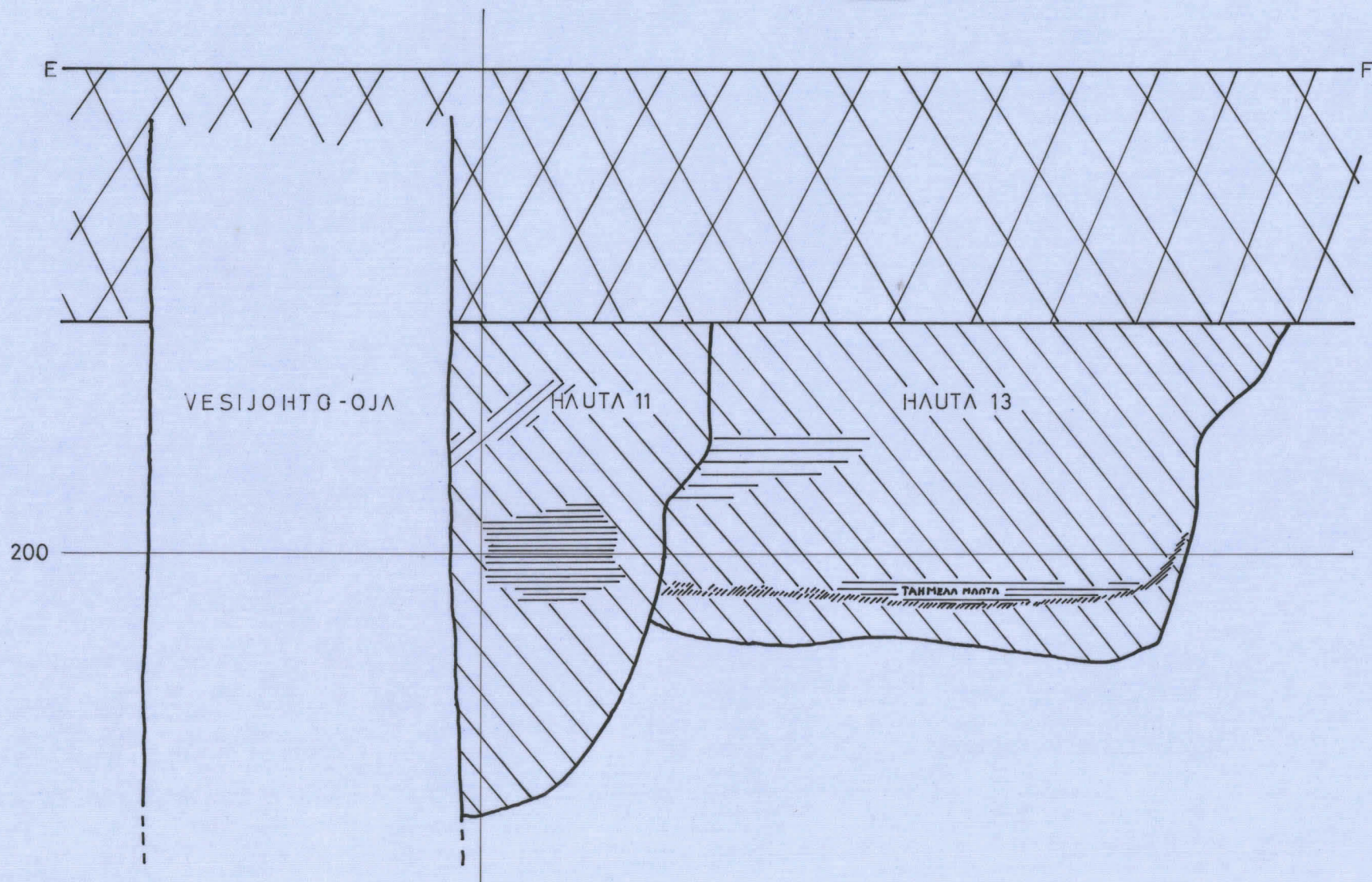
 PIHAN KULTTUURIKERROKSIÄ

 KIRJAVAA MAAIA

 TUMMAHKOAA MAAIA

 TUMMAA MAAIA

 PUUTA

EURA, VAHE -YLI-NUORANNE

P-L Lehtosalo 1965

Mittakaava 1:10

Kp. pl. 110

HAUTA 14, profiili

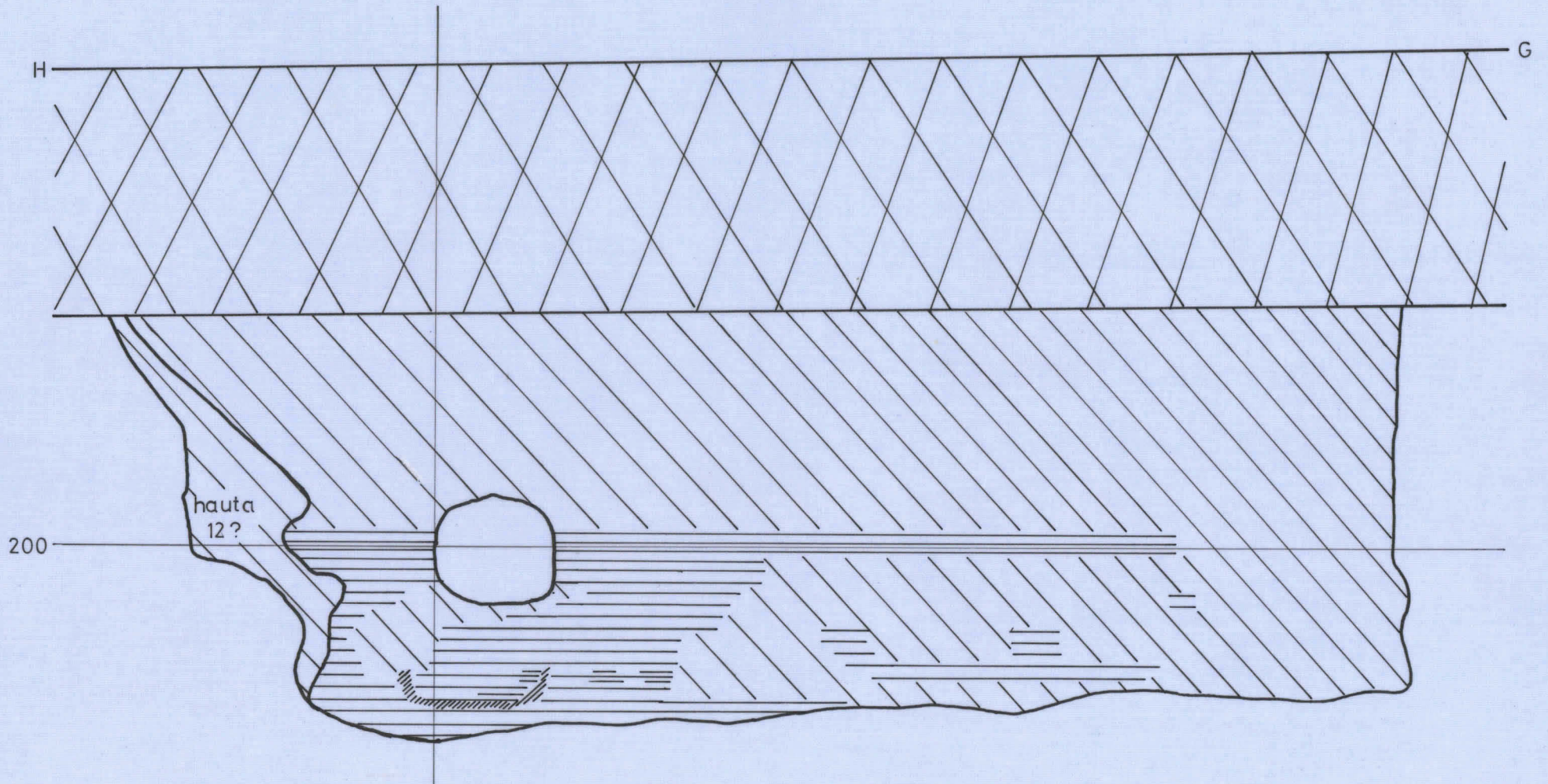
KARTTALIITE 36

 PIHAN KULTTUURIKERROKSIÄ

 KIRJAVAA MAA

 TUMMAA MAA

 PUUASTIAA

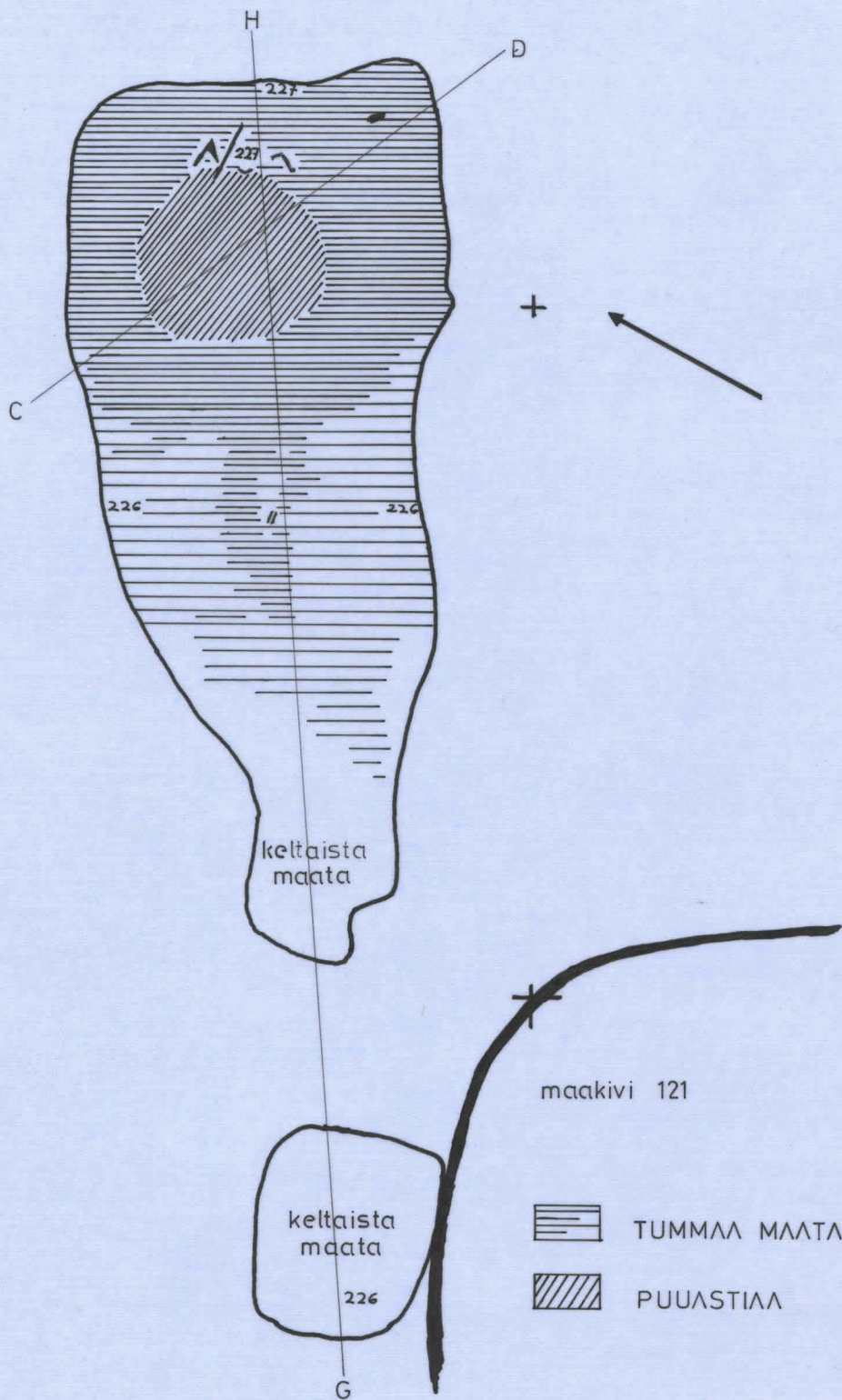

P - L Lehtosalo 1965

Mittakaava 1:10

Kp.pl. 110

HAUTA 14 , pohjataso

EURA, VAHE - YLI-NUORANNE

P - L Lehtosalo 1965

Mittakaava 1:10

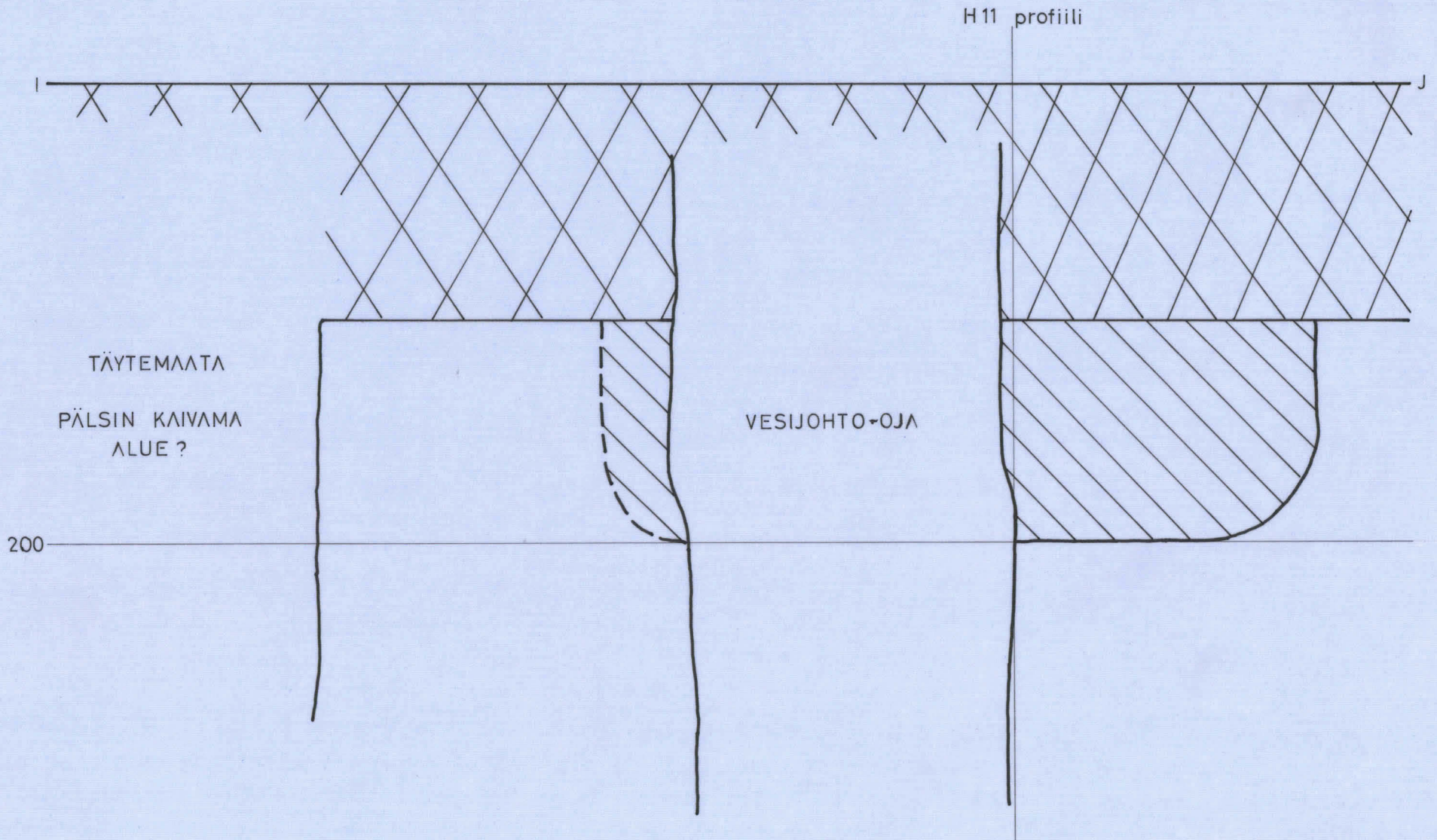
Kp.pl. 110

HAUTA 15, profiili

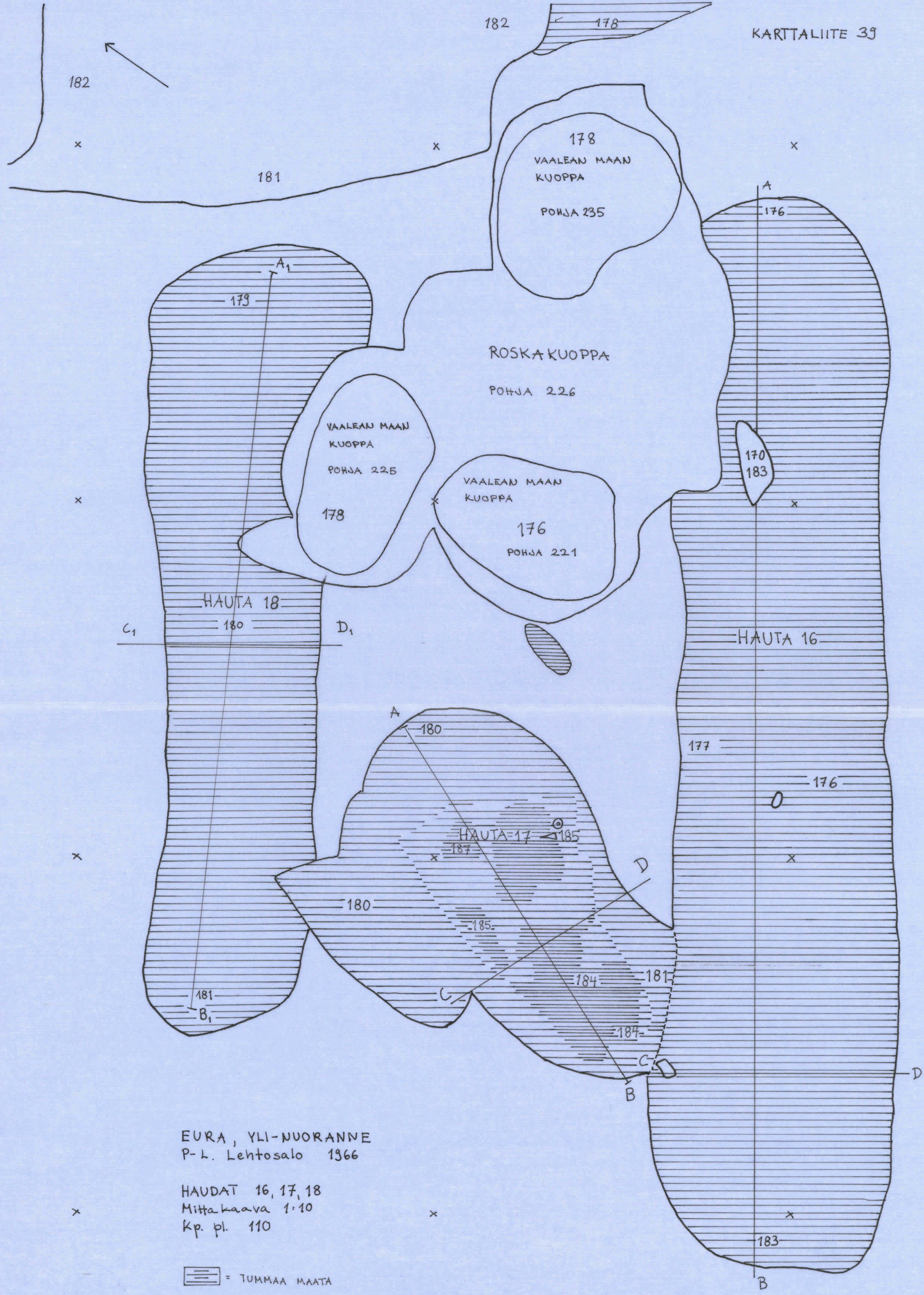
KARTTALIITE 38

 PIHAN KULTTUURIKERROKSIÄ

 KIRJAVAA MAATA

EURA, YLI-NUORANNE
 P-L. Lehtosalo 1966

HAUDAT 16, 17, 18
 Mittakaava 1:10
 Kp. pl. 110

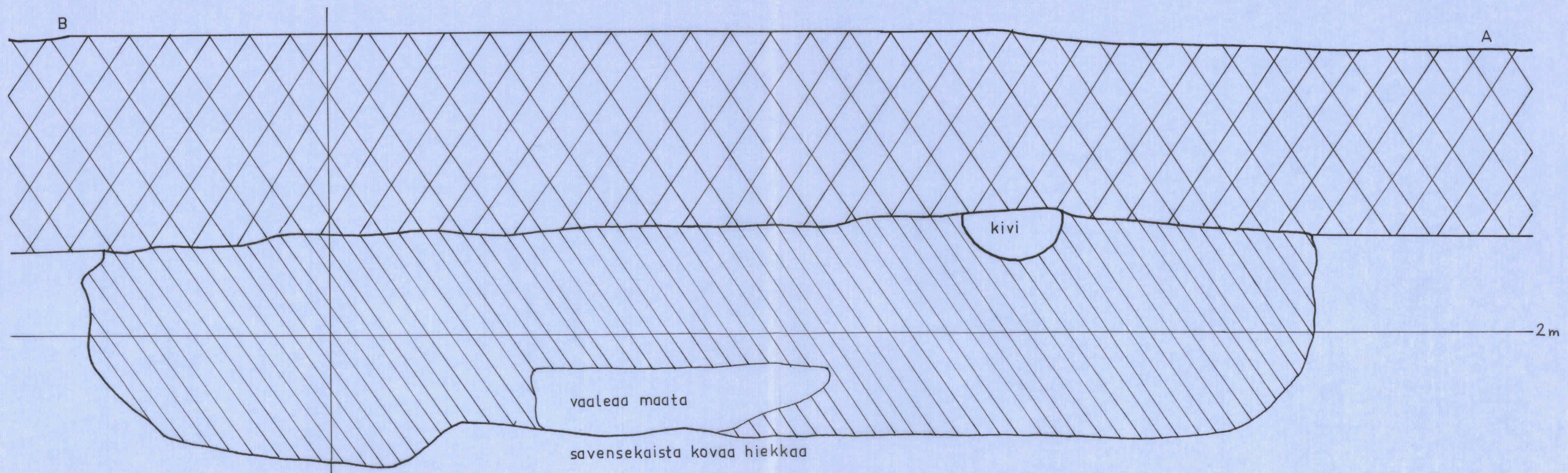
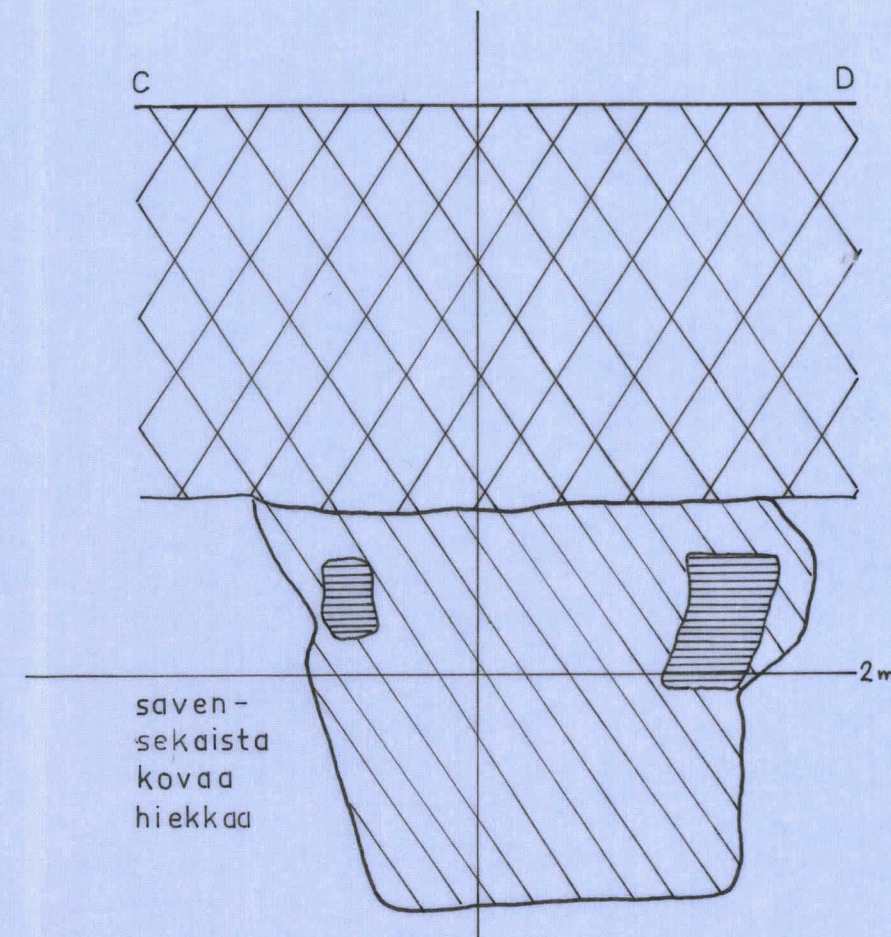
 = TUMMAA MAATA

EURA, YLI-NUORANNE
P-L Lehtosalo 1966

HAUTA 16, profiilit
Mittakaava 1:10
Kp. pl. 110

- täytemaata
 kirjavaa maata
 tummaa maata

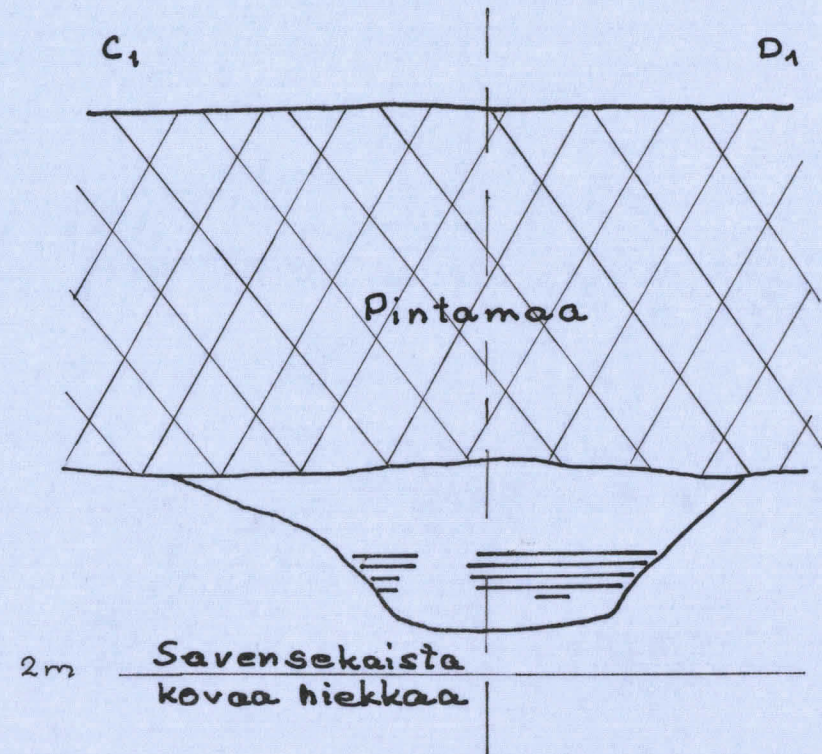
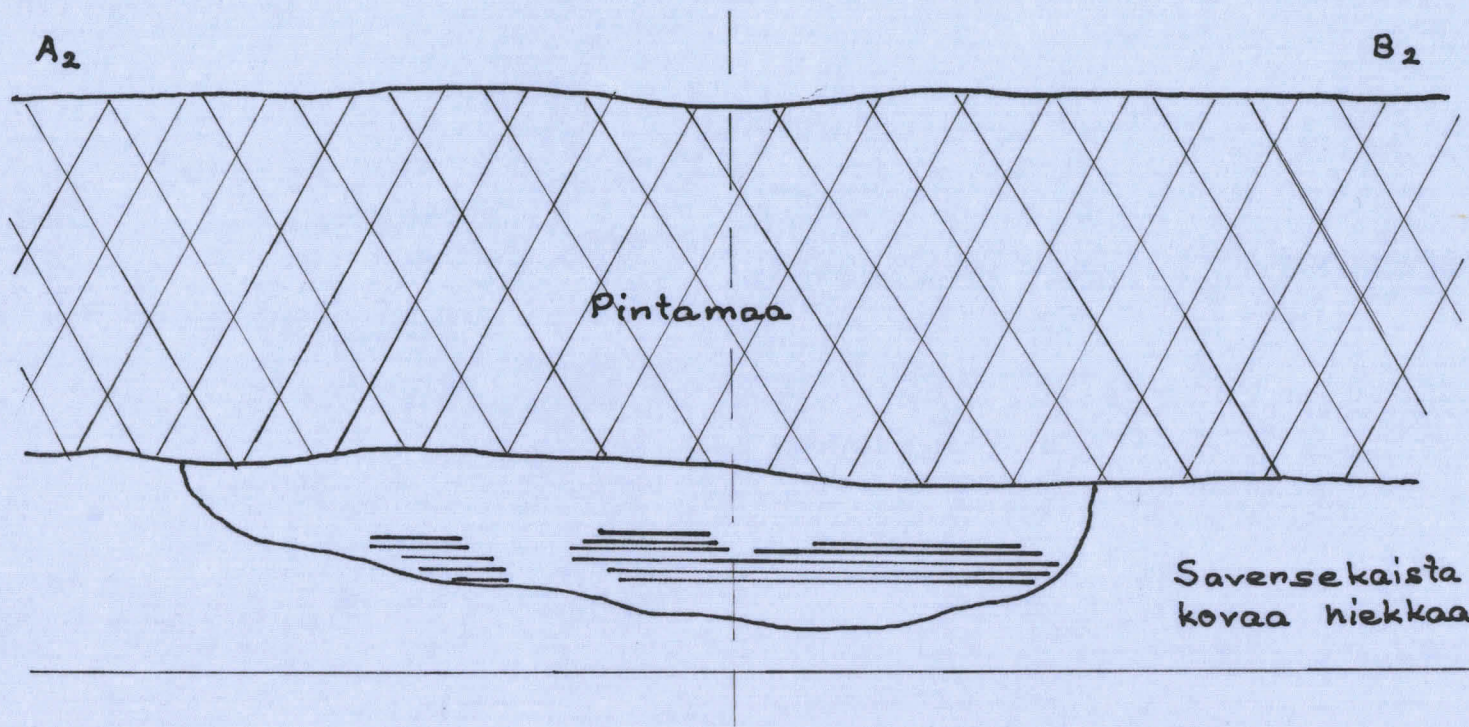

Eura, Yli-Nuoranne
P-L. Lehtosalo 1966

Hauta 17 profiilit
Mittakaava 1:10
kp. pl. 110

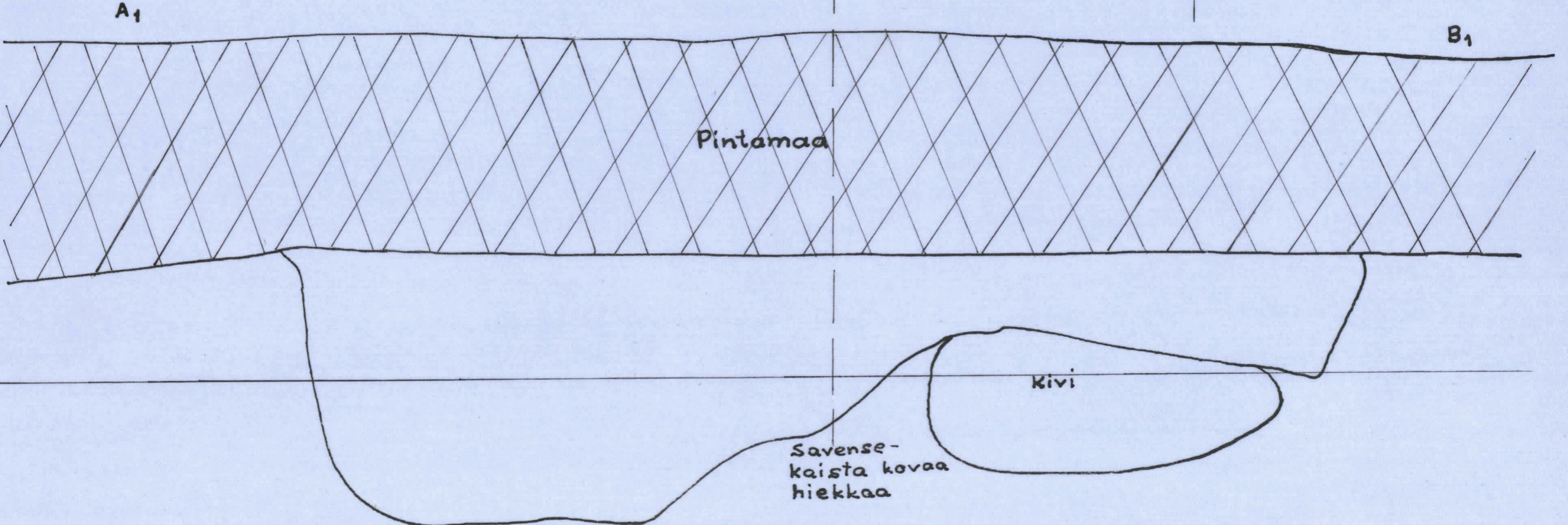
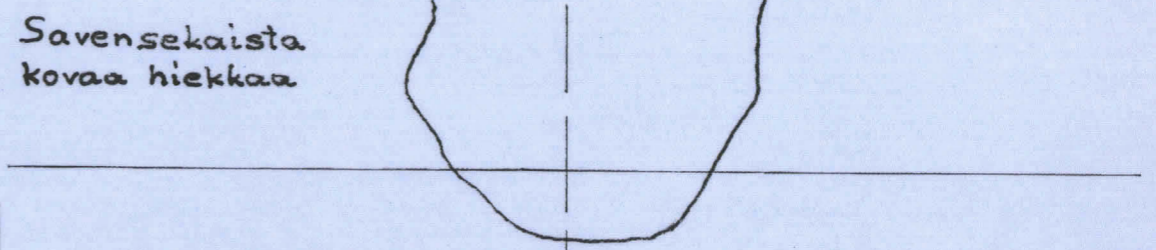
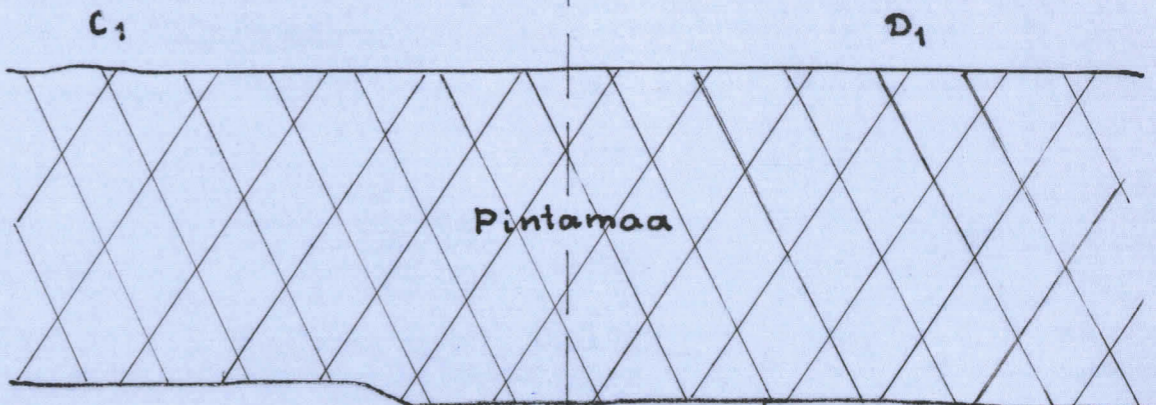
Karttaliite 41

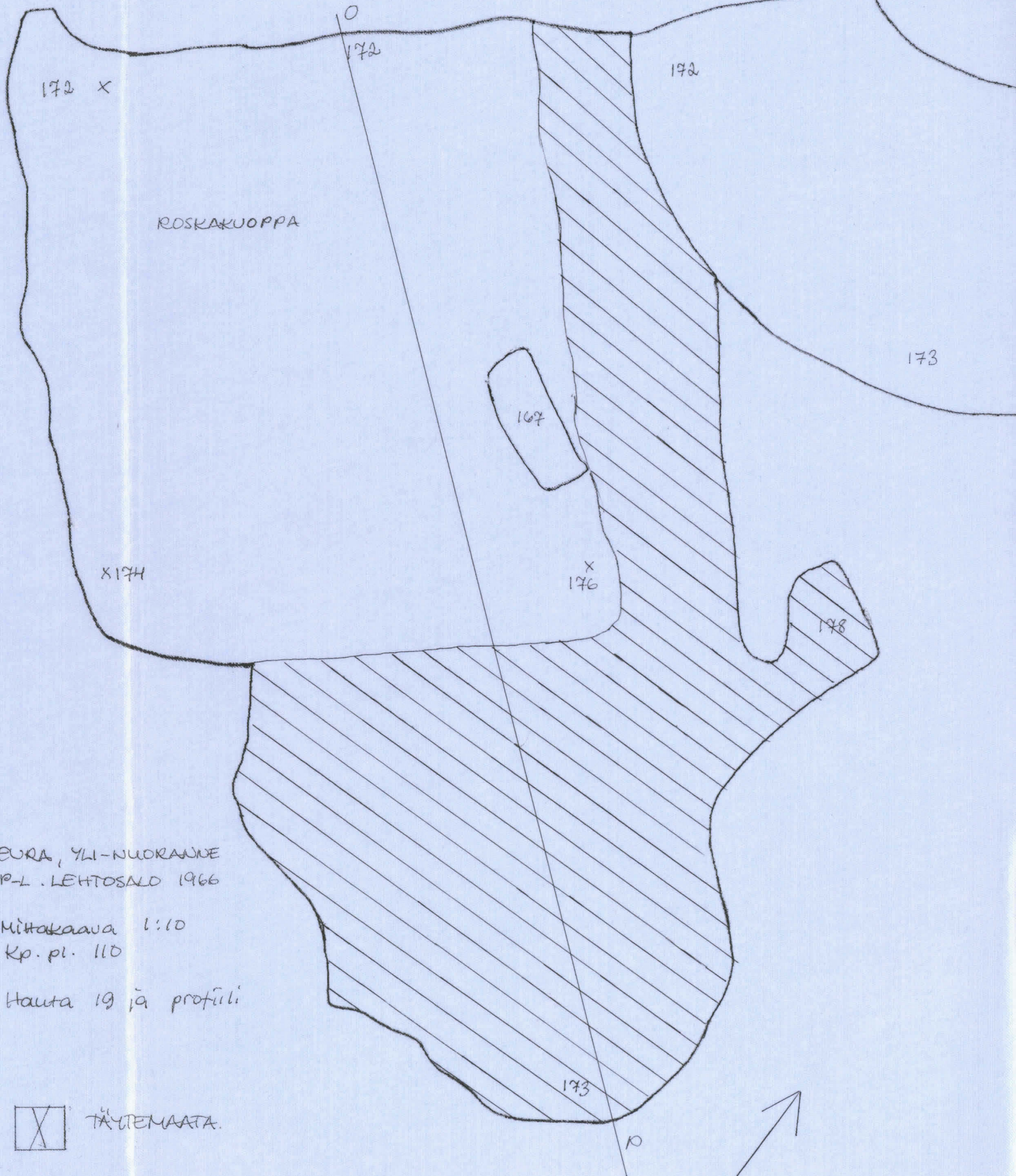
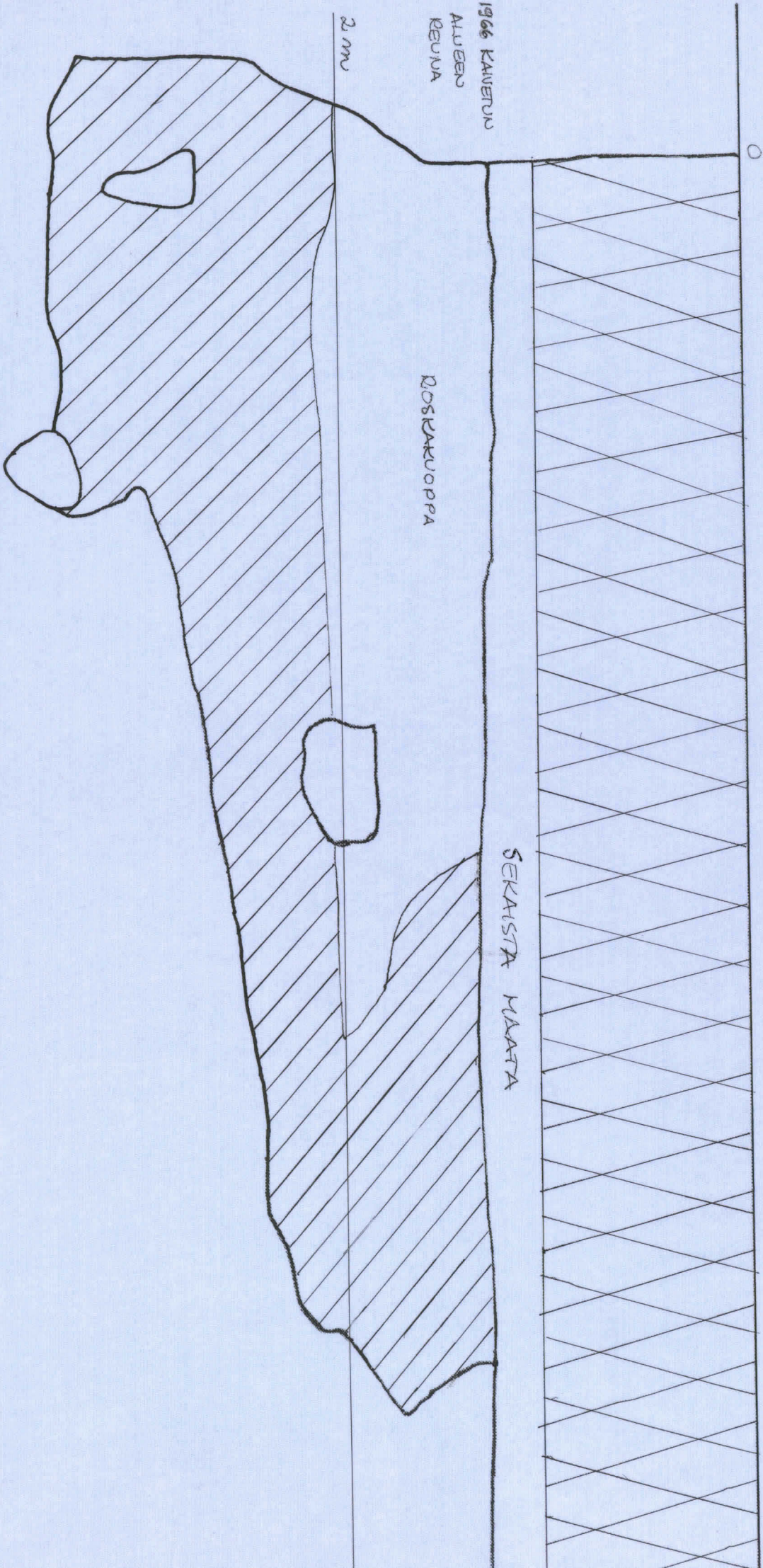

Eura, Yli-Nuoranne
P-L. Lehtosalo 1966

Hauta 18 profiilit
Mittakaava 1:10
Kp.pl. 110

EURA, YLI-NUORANNE
P-L. LEHTOSALO 1966

Mittakaava 1:10
Kp. pl. 110

Hauta 19 ja profiili

- TÄYTEMÄÄTÄ.
- KIRJAVAA MAATA

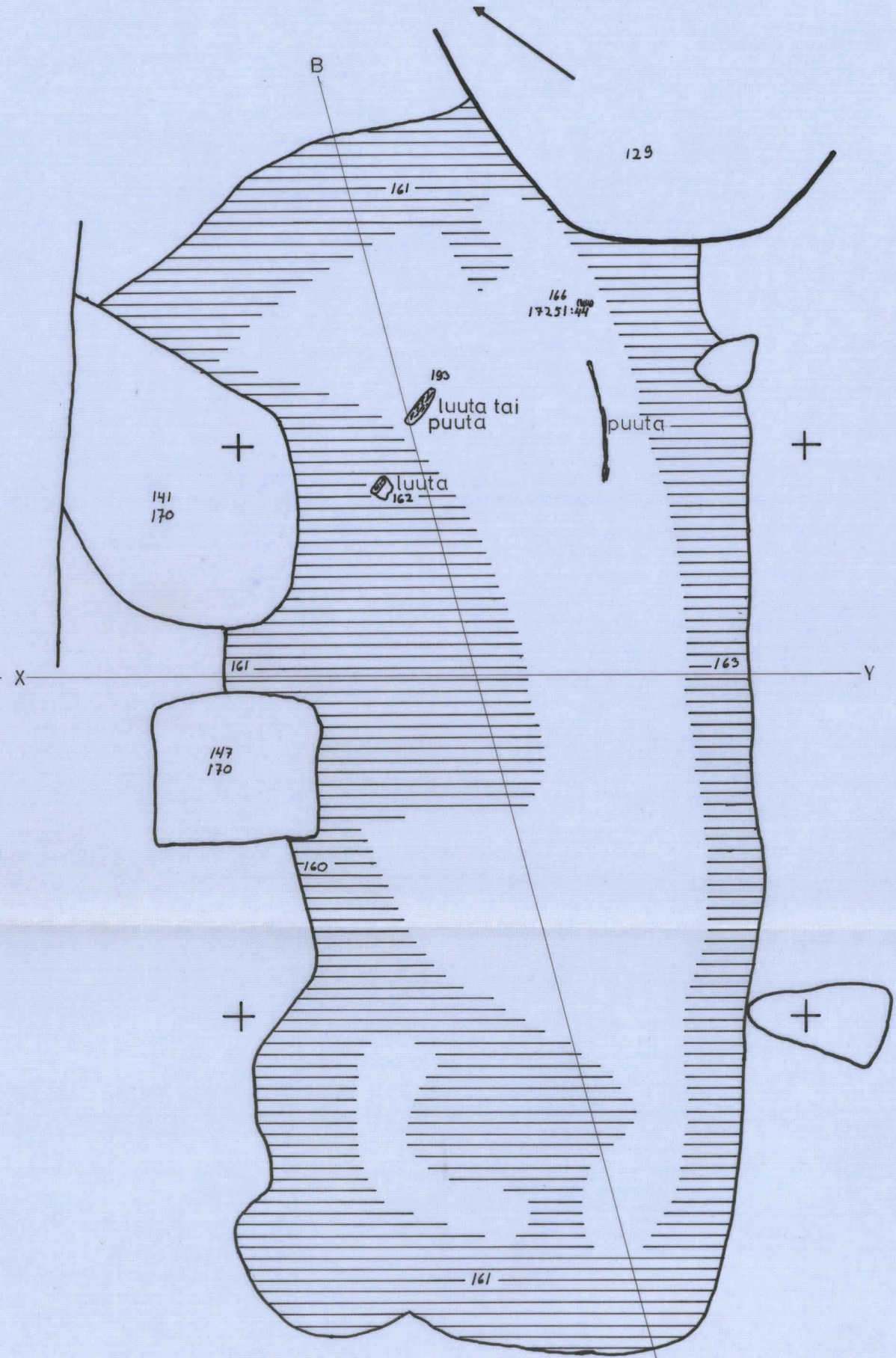
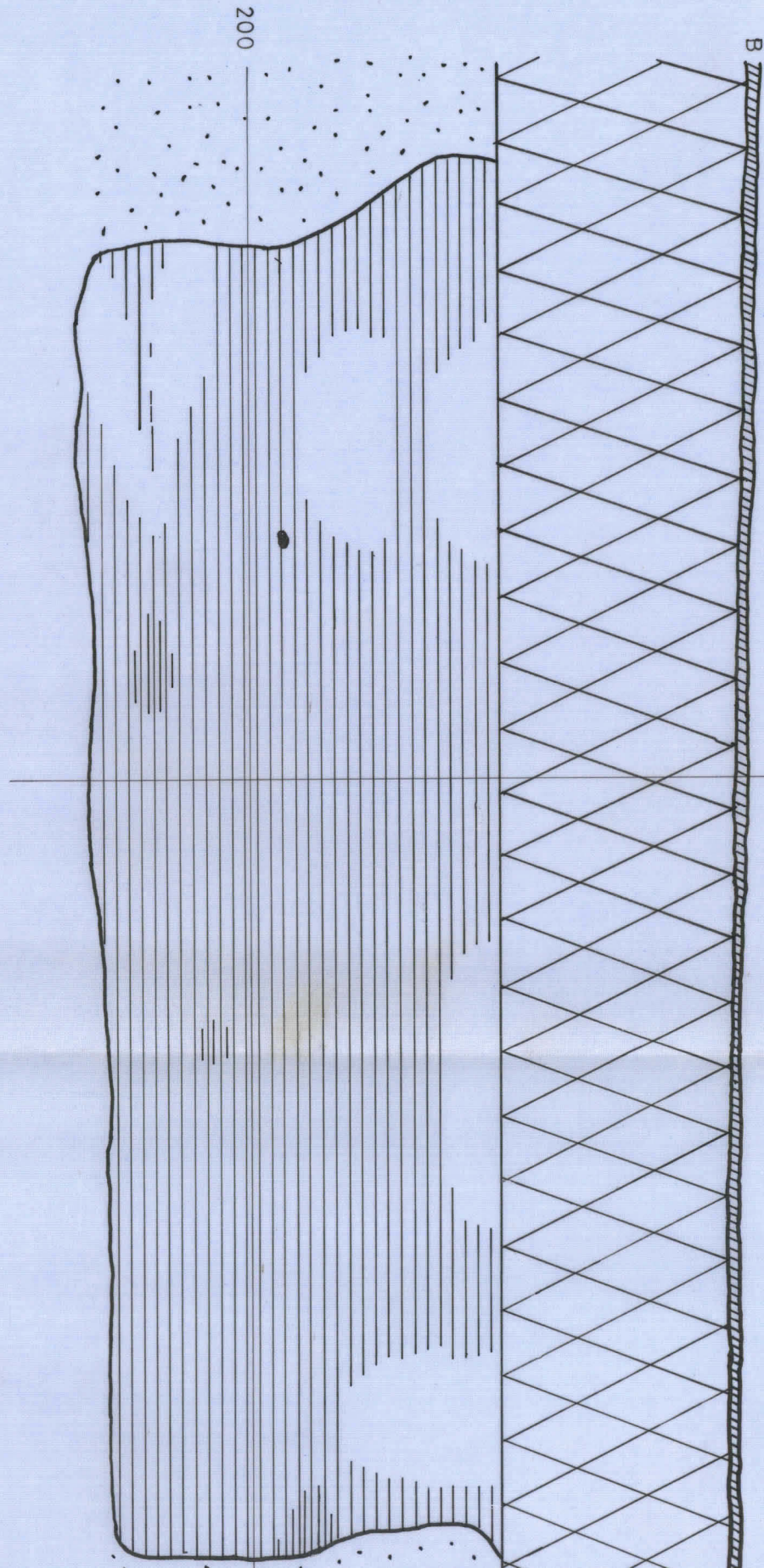

P - L Lehtosalo 1966

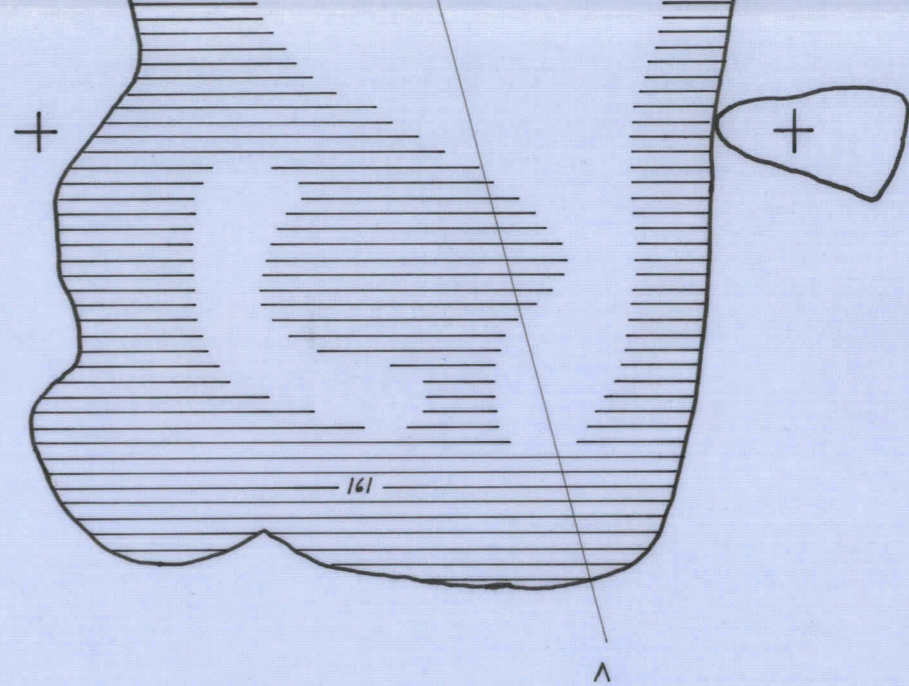
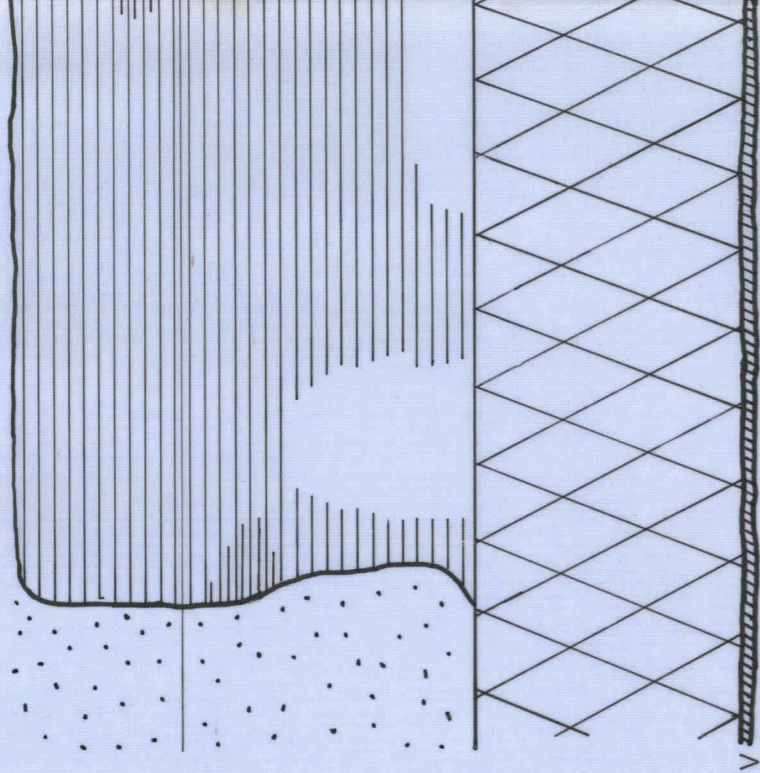
Mittakaava 1:10

Kp. pl. 110

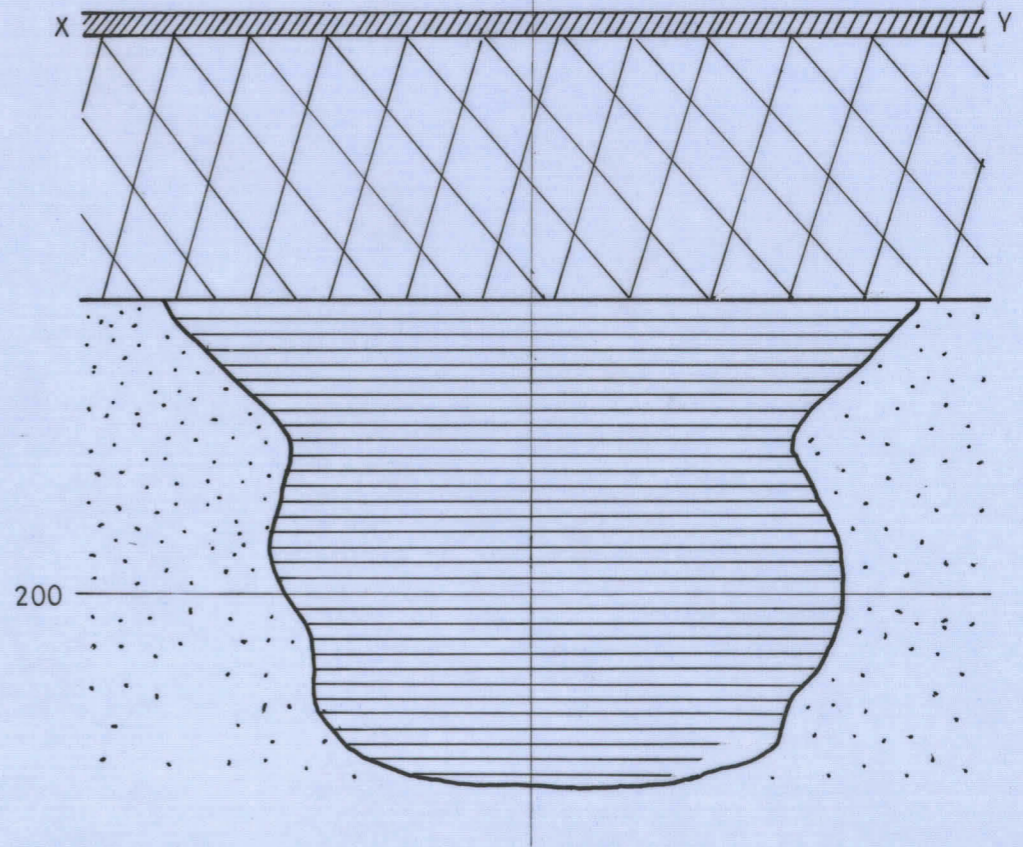
HAUTA 20 ja profiilit

- TURVETTA
- PIHAN KULTTUURIKERROKSIA
- TUMMA KIRJAVAA MAA
- NOKIMAA
- KOVAA SAVENSEKAISTA MAA
- VAALEM KELTAISTA HIEKKAA

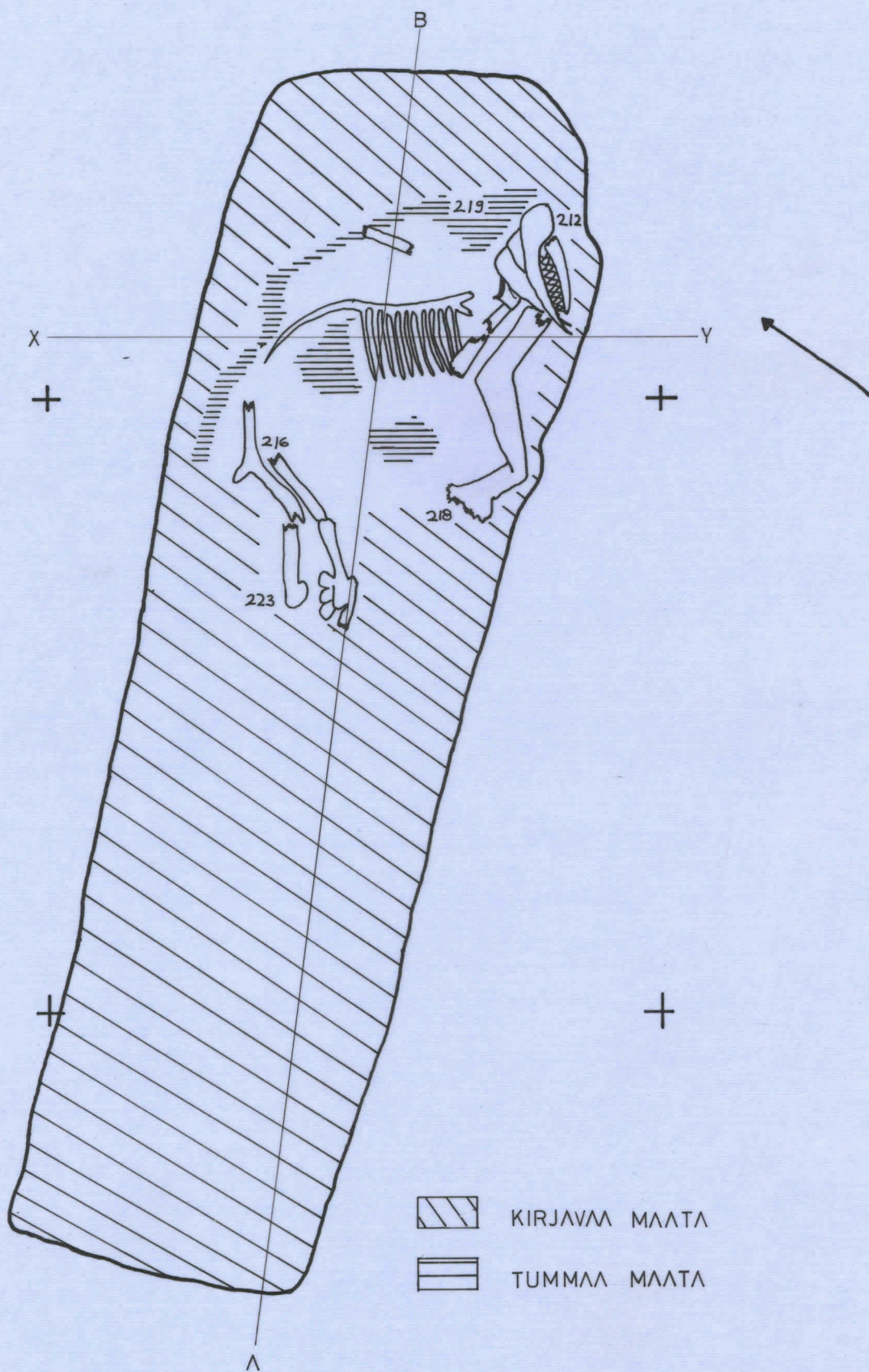

P-L Lehtosalo 1966

Mittakaava 1:10

Kp.pl. 110

HAUTA 21, löytökerros

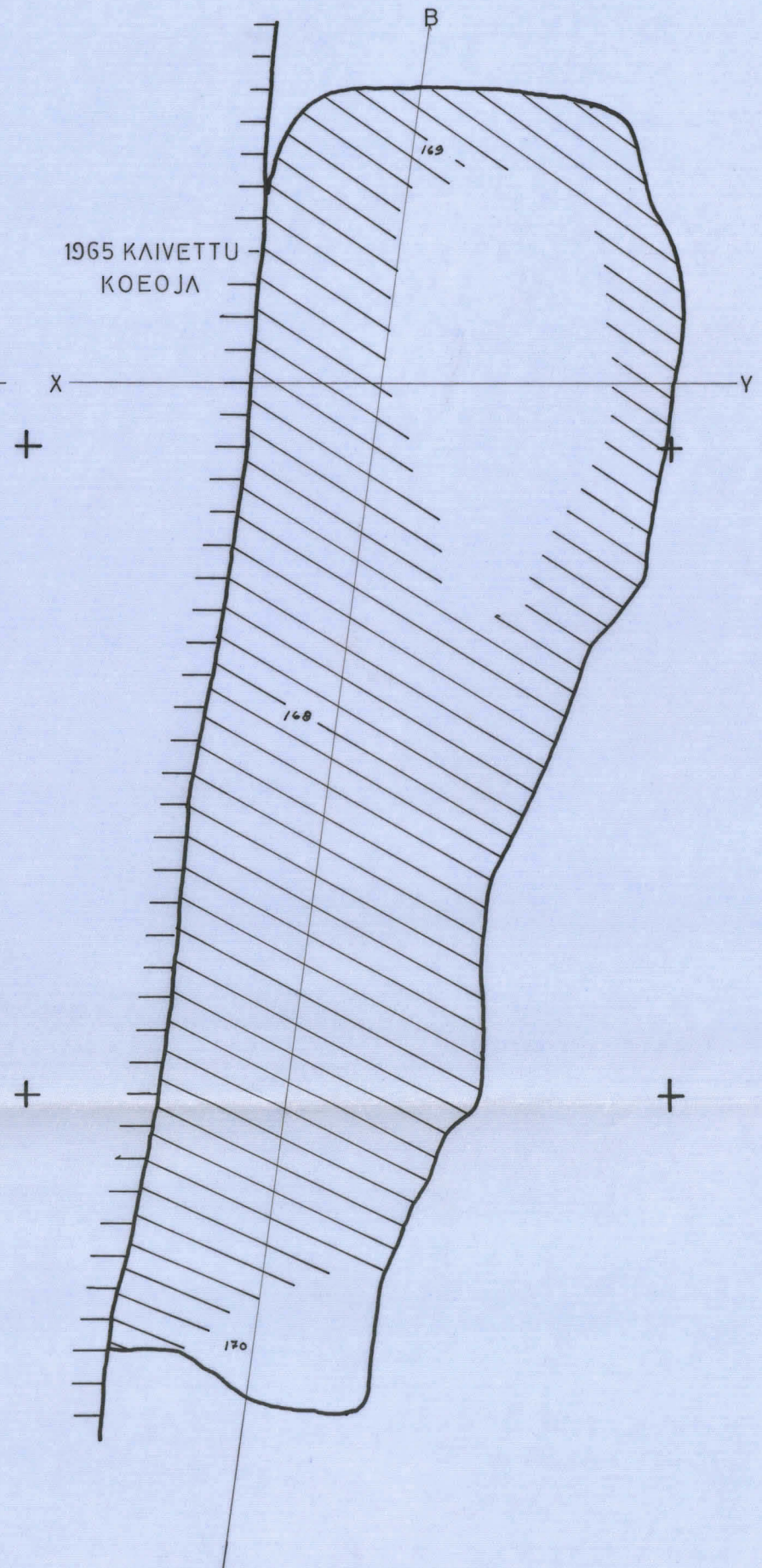
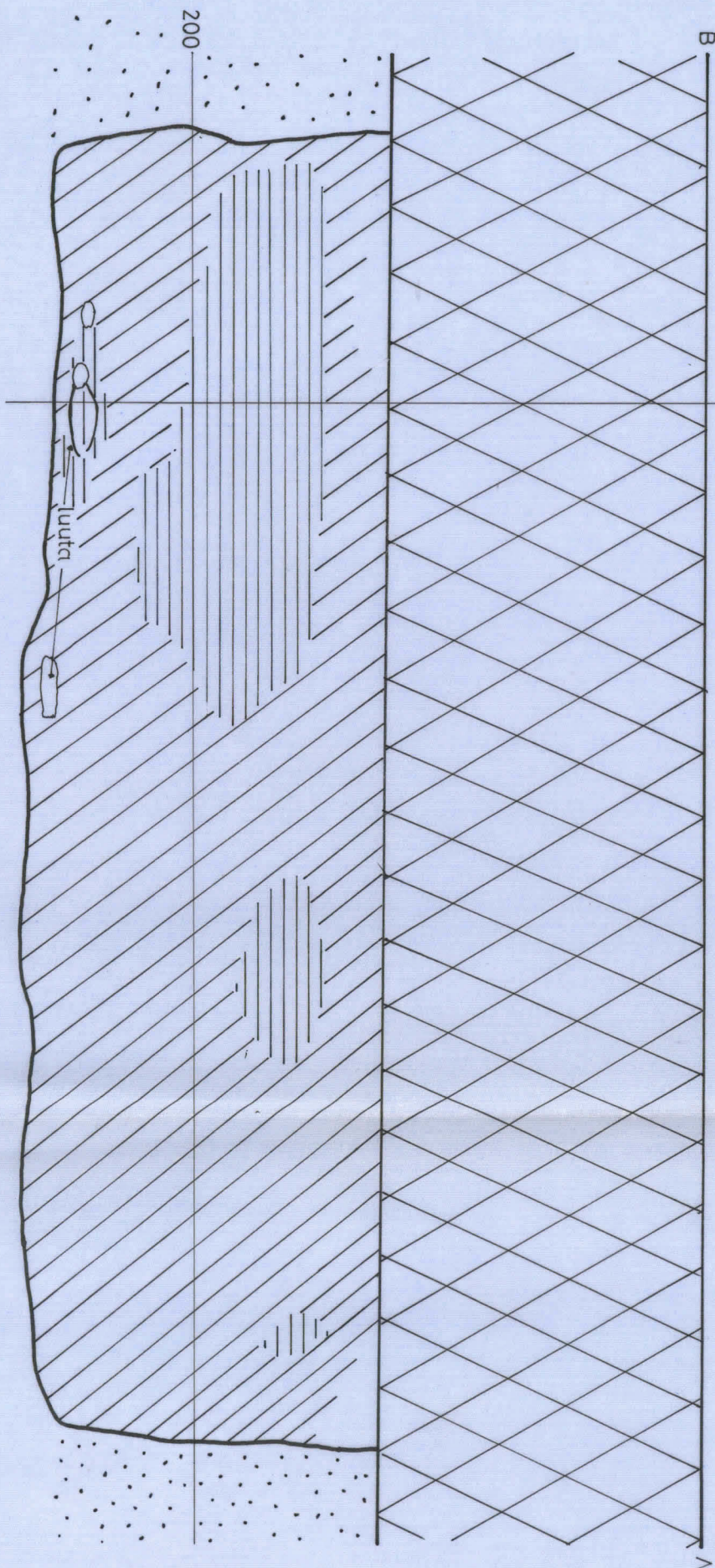

P - L Lehtosalo 1966

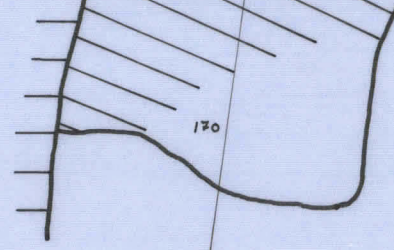
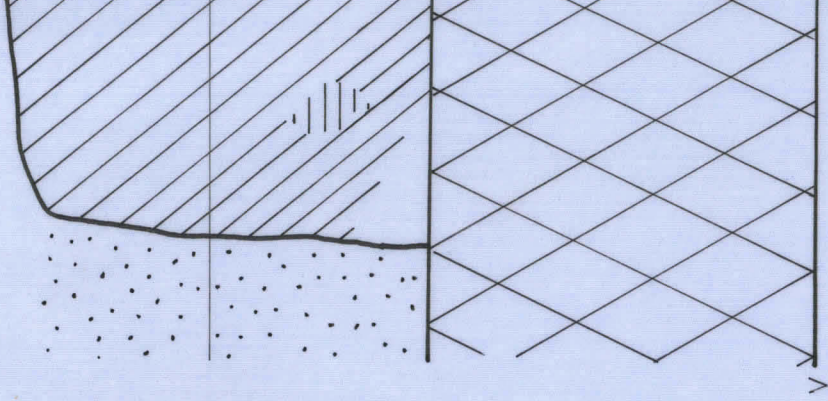
Mittakaava 1:10

Kp.pl. 110

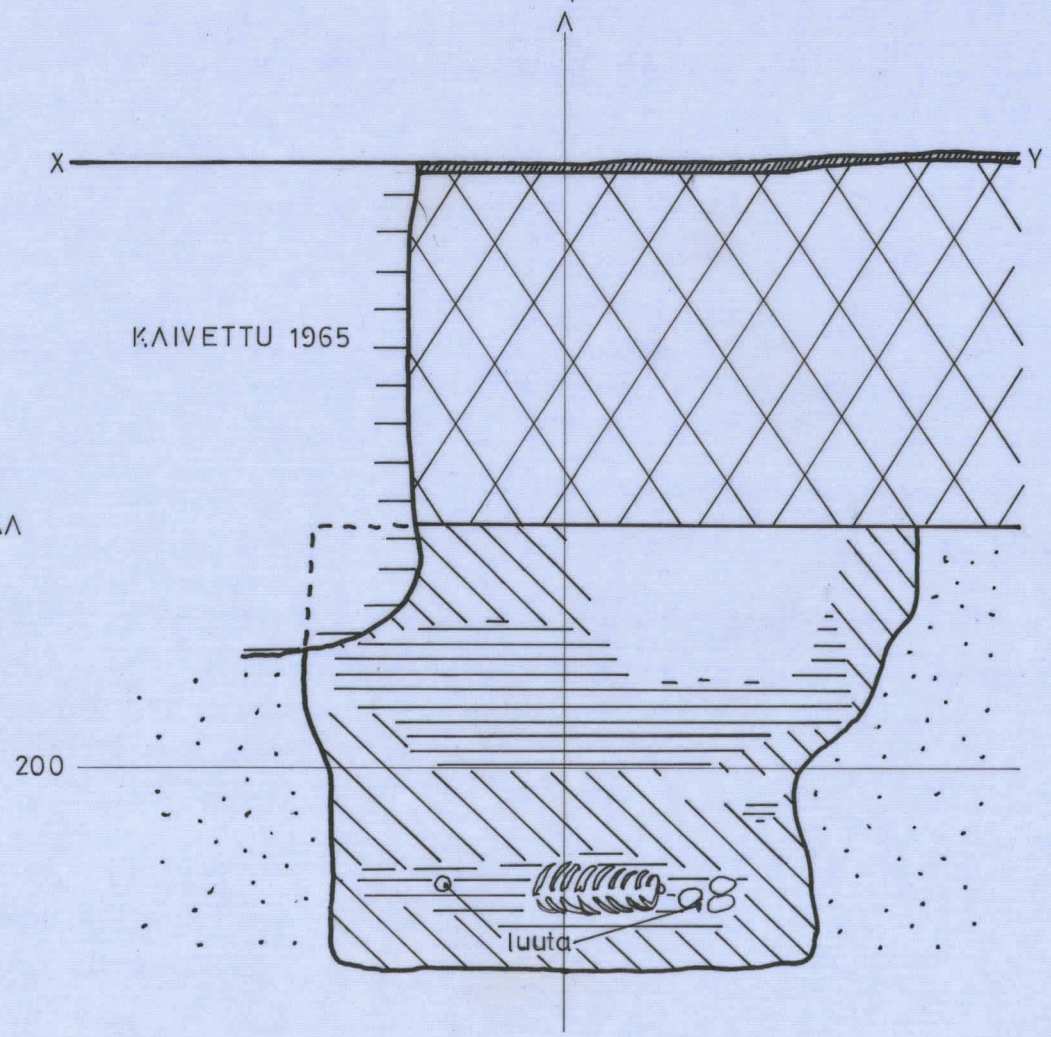
HAUTA 21 ja profiilit

- TURVETTA
- PIHAN KULLTUURIKERROKSIA
- KIRJAVAA MAAIA
- TUMMAA MAAIA
- VAALEAA MAAIA
- KOVAA SAVENSEKAISTA HIEKKAA

EURA, YLI-NUORANNE

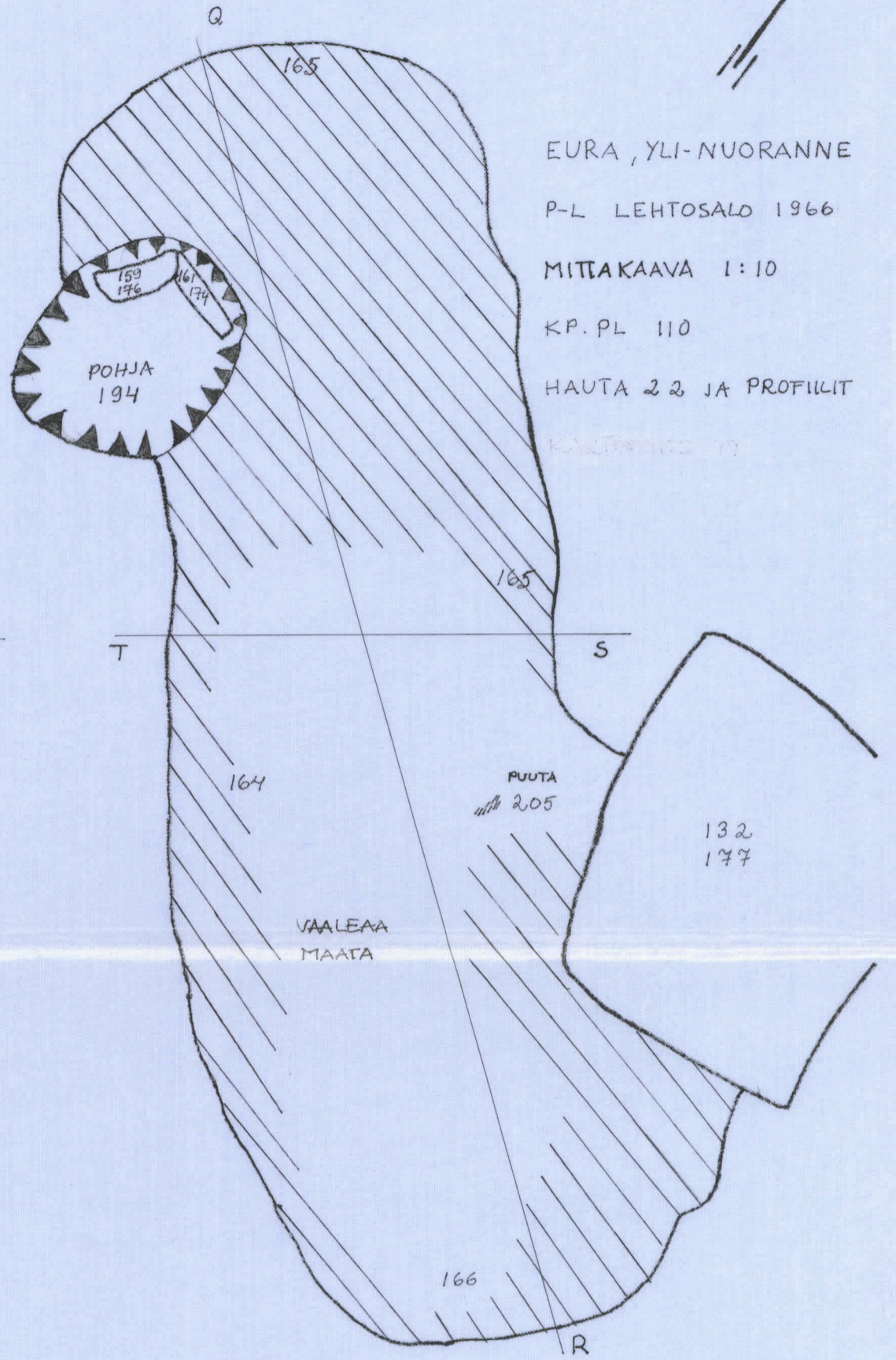
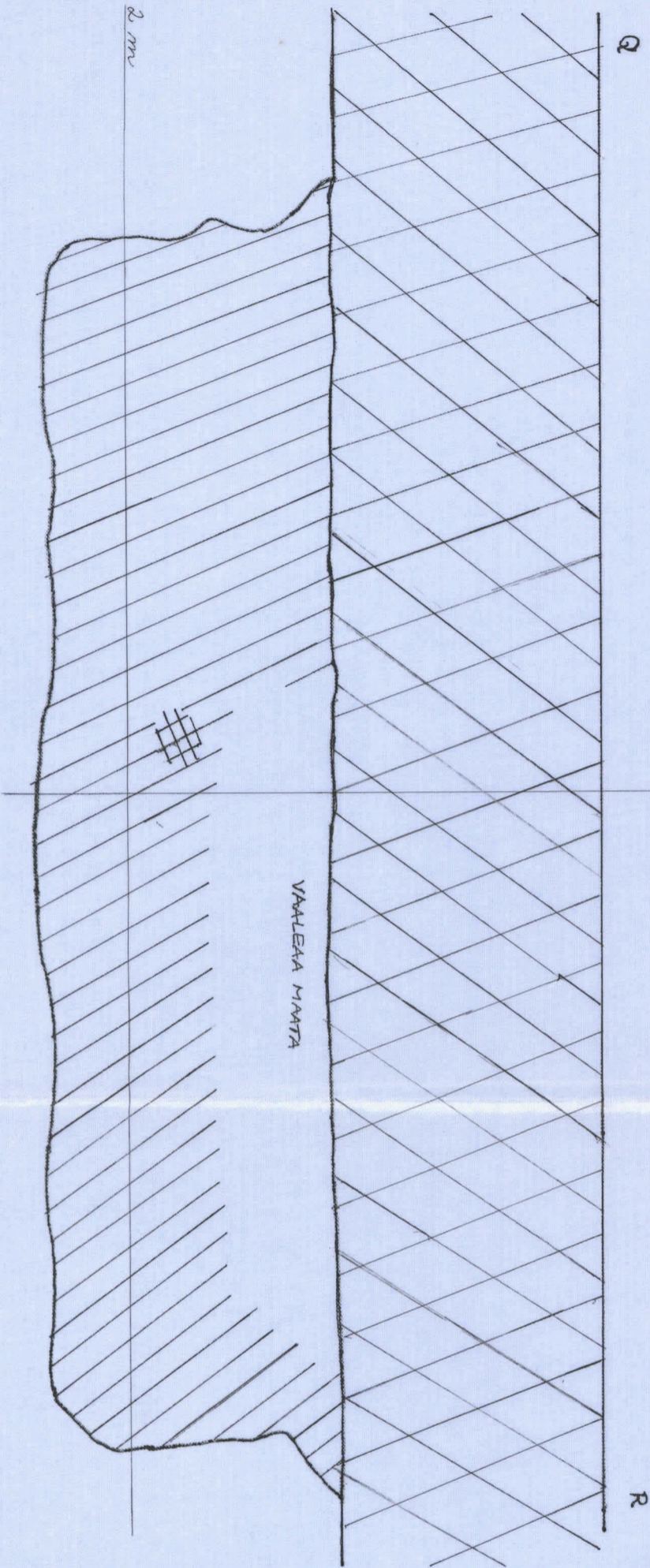
P-L LEHTOSALO 1966

MITTAKAAVA 1:10

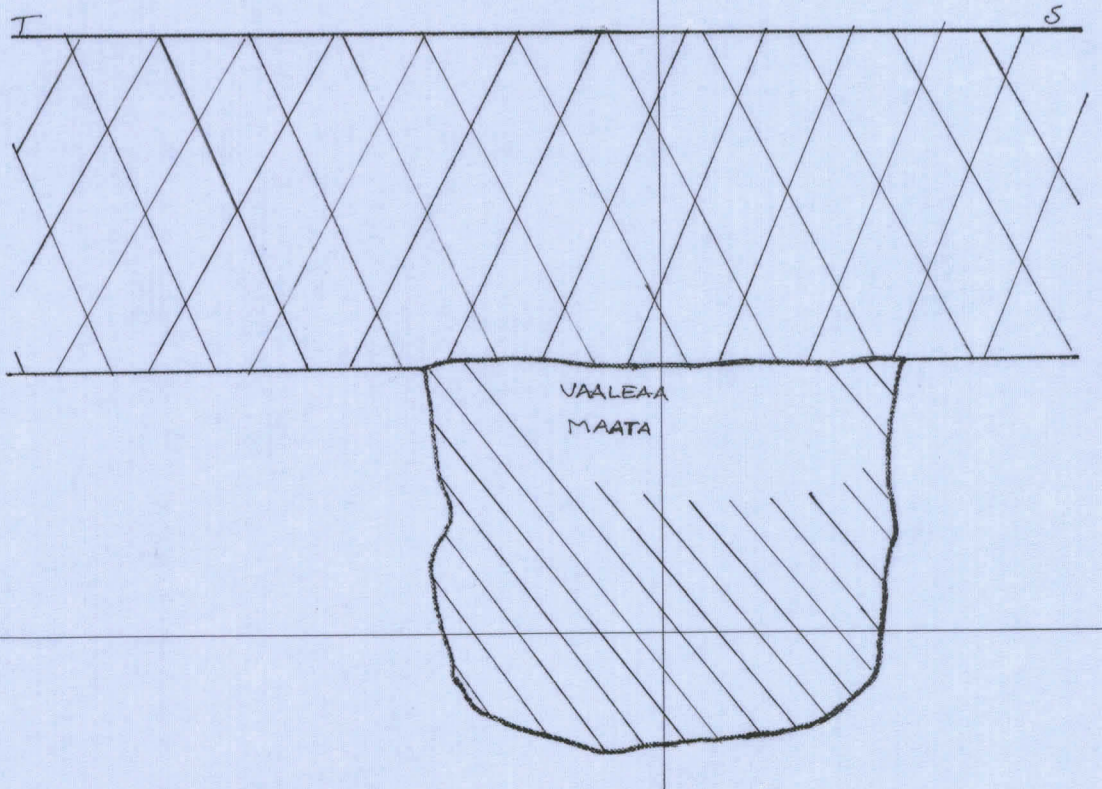
KP. PL 110

HAUTA 22 JA PROFILIT

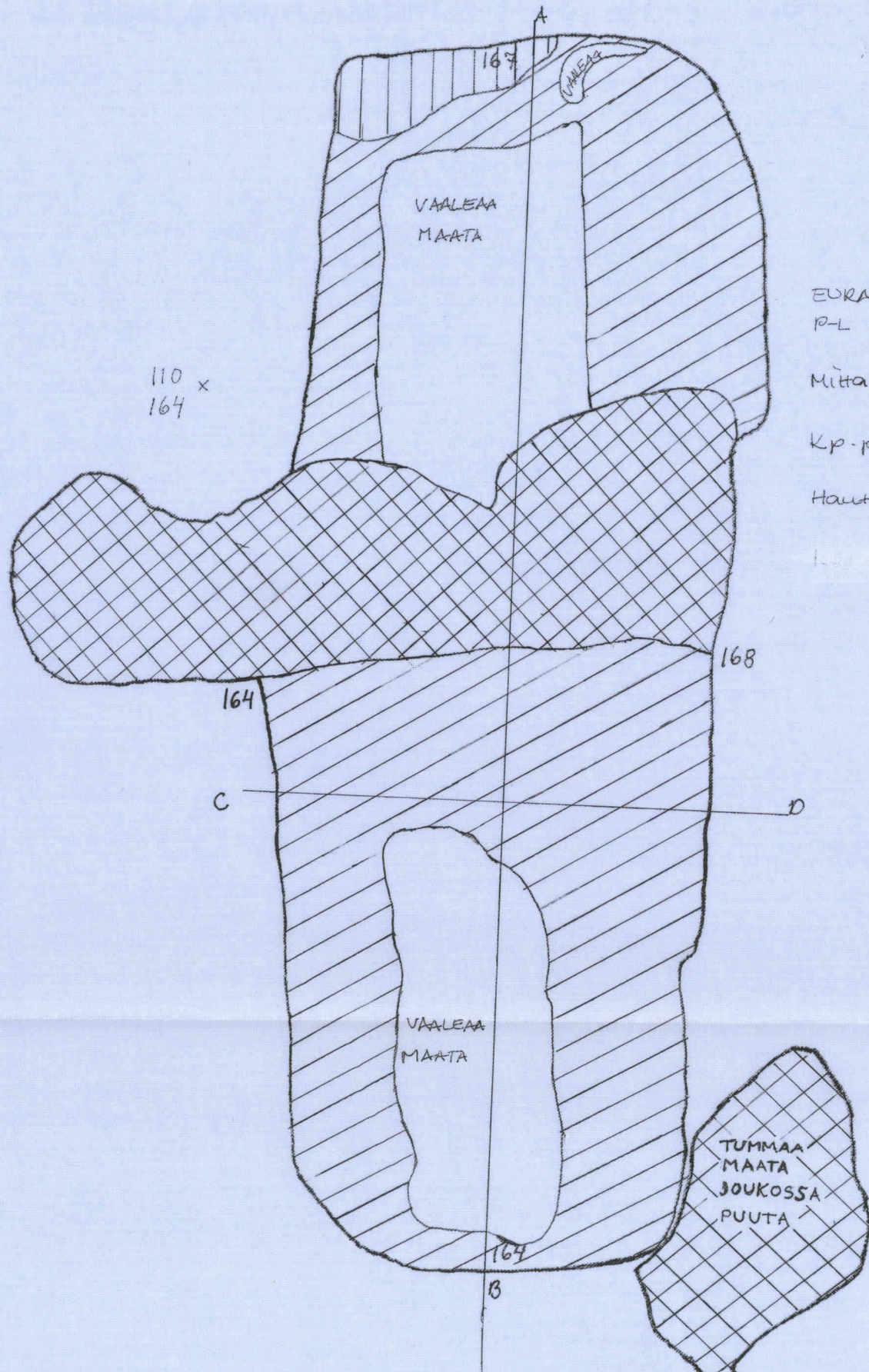
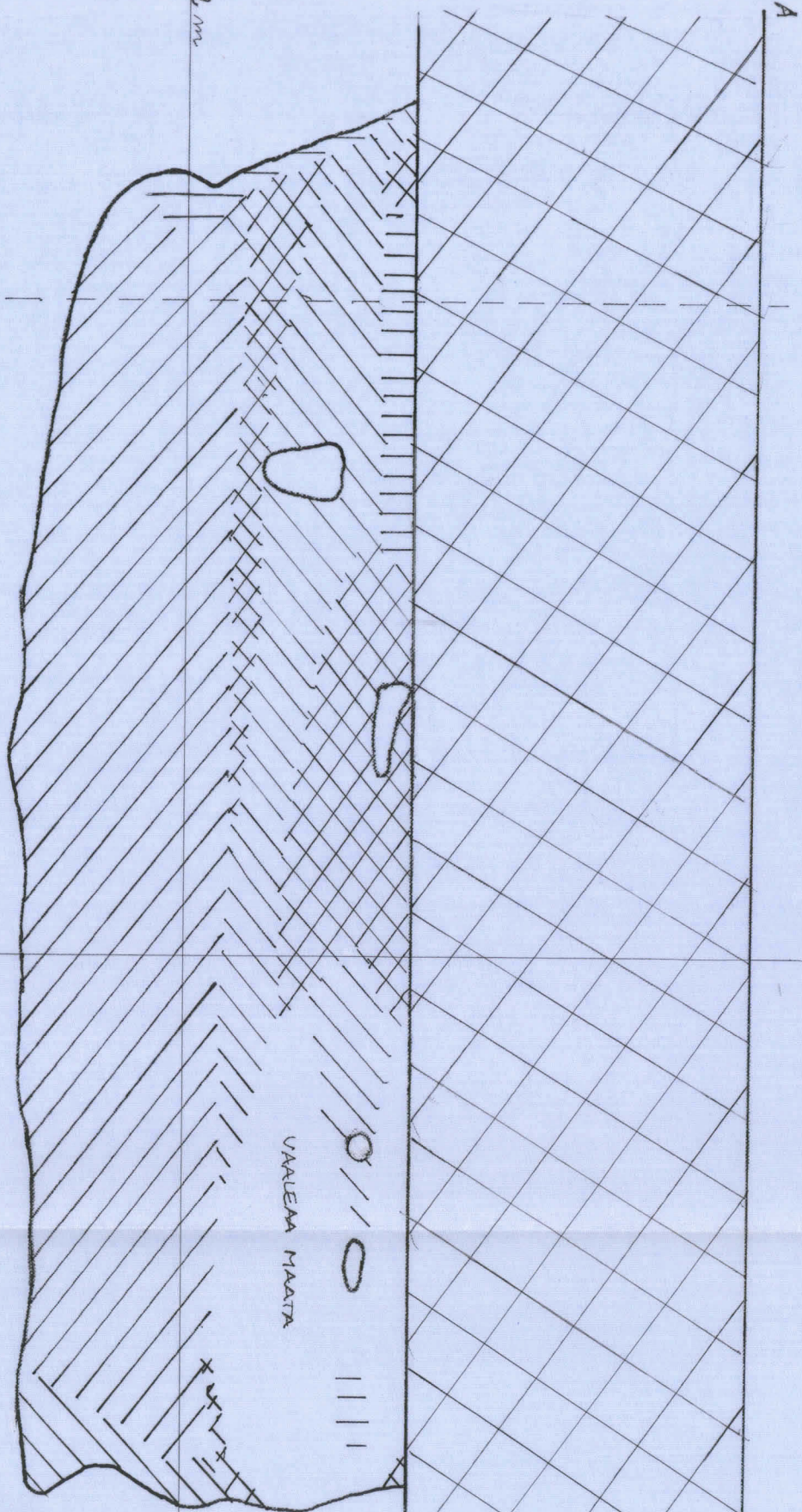
Karttaliite 47

- TÄYTEMAATA
- TUMMA MAATA
- KIRJAVAA MAATA
- VAALEAA MAATA
- PUUTA

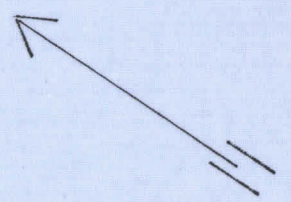

EURA, YLI-NUORANNE
P-L Lehtosalo 1966

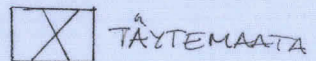
Mittakaava 1:10

Kp-pl 110

Hauta 23 ja profiilit

TÄYTEMAATA

TUMMAA MAATA

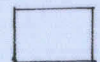
TUMMAHKOJA MAATA

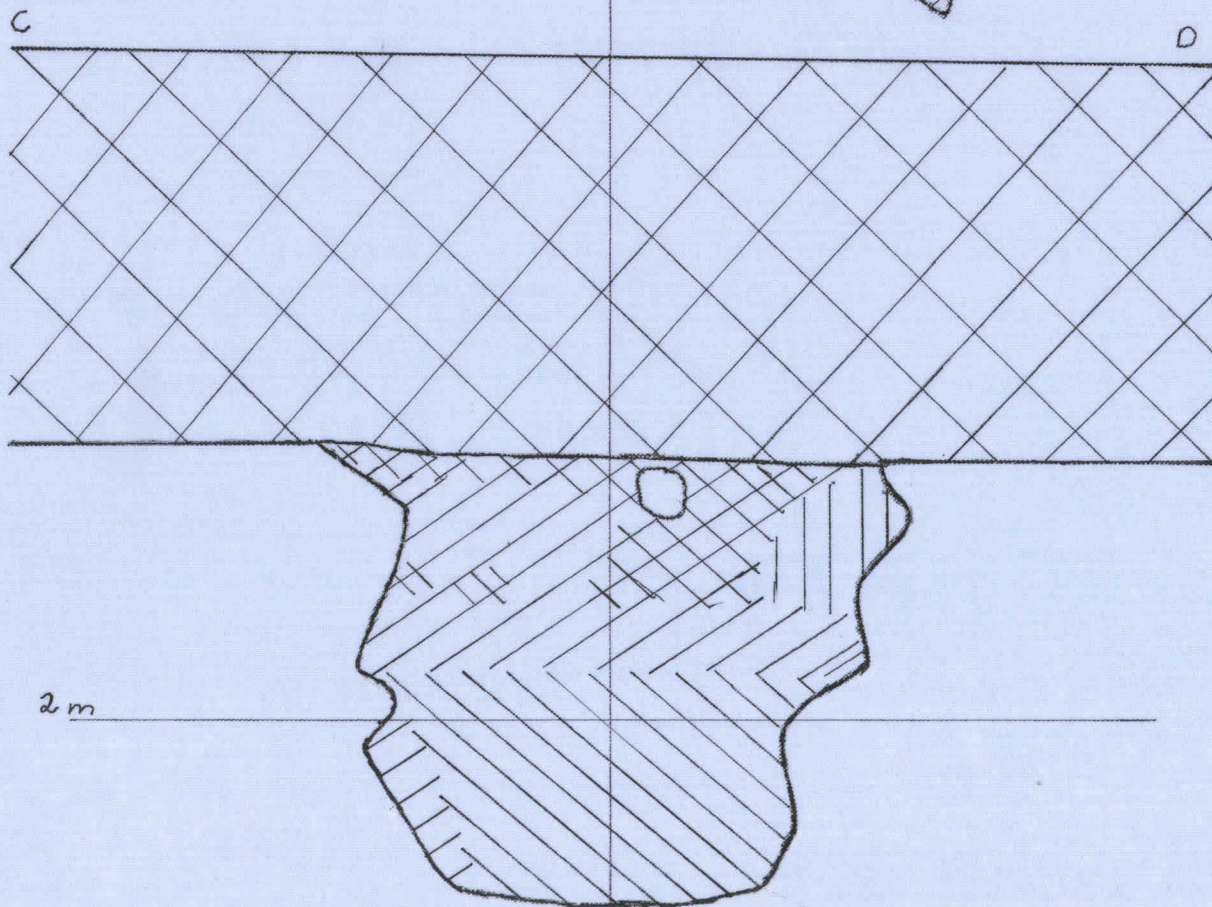
KIRJAVAA MAATA

PUNERTAVAA MAATA

VAALEAA MAATA

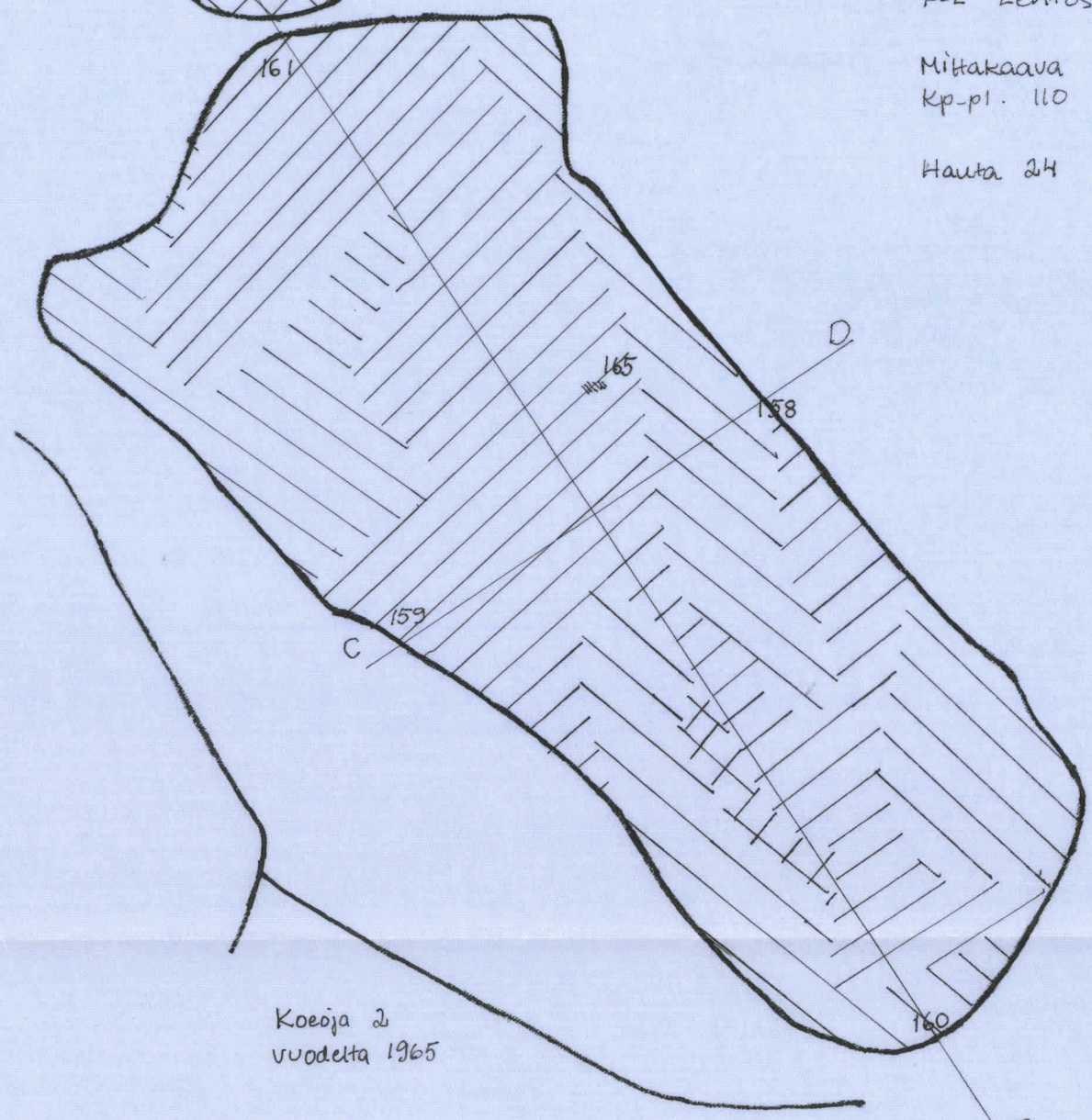
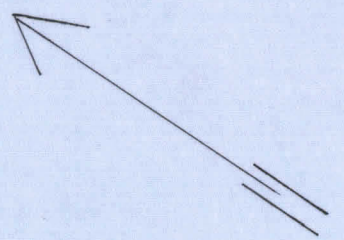
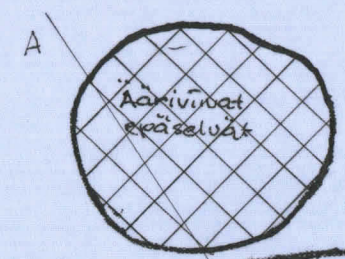

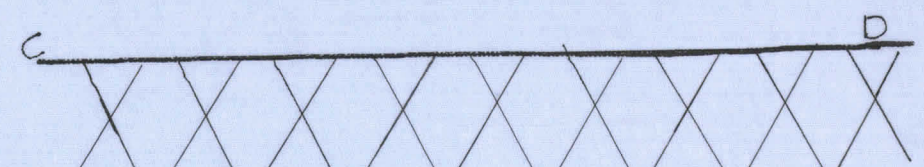
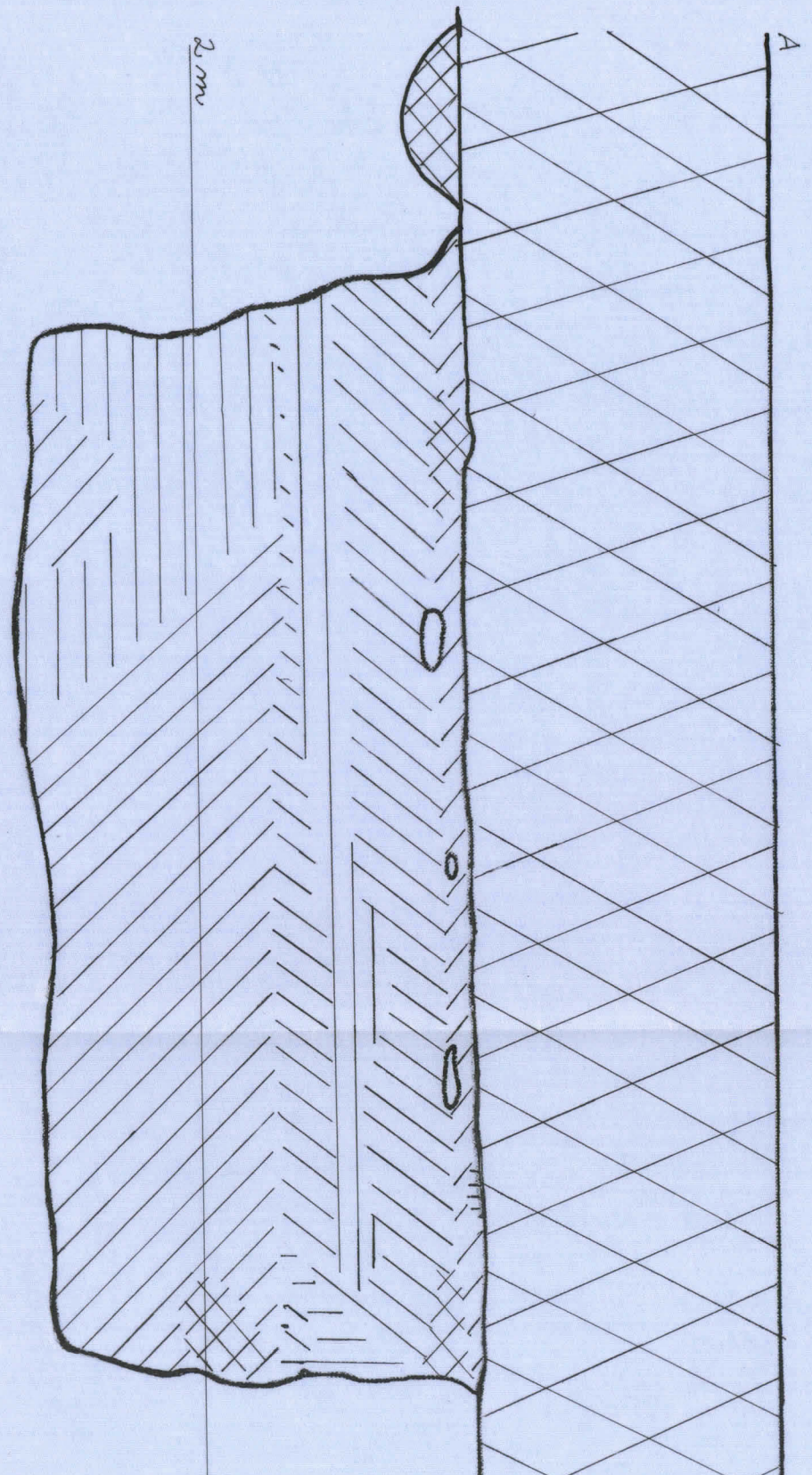
EURA, Yli-Nuoranne
P-L Lehtosalo 1966

Mittakaava 1:10
Kp-pl. 110

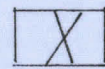
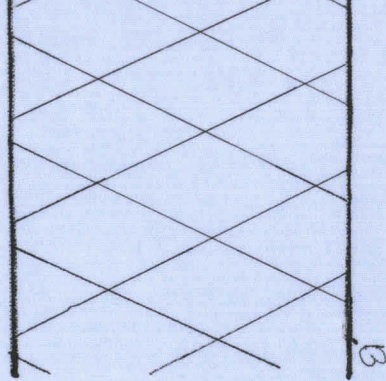
Hauta 24 ja profiilit

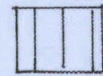
Koepaja 2
vuodesta 1965

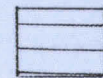
TÄYTEMAATA

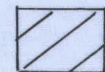
PUNERTAVAA MAATA

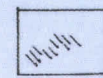
TUMMAA MAATA

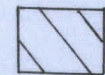
VAALEAHKOA MAATA

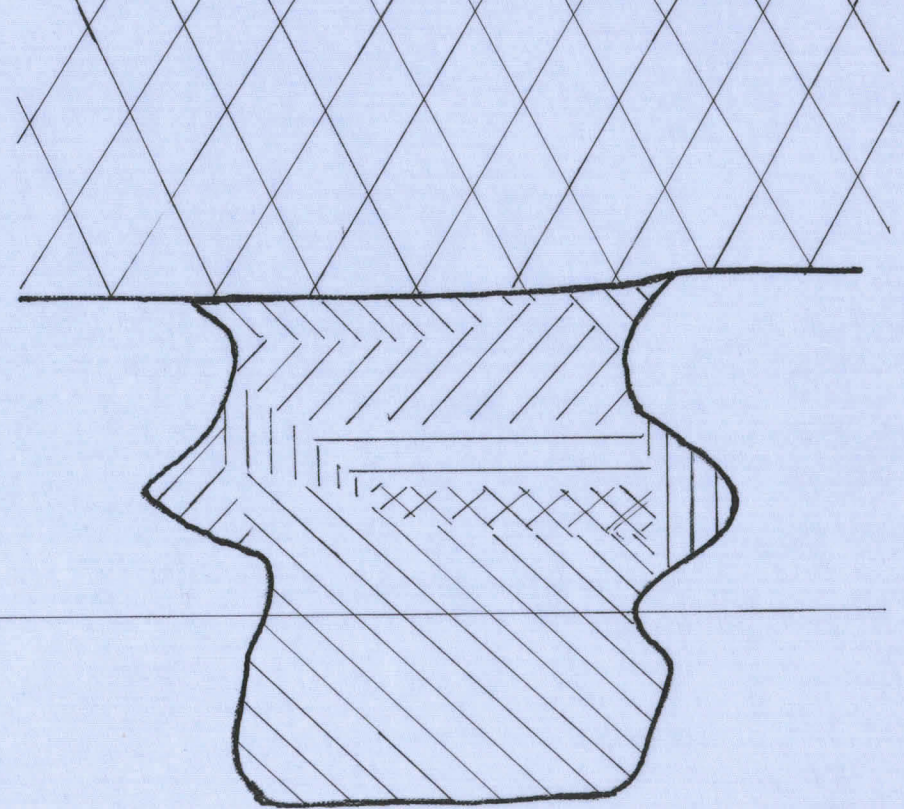
TUMMAAHKOA MAATA

HILTÄ

KIRJAVAA MAATA

2 m

EURA, YLI-NUORANNE

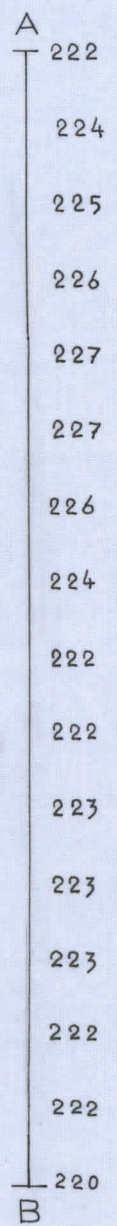
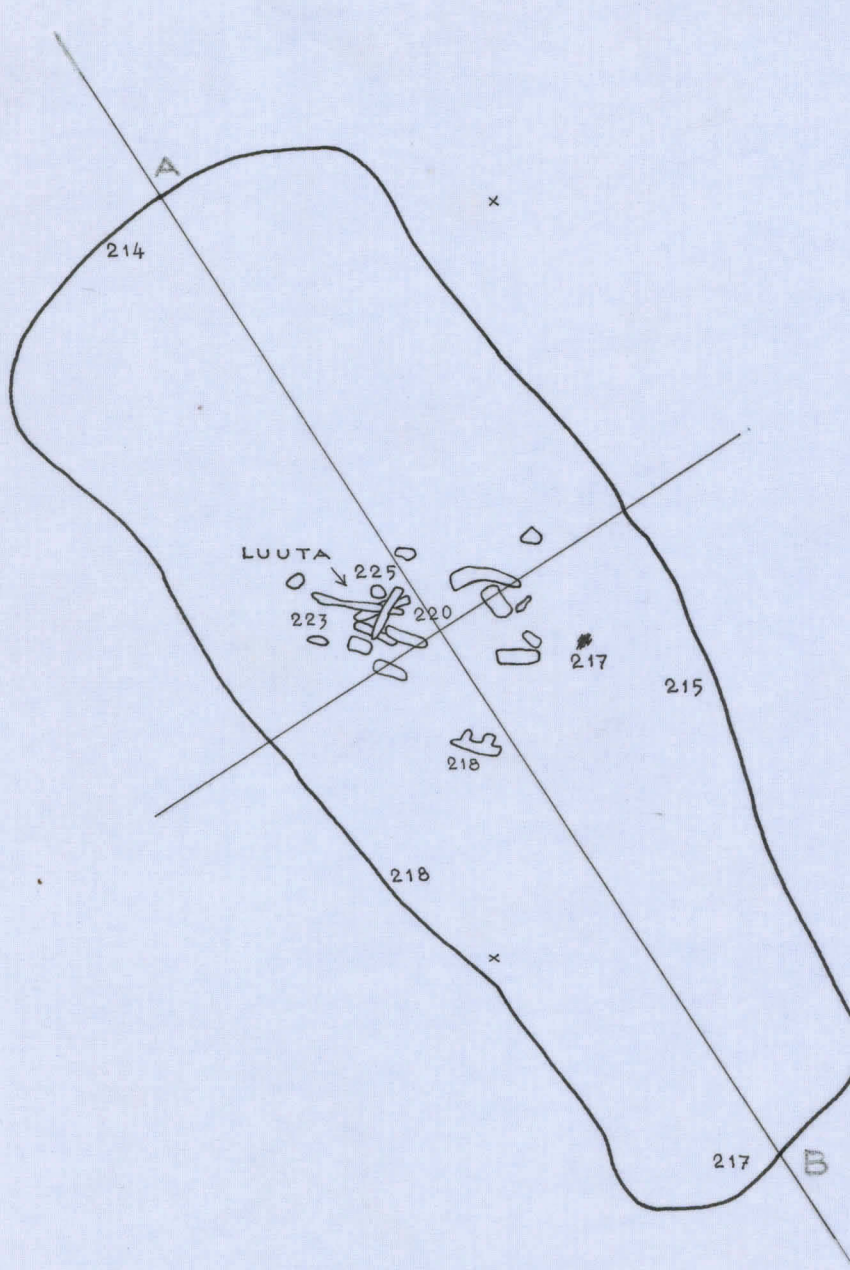
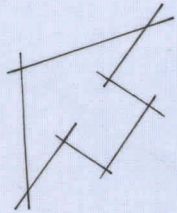
KARTTALIITE 50

P-L. LEHTOSALO 1966

HAUTA 24, LÖYTÖKERROS

MITTAKAAVA 1:10

KP. PL. 110

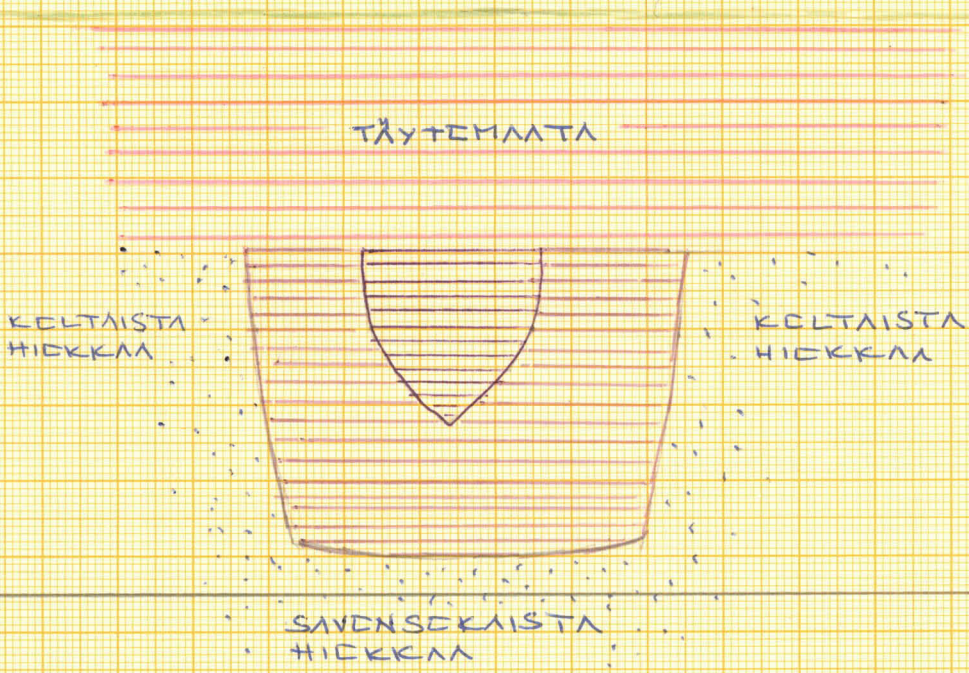

EURA, YLI-NUORANNE
P-L LEHTOSALO 1966

KUOPPA 1
MITTAKAAVA 1:10
Kp. pl. 110

A

B

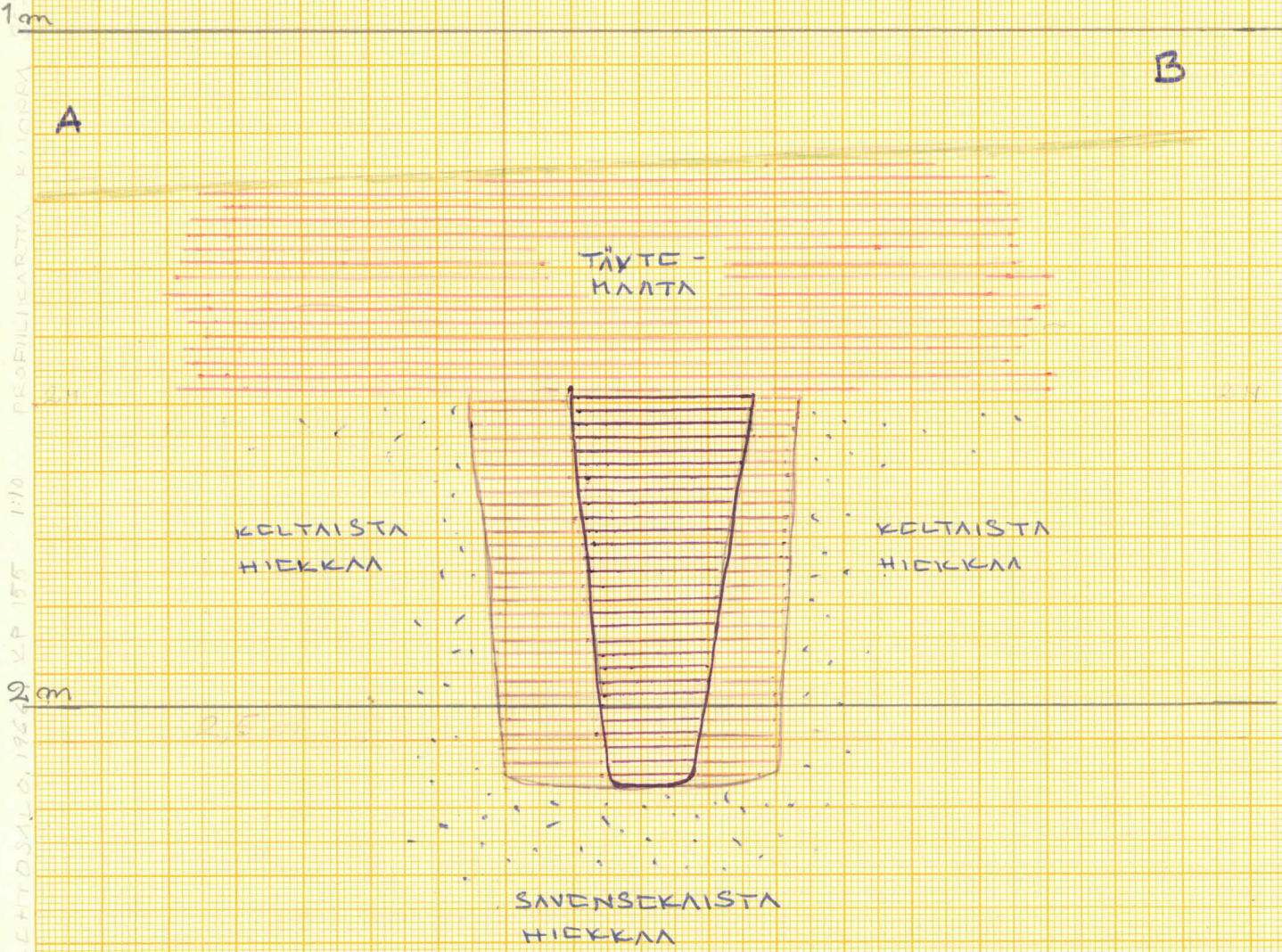

EURA YLI-NUORANNE
P.-L. LEHTOSALO 1966

KUOPPA 3
MITTAKAAVA 1:10
Kp. pl. 110

EURA, YLI-NUORANNE, P.-L. LEHTOSALO, 1966, Kp. pl. 110, PROFIILIKARTTA KUOPPA

EURA, YLI-NUORANNE
P-L. LEHTOSALO 1966

KUOPPA 4
MITTA KAAVA 1:10
Kp pl. 110

A B 1m

TÄYTE-
MAATA

KELTAISTA
HIEKKAA

KELTAISTA
HIEKKAA

2m

SIVENSEKÄISTÄ
HIEKKAA

EURA, YLI-NUORANNE
P.L. LEHTOSALO 1966

KUOPPA 5
MITAKAAVA 1:10
Kp pl. 110

1m

A

B

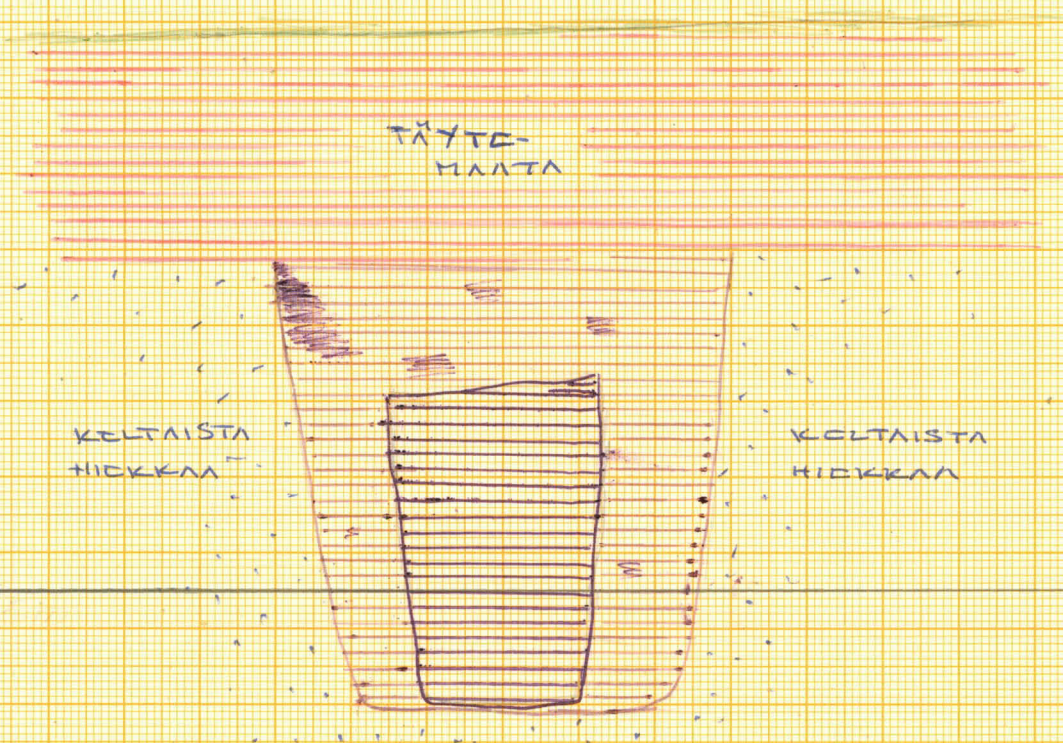
TÄYTE-
MAATA

KELTAISTA
HIEKKAA

KELTAISTA
HIEKKAA

2m

SAVENSERKAISTA
HIEKKAA

EURA, YLI-NUORANNE
P-L. LEHTOSALO 1966

KUOPPA Z
MITTAKAAVA 1:10
Kp. pl 110

1m
A B

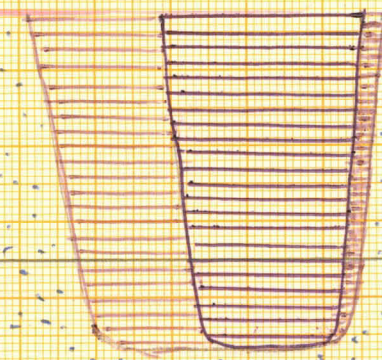

TÄYTE-
MAATA

KOLTAISTA
HIEKKAA

KOLTAISTA
HIEKKAA

2m

SAVENSOKAISTA
HIEKKAA

EURA, YLI-NUORANNE
P-L. LEHTOSALO 1966

KUOPPA 8
MITTAKAAVA 1:10
Kp. pi 140

1m

A

B

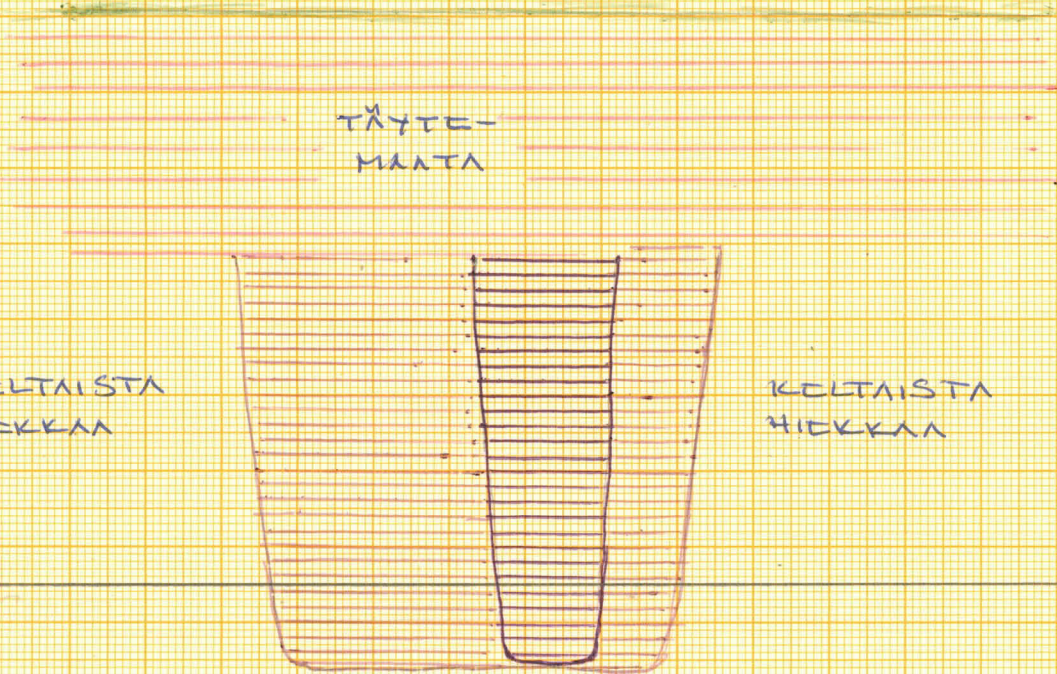
TÄYTE-
MAATA

KELTAISTA
HIEKKAA

KELTAISTA
HIEKKAA

2m

SAVENSEKAISTA
HIEKKAA

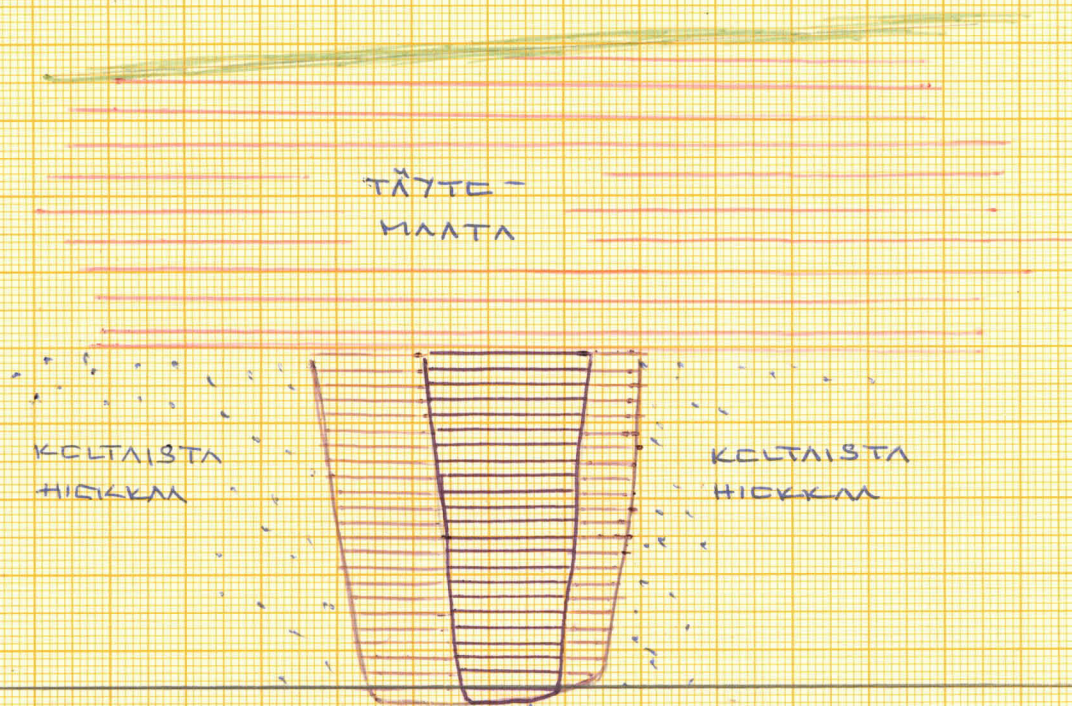

EURA, YLI-NUORANNE
P-L LEHTOSALO 1966

KUOPPA 9
MITAKAAVA 1:10
Kp pl 110

1m

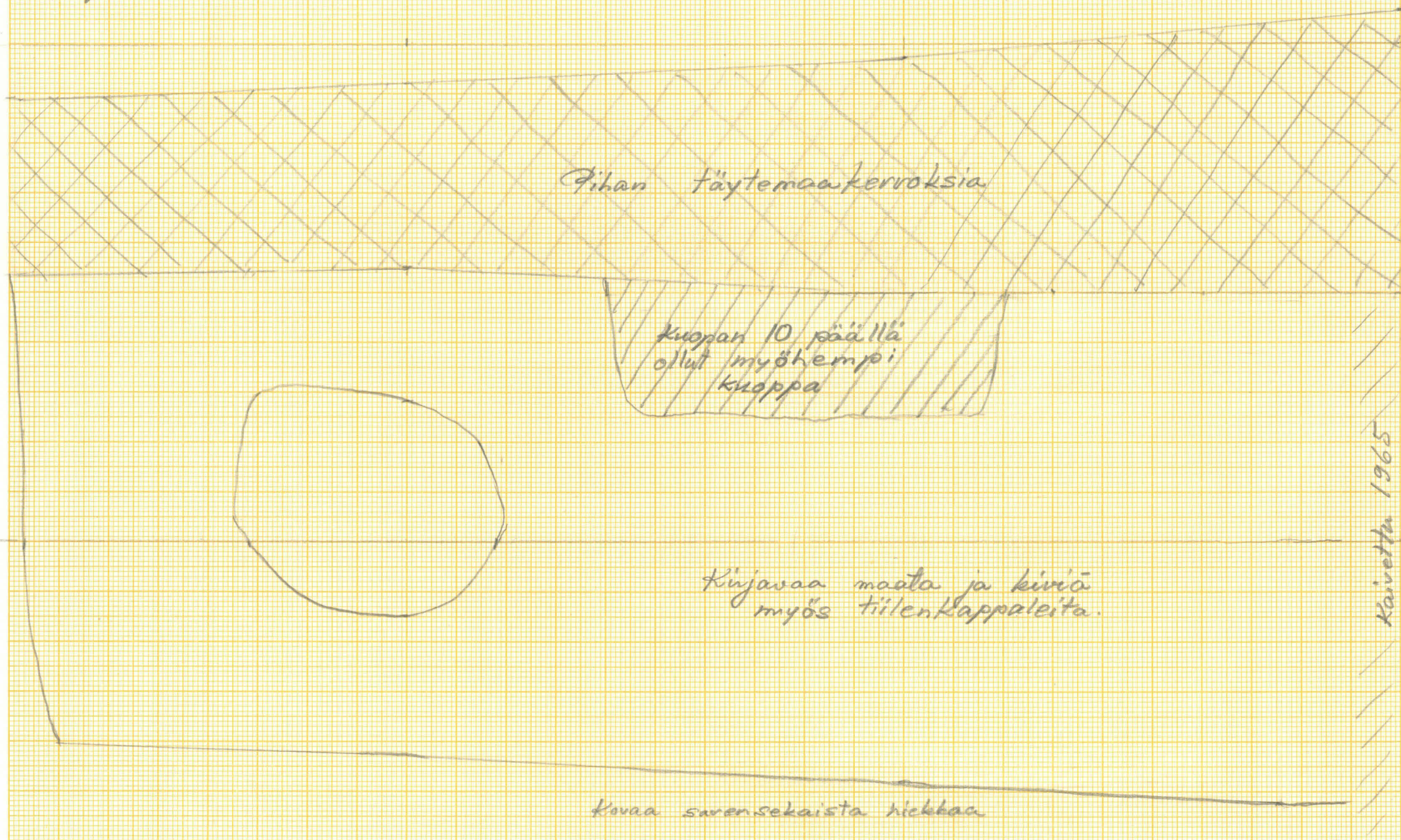
2m

SÄMENSÄKÄISTÄ
HIEKKÄÄ

Eura, Vahe, Yli-Nuoranne
P-L. Lehtosalo 1966
Kuoppa 10, profiili
Mittakaava 1:10
Kp. pl. 110.

Karttaliite 59

Pihan täytemaakerroksia

Kuopan 10 päällä
ollut myöhempi
kuoppa

Kujavaa maata ja kiviä
myös tiilenkappaleita.

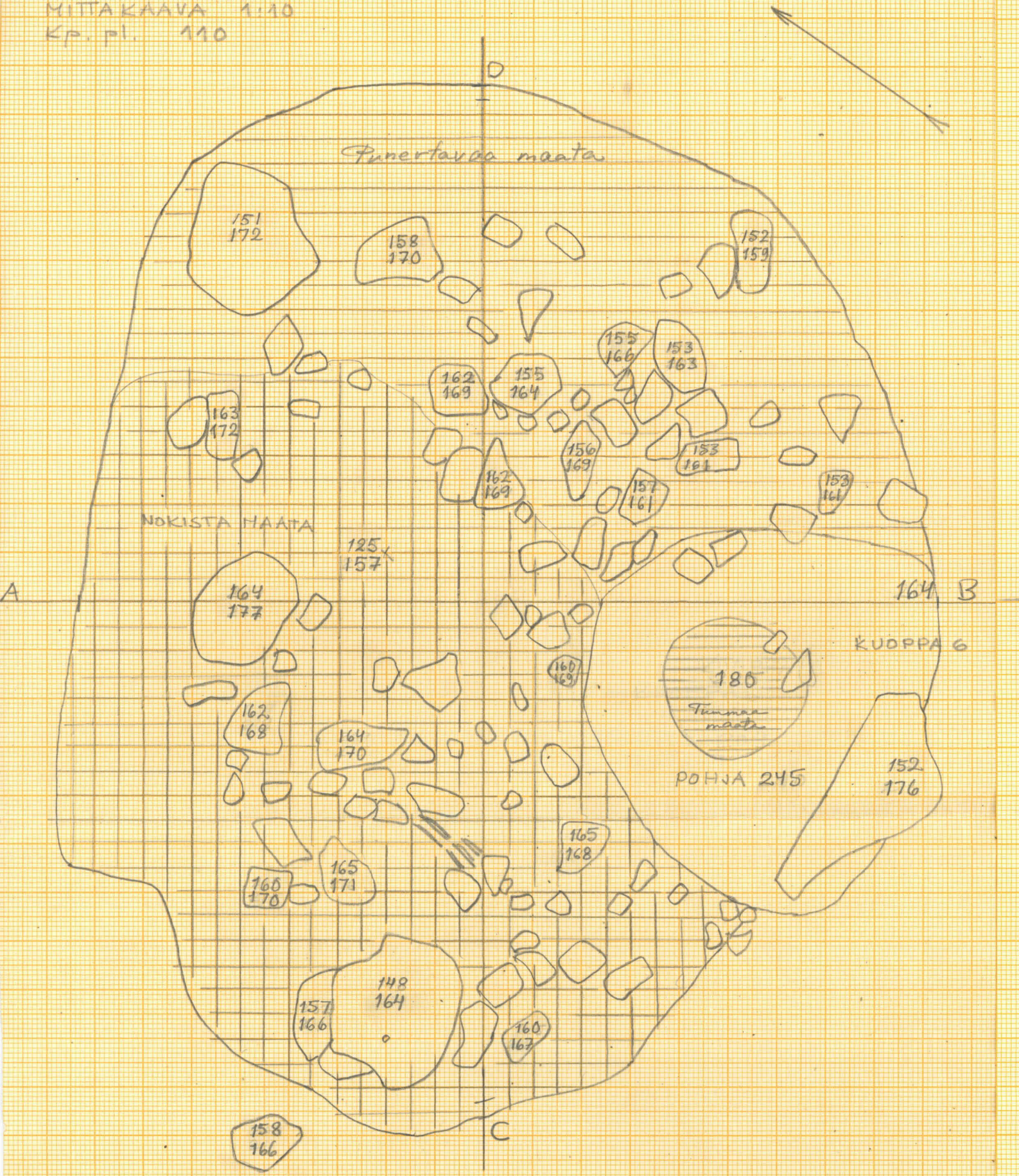
Kovaa savensekaista hiekkaa

Kaivettu 1965

EURA, YLI-NUORANNE
P.-L. LEHTOSALO 1966

LIESI JA KUOPPA 6
MITAKAAVA 1:10
Kp. pl. 110

111

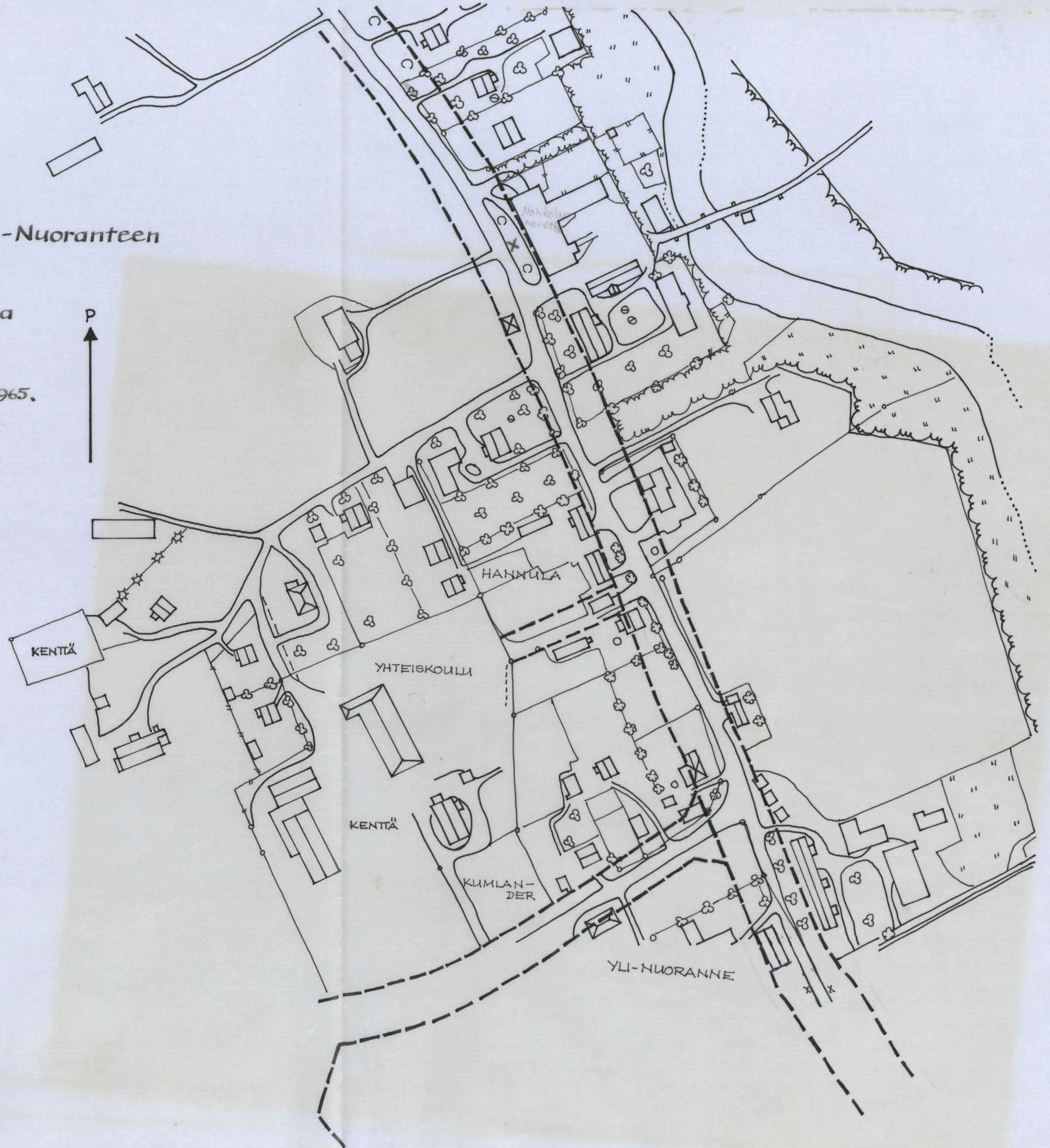
EURA - VAHEENKYLÄ

Tien leventämissuunnitelma Yli-Nuoranteen
kalmistoalueen kohdalla.

Kopioitu Euran kunnantöimistössä
olevasta kartasta 1965.

Liittyy P.-L. Lehtosalon
kaivauskertomukseen vuodelta 1965.

1:2000

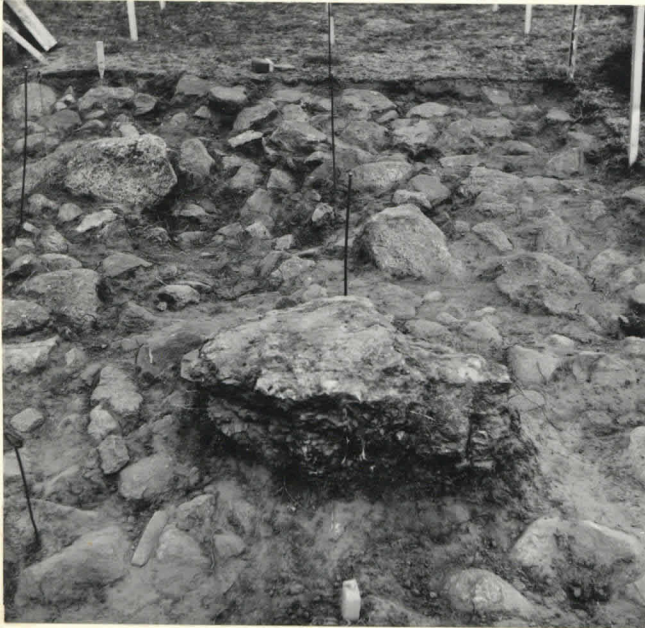
EURA - YLI - NUORANNE

KUMLANDER, YHTEISKOULU

1. TARKASTUSKAIVAUS KÄYNNISSÄ KUMLANDERIN TONTILLA. TAUSTALLA ON KUMLANDERIN RAKENTEILLA OLEVA OMAKOTITALO. KUVA ON OTETTU ETELÄLOUNAASTA.

31420

2. ILMEISESTI LUONNON LAATI-MAA KIVEYSTÄ YHTEISKOULULLE VIEVÄN TIEN ITÄPUOLELLA. KUVA ON OTETTU LÄNNESTÄ.

31421

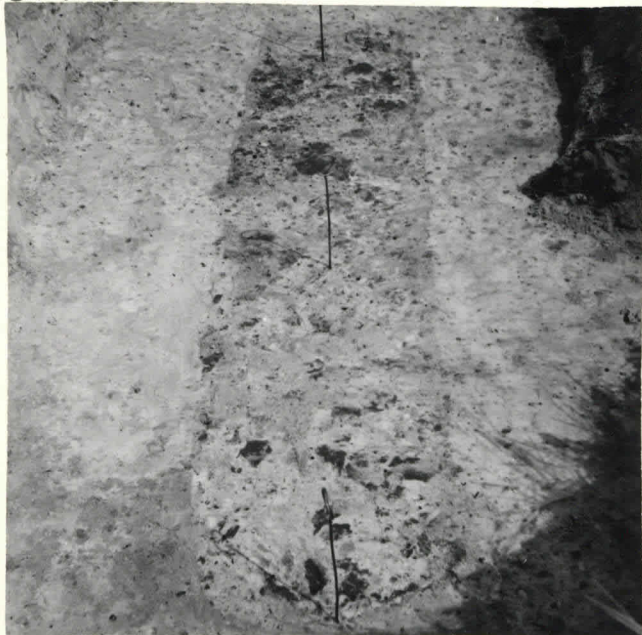

3. KOEKAIVAUSSALUE YHTEISKOULUN PIHALLA LÄHELLÄ AITAA, JOKA EROTTAA SEN KELLOSEPÄ HANNULAN TONTISTA. TAUSTALLA OIKEALLA HANNULAN ASUINRAKENNUS.

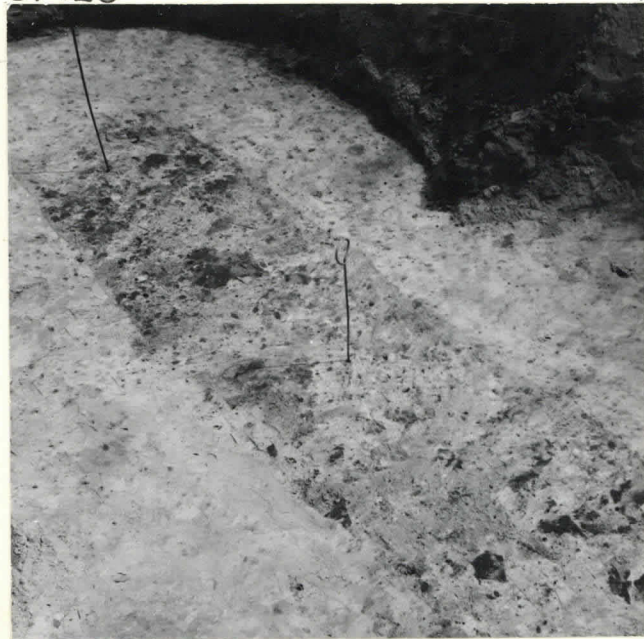
EURA - YLI-NUORANNE
HANNULA

31422

4. KELLOSEPPÄ HANNULAN PUU-
TARHAAN TEHDYSTÄ KOEKUO-
PASTA IV LÖYTÖNYT HAUTA KU-
VATTUNA LOUNAASTA.

31423

5. SAMA KUIN EDELLÄ KUVAT-
TUNA LÄNNESTÄ.

31424

6. SAMA KUIN EDELLÄ KU-
VATTUNA KOILLISESTA. KU-
VASSA NÄKYVÄ, KUINKA HAU-
DAN PÄÄT OVAT MILTEI KUIN
POIKKILEIKATUT.

7. HAUDAN KOILLISPÄÄTÄ
LOUNAASTA KUVATTUNA. PÄÄN
RAJA EROTTUU SELVÄSTI.

31425

8. HAUTA 1 KUVATTUNA ETELÄSTÄ KÄSIN. HAUDAN REUNAT EROTTUIVAT TUMMINA, MUTTA HAUDAN KESKUSTA OLI MILTEI YMPÄRÖIVÄÄ MAATA VAALEAMPI.

31426

9. SAMA KUIN EDELLÄ JA SAMASTA SUUNNASTA.

31427

10. HAUTA 1 POHJOISESTA KÄSIN KUVATTUNA.

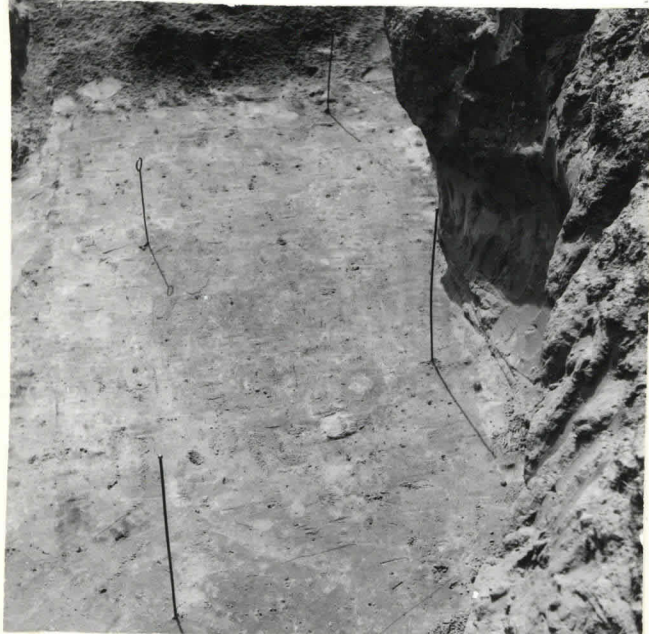
31428

11. HAUDAT 2 JA 5 ETELÄLOUNNAASTA KUVATTUNA. KIRJAVA LÄIKKÄ OIKEALLA OSOITTA A PAIKKAA, MISSÄ HAUTA 4 ON OLLUT.

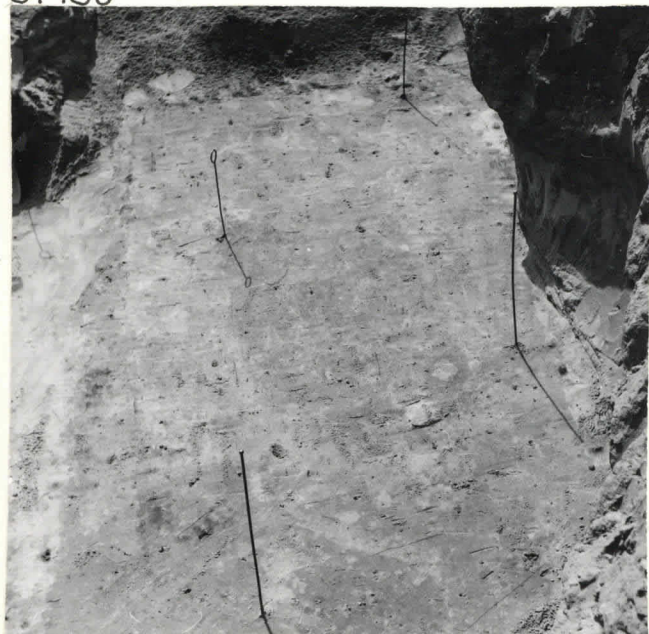

31429

12. HAUTA 2 KUVATTUNA POHJOISESTA KÄSIN.

31430

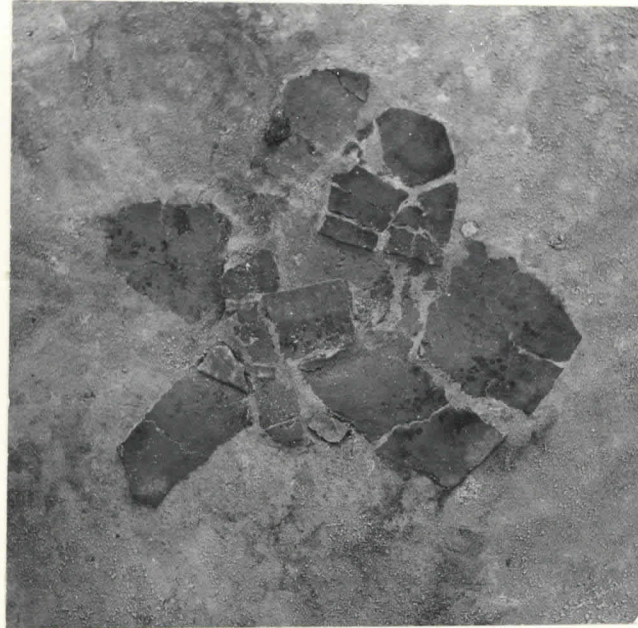
13. SAMA KUIN EDELLÄ JA SAMASTA SUUNNASTA.

31431

14. SÄRKYNYT SAVIASTIA HAUDASSA 2. KUVA ON OTETTU KAAKOSTA.

31432

15. SAVIASTIA HAUDASSA 2 KUVATTUNA LÄNNESTÄ.

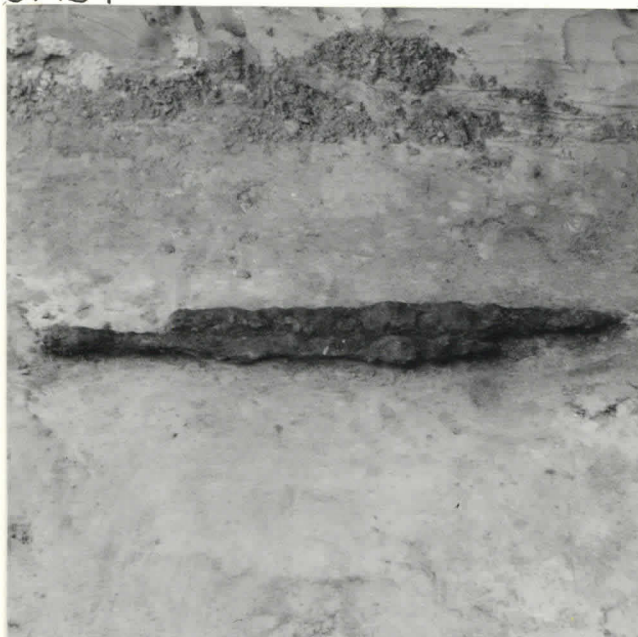

31433

16. KEIHÄÄNKÄRJET HAUDASSA
2 KUVATTUINA ETELÄSTÄ KÄ-
SIN.

31434

17. SAMAT KEIHÄÄNKÄRJET KU-
VATTUINA IDÄSTÄ.

31435

18. VIIKATE, KERITSIMET JA
ALARAAJAN LUU HAUDASSA 2.
KUVATTU POHJOISESTA.

31436

19. SAMA RYHMÄ KUIN EDEL-
LÄ KUVATTUNA ETELÄLOUNAAS-
TA.

31437

20. HAUTA 5 KUVATTUNA LOUNNAASTA PÄIN.

31438

21. HAUDAN 5 PÄÄSSÄ OLLUT PIENI EIJÄ SAVIASTIA. KUVATTU ETELÄSTÄ KÄSIN.

31439

22. HAUTOJE 3 JA 6 VÄLILTÄ LÖYTYNEET KERITSIMET KUVATTUINA ETELÄLOUNNAASTA.

31440

23. SAMAT KERITSIMET KUVATTUINA LUOTEESTA. KUVASSA NÄKYY OSITTAIN MYÖS HAUDAN 6 RAJOJA.

31441

24. HAUTA 7 KUVATTUNA KOIL-
LISESTA. ETUALALLA HAUDAS-
TA ENSIMMÄISEKSI LÖYTÖNYT
ELÄIMEN LEUKALUU.

31442

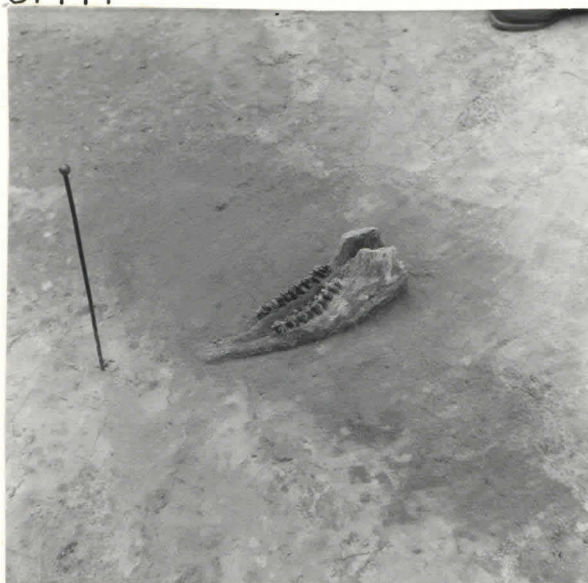
25. ELÄIMEN KALLON JÄTTEI-
TÄ HAUDASSA 7 KUVATTUNA
LÄNNESTÄ.

31443

26. SAMA KUIN EDELLISES-
SÄ KUVASSA KUVATTUNA
ETELÄSTÄ.

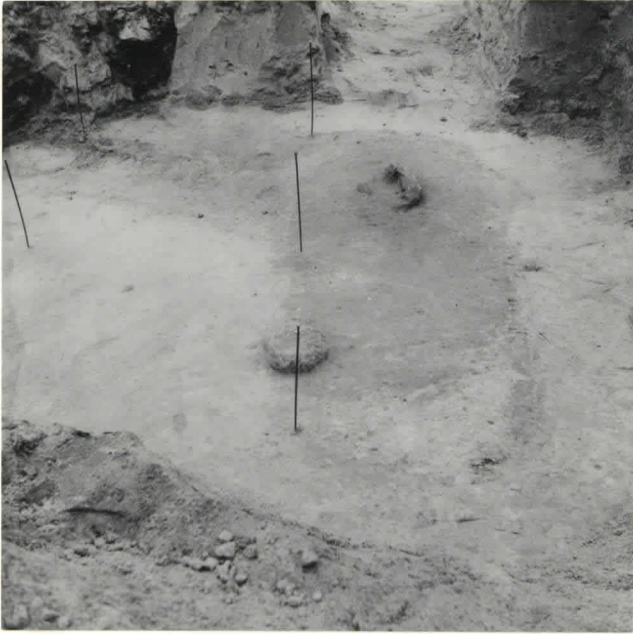
31444

27. ELÄIMEN ALALEUIKA HAU-
DASSA 7, KUVATTU LÄNNE-
TÄ.

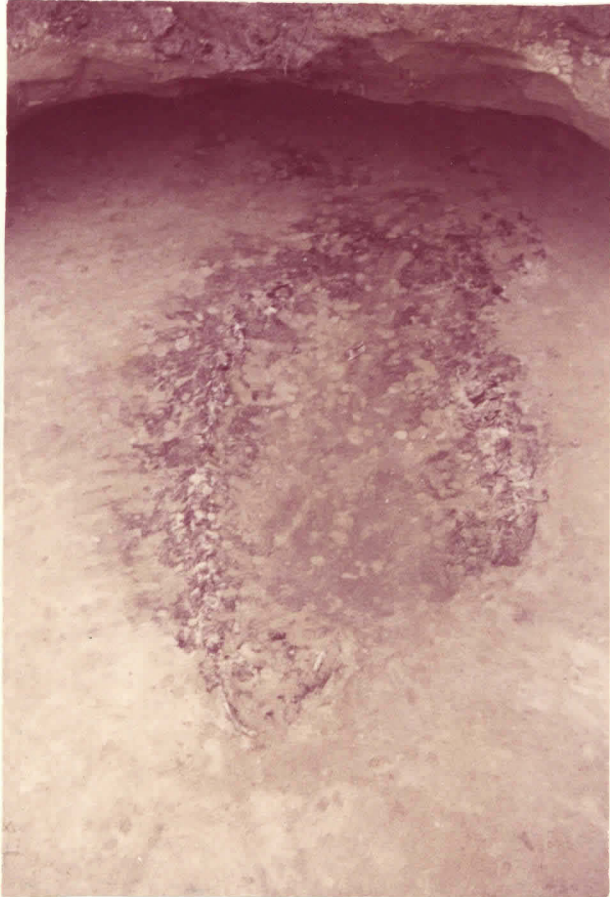

31445

28. HAUDAT 7 JA 8 KUVATTUINA LOUNAASTA PÄIN. HAUDAN 7 KOILLISPÄÄSSÄ NÄKYVÄ ELÄIMEN LEUKALUU.

31447

30. HAUDAN 8 ESILIINA, JOTA TUOHIKERROS PEITTÄÄ. TUMMAT LÄIKÄT KAUIMPANA "TUNNELISSA" OSOITTAVAT PAIKKOJA, JOISTA SUURI SORMUS JA TÄHDYKKÄ LÖYTYIVÄT.

31446

29. HAUDAT 7 JA 8 KAIVAUKSEN EDETTYÄ HUOMATTAVASTI SYVEMMÄLLE. 31448

31.

31449

32. KAIKKI ESILIINAKUVAT ON OTETTU ETELÄSTÄ KÄSIN.

P-L. LEHTOSALO 1965.

31450

33. HAUTA XII KUVATTUNA
LÄNNESTÄ KÄSIN.

32052

34. Kaivaus käynnissä Yli-Nuoranteen nuoremman asuinrakennuksen ja puutarhan välillä. Nuoranteen vanhemman asuinrakennuksen päätyä taustalla. Kuva on otettu koillisesta käsin.

32054

36. Haudat 16-18 kuvattuina koillisesta. Kuvan keskikohdalla roskakuoppia, Etualalla haudan 19 reuna.

32053

35. Jrtomaan siirtoa varten saatiin lainata Yli-Nuoranteen etukuormaajaa sekä perävaunua, mikä helpotti huomattavasti kaivamista. "Koneenkäyttäjänä" toimi Rauno Hilander.

32055

37. Haudat 16-18 kuvattuina pohjoisesta käsin.

32056

38. Haudat 16-18 pohjoisesta päin kuvattuina.

32057

39. Merkillisen muotoinen maaläikkä, jota nimitettiin haudaksi 17; pohjoisesta.

32058

40. Hauta 18 lounaasta. Oikeassa ylänurkassa roskakuoppia.

32059

41. Hauta 19 kuvattuna idästä. Vaalea läikkä oikealla edellisenä vuonna 32060 na kaivettua aluetta.

42. Hauta 19 kuvattuna luoteesta. Hautaa peittää suurelta osalta myöhämpi kuoppa jossa oli tilannelasia

Eura - Yli-Nuoranne

32061

43. Haudat 20-24 kuvattuina ylhäältä etelästä. Vasemmassa alanurkassa on suuri kuoppa 10, josta löytyi maatumutta puuta, eläinten luita sekä huonosti poltettujen tiilien kappaleita.

32062

44. Sama kuin edellä. Kaivausalueen reunassa näkyy edellisen vuoden koeoja (ruohoa kasvamaton alue), joka leikkaa haudat 21. Oikeassa yläkulmassa Yli-Nuoranteen nuoremman asuinrakennuksen porraskivi, johon kaivausalueen pohjoiskulma ulottui.

32063

45. Hauda 20 kuvattuna koillisesta heti pintamaan poistamisen jälkeen. Kuvassa näkyvät kivet ovat todennäköisesti myöhempiä aikoina maahan upotettuja.

46. Hauda 21 kuvattuna itäkoillisesta heti pintamaan poistamisen jälkeen. Edellisen vuoden koeoja leikkaa tässä tasossa osan haudan pohjoisreunaa.

32065

47. Eläin haudassa 21 kuvattuna länsiluoteesta.

32067

32066

48. Sama kuin edellä kuvattuna lounaasta.

32068

49. Sama kuin edellä kuvattuna etelästä päin.

50. Hauta 22 kuvattuna kaakosta heti pintamaan poistamisen jälkeen.

32069

51. Sama kuin edellä. Taustalla oikealla näkyy hautaa 21.

Eura - Yli-Nuoranne

32070

52. Haudat 22, 21 sekä osa hautaa 20 kuvattuna kaakosta käsin.

32071

53. Hauta 23 kuvattuna koillisesta päin heti pintamaan poistamisen jälkeen.

32072

54. Sama kuin edellä. Taustalla oikealla näkyy hauta 24. Haudasta 23 vasemmalle on kuoppa 10 ja oikeassa alanurkassa näkyy haudan 22 kulmaa.

32073

55. Hauta 24 kuvattuna pohjoisesta heti pintamaan poistamisen jälkeen. Haudan lounaiskulma oli vain 5 cm:n päässä edellisen vuoden koeojasta 2.

32074

56. Osa kaivausalueella olleita vaaleita maaläikkä, "paalunjälkiä", lounaasta.

32075

57. Vaalea maaläikkä (paalunjälki?) 1 kuvattuna pohjoiskoillisesta käsin.

32076

32077

58. Nokikuoppa, jossa oli palaneita kiviä kuvattuna lännestä. Nokimaan oikealla reunalla vaalean maan läikkä, joka ulottui nokikuopan lävitse.

59. Nokikuoppa kuvattuna pohjoisesta. Taustalla Yli-Nuoranteen vanhempi asuinrakennus. 32078

60. Nokikuoppa kuvattuna idästä käsin.